

تذکر این کتاب توسط مؤسسه فرهنگی - اسلامی شبکه الامامین الحسنین
علیهما السلام بصورت الکترونیکی برای مخاطبین گرامی منتشر شده است.
لازم به ذکر است تصحیح اشتباهات تایپی احتمالی، روی این کتاب انجام
گردیده است.

بانک احادیث اهل بیت علیهم السلام

اجتماعی

واحد تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.

مصالح اجتماعی

حدیث - 1

الإمام الحسن عليه السلام

لرجل جاء إليه يستشيرُهُ في تزويج ابنته: زَوْجَهَا مِنْ رَجُلٍ تَقِيٍّ، فَإِنَّهُ إِنْ أَحَبَّهَا أَكْرَمَهَا وَإِنْ أَبْغَضَهَا لَمْ يَظْلِمْهَا ؛

امام حسن عليه السلام

خطاب به مردی که با ایشان در باره ازدواج دختر خود مشورت کرد
فرمودند: او را به مردی باتقوا شوهر ده ؛ زیرا اگر دختر تو را دوست داشته باشد
گرامیش می‌دارد و اگر دوستش نداشته باشد به وی ستم نمی‌کند .

مکارم الأخلاق : 1 / 446 / 1534 منتخب میزان الحکمة : 254

حدیث - 2

پیامبر خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

مَنْ عَزَى مُصَابَا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ ؛

هر که فرد سوگواری را تسلی دهد ، اجری همانند اجر او دارد .

بحار الأنوار : 82 / 94 / 46 منتخب میزان الحکمة : 380

حدیث - 3

امام صادق علیه السلام :

إِنَّ الْمَشُورَةَ لَا تَكُونُ إِلَّا بِحُدُودِهَا الْأَرْبَعَةِ ... فَأَوَّلُهَا أَنْ يَكُونَ الَّذِي تُشَاوَرُهُ عَاقِلًا ، وَالثَّانِيَةُ أَنْ يَكُونَ حُرًّا مُتَدَيِّنًا ، وَالثَّالِثَةُ أَنْ يَكُونَ صَدِيقًا مُوَاخِيًا ، وَالرَّابِعَةُ أَنْ تُطْلِعَهُ عَلَى سِرِّكَ فَيَكُونَ عِلْمُهُ بِهِ كَعِلْمِكَ ثُمَّ يُسِرَّ ذَلِكَ وَيَكْتُمَهُ ؛

مشورت جز با حدود چهارگانه آن تحقق نپذیرد ؛ نخستین حد آن این است که کسی که با او مشورت می‌کنی ، خردمند باشد ، دوم این که آزاده و متدین باشد ، سوم این که دوست و برادروار باشد و چهارم این که راز خود را به او بگویی و او به اندازه خودت از آن راز آگاه باشد ، اما آن را بیوشاند و به کسی نگوید .

مکارم الأخلاق : 2 / 98 / 2280 منتخب میزان الحکمة : 308

حدیث - 4

امام علی علیه السلام :

مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَأِ ؛

هر که با آرای گوناگون رو به رو شود جایگاههای خطا و نادرست اندیشی را باز شناسد .

نهج البلاغة : الحکمة 173 منتخب میزان الحکمة : 228

حدیث - 5

امام علی علیه السلام :

إِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ ؛
رایزنی کنید تا اندیشه درست متولد شود .
غرر الحكم : 2567 منتخب میزان الحکمة : 228

حدیث - 6

امام علی علیه السلام :

جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّكَ عِلْمُكَ ، وَيَحْسُنُ أَدَبُكَ ، وَتَرْكُ نَفْسِكَ ؛
با دانشمندان بنشین تا بر دانشت افزوده گردد ، تربیت و ادبیت نیکو شود و
روانت پاکیزه شود .
غرر الحكم : 4786 منتخب میزان الحکمة : 106

حدیث - 7

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند :

لَا تَجْلِسُوا إِلَّا عِنْدَ كُلِّ عَالِمٍ يَدْعُوكُمْ مِنْ خَمْسٍ إِلَى خَمْسٍ : مِنَ الشَّكِّ إِلَى
الْبَقِيَّةِ ، وَمِنَ الرِّيَاءِ إِلَى الْإِخْلَاصِ ، وَمِنَ الرَّغْبَةِ إِلَى الرَّهْبَةِ ، وَمِنَ الْكِبَرِ إِلَى
التَّوَاضُّعِ ، وَمِنَ الْغَشِّ إِلَى النَّصِيحَةِ ؛

تنها در محضر دانشمندانی نشینید که شما را از پنج چیز به پنج چیز فرا می‌خوانند: از دودلی به یقین، از ریا به اخلاص، از دنیا خواهی به دنیا گریزی، از تکبر به فروتنی و از فریبکاری به خیر خواهی.

بحار الأنوار: 74 / 188 / 18 منتخب میزان الحکمة: 106

حدیث - 8

امام صادق عليه السلام :

ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهَا: الْأَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالْخِصْبُ؛

سه چیز است که مردم به آنها نیاز دارند: امنیت، عدالت و رفاه.

تحف العقول، ص 320

حدیث - 9

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم :

التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ نِصْفُ الْعَقْلِ؛

دوستی با مردم، نیمی از خرد است.

الکافی: ج 2، ص 643، ح 4

حدیث - 10

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

عَلَيْكَ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْخُذُ الذِّبُّ مِنَ الْغَنَمِ الْقَاصِيَةَ؛

با جماعت همراه شو؛ زیرا گرسنه، گوسفند دورمانده را می‌خورد.

مسند احمد، ج 6، ص 446

حدیث - 11

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِنَّ الْعَفْوَ لَا يَزِيدُ الْعَبْدَ إِلَّا عِزًّا فَتَعَاَفَوْا يُعِزُّكُمُ اللَّهُ؛

گذشت، جز بر عزّت بنده نمی افزاید، پس از یکدیگر درگذرید تا خداوند به شما عزّت بخشد.

الکافی، ج 6، ص 108

حدیث - 12

امام سجّاد علیّه السلام فرمودند:

الْمُؤْمِنُ يَصْمُتُ لِيَسْلَمَ وَيَنْطِقُ لِيُغْنِمَ؛

مؤمن سکوت می کند تا سالم ماند و سخن می گوید تا سود برد.

الکافی، ج 2، ص 231

حدیث - 13

حضرت زهرا علیّه السلام فرمودند:

فَجَعَلَ اللَّهُ...إِطَاعَتَنَا نِظَامًا لِلْمِلَّةِ وَإِمَامَتَنَا أَمَانًا لِلْفِرْقَةِ

خدا اطاعت و پیروی از ما اهل بیت را سبب برقراری نظم اجتماعی در امت اسلامی و امامت و رهبری ما را عامل وحدت و درمان ماندن از تفرقه ها قرار داده است.

بحار الانوار، ج 43، ص 158

حدیث - 14

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَنْتَ مُقَوِّمٌ بِأَدَبِكَ فَرْيَنُهُ بِالْحِلْمِ؛

تو با ادب ارزش گذاری می شوی، پس آن را با بردباری زینت بخش.

مشكاة الأنوار، ص 239، ح 689

حدیث - 15

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ اسْتَبَدَّ بِرَبِّهِ هَلَكَ وَمَنْ شَاوَرَ الرَّجَالَ شَارَكَهَا فِي عُقُولِهَا؛

هر کس خود رأی شد هلاک می شود و هر کس با افراد صاحب نظر

مشورت کند در عقل آنان شریک می شود.

نهج البلاغه، قصار 161

حدیث - 16

امام علی علیه السلام فرمودند:

خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذَوُو النُّهْيِ وَالْعِلْمِ وَأُولُوا التَّجَارِبِ وَالْحَزَمِ؛

بهترین کسی که با او مشورت کنی کسی است که صاحب عقل و علم و تجربه

ها و دوراندیشی باشد.

غررالحکم، ج 3، ص 428، ح 4990

حدیث - 17

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

أَدَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ : حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَ حُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ عَلَى قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ ؛

فرزندانتان را به سه چیز ادب کنید: عشق به پیامبرتان، عشق به خاندان او، و قرآن خواندن.

غرر الحکم، ح 4488

حدیث - 18

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِيَّاكَ أَنْ تَضْحَكَ مِنْ غَيْرِ عَجَبٍ ، أَوْ تَمْشِيَ وَ تَتَكَلَّمَ فِي غَيْرِ آدَبٍ ؛
از خندیدن بی تعجب [و بی جا] یا راه رفتن و سخن گفتن بی ادبانه پرهیز.
بحار الأنوار، ج 75، ص 8، ح 63

حدیث - 19

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

أَيُّهَا النَّاسُ ، عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ ، وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ
ای مردم! به جماعت یکپارچگی روی آرید و از پراکندگی پرهیزید.
میزان الحکمة، ح 2589

حدیث - 20

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِيَّاكُمْ وَالتَّلَوْنَ فِي دِينِ اللَّهِ فَإِنَّ جَمَاعَةً فِيهَا تَكْرَهُونَ مِنَ الْحَقِّ خَيْرٌ مِنْ فُرْقَةٍ
فِيهَا تُحِبُّونَ مِنَ الْبَاطِلِ وَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ لَمْ يُعْطِ أَحَدًا بِفُرْقَةٍ خَيْرًا مِنْ مَضَى وَلَا
مِمَّنْ بَقِيَ؛

از چند رنگی و اختلاف در دین خدا بپرهیزید، زیرا یکپارچگی در آنچه حق
است ولی شما آن را ناخوش می‌دارید، از پراکندگی در آنچه باطل است اما
خوشایند شما می‌باشد، بهتر است. خدای سبحان به هیچ یک از گذشتگان و
باقی ماندگان بر اثر تفرقه و جدایی خیر و خوبی عطا نکرده است.

نهج البلاغه، از خطبه 176

حدیث - 21

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الْجُمُعَةَ فَمَنْ تَرَكَهَا فِي حَيَاتِي وَبَعْدَ
مَمَاتِي وَلَهُمْ إِمَامٌ عَادِلٌ إِسْتِخْفَافًا بِهَا وَجُحُودًا لَهَا فَلَا جَمَعَ اللَّهُ شَمْلَهُ وَلَا بَارَكَ
لَهُ فِي أَمْرِهِ إِلَّا وَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا زَكَاةَ لَهُ إِلَّا وَلَا حَجَّ لَهُ إِلَّا وَلَا صَوْمَ لَهُ إِلَّا وَلَا
لَا بَرَكَاتٍ لَهُ حَتَّى يَتُوبَ؛

بدانید که خداوند متعال نماز جمعه را بر شما واجب ساخته است پس آنان که
در زندگی و پس از مرگ من، از روی سبک شمردن و یا انکار، آن را ترک
کنند، با وجود این که پیشوای عادل دارند، خداوند وحدتشان نبخشد و در

کارشان برکت ندهد، آگاه باشید نه زکات، نه نماز، نه حج و نه روزه آنان پذیرفته است. بدانید که زندگی آنان برکتی نخواهد داشت، مگر توبه کنند.

عوالی اللالی، ج 2، ص 54، ح 146

حدیث - 22

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

ارْحَمُوا عَزِيزًا ذَلَّ، وَغَنِيًّا افْتَقَرَ وَعَالِمًا ضَاعَ فِي زَمَانِ الْجُهَالِ؛

به عزیزی که خوار گشته و ثروتمندی که فقیر شده و دانشمندی که در روزگار نادانان تباه گردیده است، رحم کنید.

غررالحکم، ج 2، ص 453، ح 3265

حدیث - 23

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

مَنْ لَا يُرْحَمَ لَا يُرْحَمَ وَمَنْ لَا يُغْفَرُ لَا يُغْفَرُ لَهُ وَمَنْ لَا يُتَبُّ لَا يُتَبُّ اللَّهُ عَلَيْهِ؛

هر کس رحم نکند به او رحم نشود، هر کس نبخشد بخشیده نشود و هر کس پوزش را نپذیرد، خداوند پوزش و توبه او را نخواهد پذیرفت.

غررالحکم، ج 2، ص 438، ح 3201

حدیث - 24

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِرْحَمِ الصَّغِيرَ وَوَقِّرِ الْكَبِيرَ تَكُنْ مِنْ رُفَقَائِي؛

به کودکان رحم کن و بزرگسالان را احترام نما تا از دوستان من باشی.

کافی، ج 2، ص 316، ح 7

حدیث - 25

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِنَّ اللَّهَ رَحِيمٌ يُحِبُّ الرَّحِيمَ يَضَعُ رَحْمَتَهُ عَلَى كُلِّ رَحِيمٍ؛

خداوند رحیم است و رحیم را دوست دارد و دستِ مهر خود را بر سر هر

رحیمی می‌گذارد.

نهج الفصاحه، ح 992

حدیث - 26

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ هِمَّتُهُ فِي الصَّلَاةِ وَالصَّيَامِ وَالْعِبَادَةِ وَالْمُنَافِقُ هِمَّتُهُ فِي الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ

كَالْبَهِيمَةِ؛

همّت مؤمن در نماز و روزه و عبادت است و همّت منافق در خوردن و

نوشیدن؛ مانند حیوانات.

تنبيه الخواطر، ج 1، ص 94

حدیث - 27

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِنَّا أُمِرْنَا مَعَاشِرَ الْأَنْبِيَاءِ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ، كَمَا أُمِرْنَا بِإِقَامَةِ الْفَرَائِضِ؛

ما پیامبران، همان گونه که به برپا داشتن واجبات مأمور شده ایم، به مدارا کردن با مردم نیز مأمور شده ایم.

امالی طوسی، ص 521

حدیث - 28

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ مُدَارَاةُ النَّاسِ فِي غَيْرِ تَرْكِ حَقٍّ؛

کمال عقل پس از ایمان به خدا، مدارا کردن با مردم است به شرط آن که حق، ترک نشود.

تحف العقول، ص 42

حدیث - 29

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

لَا يَأْمُرُ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ إِلَّا مَنْ كَانَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: رَفِيقٌ

بِمَا يَأْمُرُ بِهِ رَفِيقٌ فِيمَا يَنْهَى عَنْهُ، عَدْلٌ فِيمَا يَأْمُرُ بِهِ عَدْلٌ فِيمَا يَنْهَى عَنْهُ، عَالِمٌ بِمَا يَأْمُرُ بِهِ عَالِمٌ بِمَا يَنْهَى عَنْهُ؛

امر به معروف و نهی از منکر نکند مگر کسی که سه خصلت در او باشد: در امر و نهی خود مدارا کند، در امر و نهی خود میانه روی نماید و به آنچه امر و نهی می کند، دانا باشد.

بحارالأنوار، ج 100، ص 87، ح 64

حدیث - 30

إِنَّ فِي الرَّفْقِ الزِّيَادَةَ وَالْبَرَكَهَ وَمَنْ يُحْرِمَ الرَّفْقَ يُحْرِمَ الْخَيْرَ؛

در مدارا، فزونی و برکت است، و هر کس از مدارا محروم باشد، از خیر، محروم شده است.

کافی، ج 2، ص 119، ح 7

حدیث - 31

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِنَّ النَّبِيَّاءَ إِنَّمَا فَضَّلَهُمُ اللَّهُ عَلَى خَلْقِهِ بِشِدَّةِ مُدَارَاتِهِمْ لِأَعْدَاءِ دِينِ اللَّهِ وَحُسْنِ تَقِيَّتِهِمْ لِأَجْلِ إِخْوَانِهِمْ فِي اللَّهِ؛

خداوند از این رو پیامبران را بر دیگر مردمان برتری داد که با دشمنان دین خدا بسیار با مدارا رفتار می کردند و برای حفظ برادران همکیش خود نیکو تقیه می کردند.

بحارالأنوار، ج 75، ص 401، ح 42

حدیث - 32

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ وَيُعِينُ عَلَيْهِ؛

خداوند مدارا را دوست دارد و انسان را بر انجام آن یاری می کند.

کافی، ج 2، ص 120، ح 12

حدیث - 33

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

مَا كَانَ الرَّفْقُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ؛

مدارا با چیزی همراه نشد مگر آن که آن را زینت بخشید.

تحف العقول، ص 47

حدیث - 34

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

مَنْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنَ الرَّفْقِ فَقَدْ أُعْطِيَ حَظَّهُ مِنْ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؛

هر کس را که بهره ای از مدارا داده اند، بدون شک بهره اش را از خیر دنیا و

آخرت داده اند.

نهج الفصاحه، ح 2838

حدیث - 35

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

أَعْقِلُ النَّاسِ أَشَدَّهُمْ مُدَارَاةً لِلنَّاسِ؛

عاقل ترین مردم کسی است که بیشتر با مردم مدارا کند.

من لایحضره الفقیه، ج 4، ص 395، ح 5840

حدیث - 36

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

أَمَرَنِي رَبِّي بِمُدَارَاةِ النَّاسِ كَمَا أَمَرَنِي بِأَدَاءِ الْفَرَائِضِ؛

پروردگارم، همان گونه که مرا به انجام واجبات فرمان داده، به مدارا کردن با

مردم نیز فرمان داده است.

کافی، ج 2، ص 117، ح 4

حدیث - 37

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

يَا عَلِيُّ لَا تُشَاوِرْ جَبَانًا فَإِنَّهُ يُضَيِّقُ عَلَيْكَ الْمَخْرَجَ وَلَا تُشَاوِرِ الْبَخِيلَ فَإِنَّهُ

يَقْصُرُ بِكَ عَنْ غَايَتِكَ وَلَا تُشَاوِرْ حَرِيصًا فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ شَرَّهَا؛

ای علی با ترسو مشورت مکن، زیرا او راه بیرون آمدن از مشکل را بر تو

تنگ می کند و با بخیل مشورت مکن، زیرا او تو را از هدف باز می دارد و با

حریص مشورت مکن، زیرا او حریص بودن را در نظرت زیبا جلوه می دهد.

علل الشرايع، ج 2، ص 559، ح 1

حدیث - 38

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

مَنْ اسْتَشَارَهُ أَخُوهُ الْمُؤْمِنُ فَلَمْ يَمَحْضُهُ النَّصِيحَةَ سَلَبَهُ اللَّهُ لُبَّهُ؛

هر کس برادر مؤمنش با او مشورت کند و او صادقانه راهنمائی نکند، خداوند عقلش را از او بگیرد.

بحار الأنوار، ج 72، ص 104، ح 36

حدیث - 39

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ رُشْدٌ وَيَمْنٌ وَتَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا أَشَارَ عَلَيْكَ النَّاصِحُ الْعَاقِلُ فَإِيَّاكَ وَالْخِلَافَ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ الْعَطْبَ؛

مشورت کردن با عاقل خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانب خداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی کرد، مبدا مخالفت کنی که موجب نابودی می شود.

محاسن، ج 2، ص 602، ح 25

حدیث - 40

رسول اکرم ﷺ فرمودند:
ما يَسْتَعْنِي رَجُلٌ عَنْ مَشُورَةٍ؛
هیچ کس از مشورت بی نیاز نیست.
نهج الفصاحه، ح 1637

حدیث - 41

امام کاظم علیّه السلام فرمودند:
مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ يُمْنٌ وَ بَرَكَةٌ وَ رُشْدٌ وَ تَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ؛
مشورت با عاقلِ خیرخواه، خجستگی، برکت، رشد و توفیقی از سوی
خداست.
تحف العقول، ص 398

حدیث - 42

امام علی علیّه السلام فرمودند:
لَا خَيْرَ فِي قَوْمٍ لَيْسُوا بِنَاصِحِينَ وَلَا يُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ؛
قومی را که خود خیرخواه نیستند و خیرخواهان را هم دوست ندارند، خیری
نباشد.

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10884

حدیث - 43

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا يَسْتَغْنِي الْعَاقِلُ عَنِ الْمُشَاوَرَةِ ؛

خردمند ، خود را از مشورت بی نیاز نمی بیند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10693

حدیث - 44

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تَقْضَنَّ سُنَّةَ صَالِحَةٍ عُمِلَ بِهَا وَاجْتَمَعَتِ الْأُلُفَةُ لَهَا وَ صَلَحَتِ الرَّعِيَّةُ عَلَيْهَا ؛

هیچ رسم پسندیده ای را که به آن عمل می شود و رشته پیوند مردم و صلاح توده ها در آن است ، در هم نشکن .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10377

حدیث - 45

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تُشْرِكَنَّ فِي مَشُورَتِكَ حَرِيصًا يُهَوِّنُ عَلَيْكَ الشَّرَّ وَ يُزَيِّنُ لَكَ الشَّرَّهَ ؛

با هیچ آزمندی مشورت مکن ، که بدی را بر تو آسان می نماید و حرص و ولع را در نظرت می آراید .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10353

حدیث - 46

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تَسْتَشِرِ الْكَذَّابَ ؛ فَإِنَّهُ كَالسَّرَابِ يُقَرِّبُ عَلَيْكَ الْبَعِيدَ ، وَ يُبْعِدُ عَلَيْكَ الْقَرِيبَ

؛

با دروغگو مشورت مکن ، که دروغگو سراب را می ماند : دور را در نظرت

نزدیک و نزدیک را در نظرت دور می نمایاند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10351

حدیث - 47

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تُمْسِكِ عَنْ إِظْهَارِ الْحَقِّ إِذَا وَجَدْتَ لَهُ أَهْلًا ؛

از آشکار کردن حق ، هنگامی که برای آن اهلی یافتی ، خودداری نکن .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10188

حدیث - 48

امام علی علیه السلام فرمودند:

نَزَلَ نَفْسَكَ دُونَ مَنْزِلِهَا تُنْزِلُكَ النَّاسُ فَوْقَ مَنْزِلِكَ ؛

خود را در جایی فروتر از منزلت خویش بنشان تا مردم تو را در جایی فراتر از منزلت بنشانند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9985

حدیث - 49

امام علی علیه السلام فرمودند:

يَكْتَسِبُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ ثَلَاثًا : حُسْنَ الثَّقَةِ بِهِ ، وَ الْمَحَبَّةَ لَهُ ، وَ الْمَهَابَةَ عَنْهُ ؛

راستگو با راست‌گویی‌اش سه چیز به دست می‌آورد : به او نیک اعتماد کنند ، دوستی‌اش بر دل‌ها نشیند ، و از وی اندیشه کنند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 11038

حدیث - 50

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ اسْتَعَانَ بِذَوِي الْأَلْبَابِ سَلَكَ سَبِيلَ الرَّشَادِ ؛

هر که از خردمندان یاری جوید ، راه بالندگی را پوید .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8912

حدیث - 51

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ عَمِلَ بِالْحَقِّ مَالَ إِلَيْهِ الْخَلْقُ ؛

هر که به حق عمل کند ، مردم به او روی می آورند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8646

حدیث - 52

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ دَارَى النَّاسَ أَمِنْ مَكْرَهُمْ ؛

هر کس با مردم مدارا کند ، از مکرشان در امان می ماند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8465

حدیث - 53

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ عَرَفَ النَّاسَ لَمْ يَعْتَمِدْ عَلَيْهِمْ ؛

هر کس مردم را بشناسد ، به آنها اعتماد نمی کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8232

حدیث - 54

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ أَنْصَفَ أَنْصَفَ ؛

هر که انصاف ورزد ، با او انصاف ورزند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7692

حدیث - 55

امام علی علیه السلام فرمودند:

لِقَاءُ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ عِمَارَةُ الْقُلُوبِ وَ مُسْتَفَادُ الْحِكْمَةِ ؛

دیدار با اهل معرفت ، مایه آبادانی دلها و بهره بردن از حکمت است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7635

حدیث - 56

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَنْ لِمَنْ غَالَطَكَ فَإِنَّهُ يُوشِكُ أَنْ يَلِينَ لَكَ ؛

با کسی که با تو درستی می کند ، نرم باش ، که دور نیست او هم با تو نرم

شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7620

حدیث - 57

امام علی علیه السلام فرمودند:

لِيَكُنْ أَبْغَضُ النَّاسِ إِلَيْكَ وَأَبْعَدُهُمْ مِنْكَ أَطْلَبُهُمْ لِمَعَايِبِ النَّاسِ ؛

باید مبعوض ترین مردم و دورترین آنها از تو کسی باشد که بیش از همه از مردم عیب جویی می کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7378

حدیث - 58

امام علی علیه السلام فرمودند:

كُنْ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا ، وَلِلظَّالِمِ خَصْمًا ؛

یار ستم دیده و دشمن ستمگر باش .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7153

حدیث - 59

امام علی علیه السلام فرمودند:

قَارِنِ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ ، وَبَايِنِ أَهْلَ الشَّرِّ تَبَيَّنْ عَنْهُمْ ؛

با نیکوکاران همراه باش تا از آنان باشی ، و از بدکاران کناره جو تا از آنان جدا باشی .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6805

حدیث - 60

امام علی علیه السلام فرمودند:

فَازَ مَنْ تَجَلَّبَبَ الْوَفَاءَ وَادَّرَعَ الْأَمَانَةَ ؛

رستگار شد آن‌که جامه وفاداری پوشید و زره امانتداری بر تن کرد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6556

حدیث - 61

امام علی علیه السلام فرمودند:

غَضُّ الطَّرْفِ مِنْ أَفْضَلِ الْوَرَعِ ؛

پرهیز از نگاه ناروا ، برترین پرهیزگاری است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6400

حدیث - 62

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَامِلٌ سَائِرَ النَّاسِ بِالْإِنْصَافِ وَ عَامِلٌ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِثَارِ ؛

با دیگر مردمان به انصاف رفتار کن و با مؤمنان به ایثار .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6342

حدیث - 63

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَلَى الْمُسِيرِ الْاجْتِهَادُ فِي الرَّأْيِ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ ضَمَانُ النُّجْحِ ؛
وظیفه مشورت شونده ، کوشش در ارائه نظر [درست] است ؛ اما ضمانت
پیروزی بر عهده او نیست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6194

حدیث - 64

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَلَيْكَ بِالسَّكِينَةِ فَإِنَّهَا أَفْضَلُ زِينَةٍ ؛
با وقار باش که وقار ، برترین زینت است .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6088

حدیث - 65

امام علی علیه السلام فرمودند:

صَمْتُ يُعْقِبُكَ السَّلَامَةُ خَيْرٌ مِنْ نُطْقٍ يُعْقِبُكَ الْمَلَامَةُ ؛
سکوتی که سلامت در پی دارد ، بهتر از سخنی است که سرزنش در پی آورد
.. غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5865

حدیث - 66

امام علی علیه السلام فرمودند:

صِلَةُ الْأَرْحَامِ تُثْمِرُ الْأَمْوَالَ وَتُنْسِيءُ فِي الْآجَالِ ؛

پیوند با خویشاوندان ، دارایی‌ها را به بار می‌نشانند و مرگ را به تأخیر می‌اندازد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5847

حدیث - 67

امام علی علیه السلام فرمودند:

شَارِكُوا الَّذِي قَدْ أَقْبَلَ عَلَيْهِ الرِّزْقُ فَإِنَّهُ أَجْدَرُ بِالْحِظِّ وَأَخْلَقُ بِالْغِنَى ؛

با کسی که روزی به او روی آورده است ، شریک شوید ؛ زیرا وی به بهره‌مندی شایسته‌تر و به توانگری لایق‌تر است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5790

حدیث - 68

امام علی علیه السلام فرمودند:

شَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تَعْزِمَ ، وَفَكِّرْ قَبْلَ أَنْ تُقَدِّمَ ؛

قبل از تصمیم‌گیری مشورت کن و پیش از اقدام ، بیندیش .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5754

حدیث - 69

امام علی علیه السلام فرمودند:

سَالِمُ النَّاسِ تَسْلَمُ ، وَاعْمَلْ لِلْآخِرَةِ تَغْنَمْ ؛

با مردم در آشتی باش تا سالم باشی و برای آخرت کار کن تا غنیمت یابی .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5605

حدیث - 70

امام علی علیه السلام فرمودند:

سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْبِشْرُ ؛

خوش رویی موجب محبت است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5546

حدیث - 71

امام علی علیه السلام فرمودند:

سَبَبُ الْإِثْتِلافِ الْوَفَاءُ ؛

وفاداری ، سبب الفت است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5511

حدیث - 72

امام علی علیه السلام فرمودند:
رَأْسُ السِّيَاسَةِ اسْتِعْمَالُ الرَّفْقِ ؛
سرلوحه سیاست ، به کار بردن مداراست .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5266

حدیث - 73

امام علی علیه السلام فرمودند:
خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذَوْوُ النُّهَى وَالْعِلْمِ ، وَأُولُوا التَّجَارِبِ وَالْحَزَمِ ؛
بهترین کسان برای مشورت، خردمندان و عالمان و دارندگان تجربه و دور
اندیشان‌اند .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4990

حدیث - 74

امام علی علیه السلام فرمودند:
خَالِطُوا النَّاسَ مُخَالَطَةً إِنْ مِتُّمْ بَكُوا عَلَيْكُمْ وَإِنْ غِبْتُمْ حَنُّوا إِلَيْكُمْ ؛
با مردم آن گونه بیامیزید که اگر مُردید، بر شما بگریند و اگر غایب شوید ،
مشتاق دیدار شما باشند .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5070

حدیث - 75

امام علی علیه السلام فرمودند:

بَاكِرُوا فَالْبِرْكَهَ فِي الْمُبَاكَرَةِ وَ شَاوِرُوا فَالْنُجْحُ فِي الْمُشَاوَرَةِ ؛

بامداد، در پی کسب و کار باشید ، که برکت در کسب و کار بامداد است ، و

مشورت کنید که پیروزی در مشورت است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4441

حدیث - 76

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِذَا رَأَيْتَ مَظْلُومًا فَاعْنِهِ عَلَى الظَّالِمِ ؛

هرگاه ستم‌دیده‌ای دیدی، او را در مقابل ستمگر یاری کن .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4068

حدیث - 77

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ ؛

مردم به ادب نیکو محتاج‌ترند تا به سیم و زر .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 3590

حدیث - 78

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِنَّ أَفْضَلَ الْخَيْرِ صَدَقَةُ السِّرِّ وَ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ وَ صَلََةُ الرَّحِمِ ؛

برترین خوبی ، صدقه پنهانی و نیکی به پدر و مادر و صله رحم است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 3550

حدیث - 79

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَفْضَلُ الْمَعْرُوفِ إِغَاثَةُ الْمَلْهُوفِ ؛

برترین کار نیک ، فریادرسی ستم دیده است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2959

حدیث - 80

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ ؛

آرای خود را با یکدیگر در میان گذارید تا اندیشه درست، پدید آید .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2567

حدیث - 81

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَطِعْ مَنْ فَوْقَكَ يُطِيعَكَ مَنْ دُونَكَ ؛

از بالا دست خود فرمان بر ، تا زیر دستت از تو فرمان برد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2475

حدیث - 82

امام علی علیه السلام فرمودند:

اجْعَلْ لِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْ خَدَمِكَ عَمَلًا تَأْخُذُ بِهِ فَإِنَّ ذَلِكَ أَحْرَى أَنْ لَا يَتَوَاكُلُوا

فِي خِدْمَتِكَ ؛

هر یک از زیر دستانت را به کاری بگمار ، چندان که آنان را بر آن کار، باز

خواست کنی [پاسخگوی مسئولیت خود باشند] که این کار، شایسته تر است و

هر یک از آنان خدمتگزاری به تو را به عهده دیگری نیندازد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2432

حدیث - 83

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَشْعِرْ قَلْبَكَ الرَّحْمَةَ لِجَمِيعِ النَّاسِ وَ الْإِحْسَانَ إِلَيْهِمْ وَ لَا تُنْلِهِمْ حَيْفًا وَ لَا تَكُنْ عَلَيْهِمْ سَيْفًا ؛

مهربانی با همه مردم و نیکی به ایشان را شعار دل خویش ساز و به آنها ستمی مرسان و شمشیری بر آنان مباش .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2392

حدیث - 84

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْإِسْتِشَارَةُ عَيْنُ الْهِدَايَةِ ؛

مشورت کردن ، سرچشمه هدایت است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 1021

حدیث - 85

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْمَوَاعِظُ حَيَاةُ الْقُلُوبِ ؛

موعظه، مایه حیات دلهاست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 321

حدیث - 86

امام علی علیه السلام :

إِنَّ أَحْسَنَ الزَّيِّ مَا خَلَطَكَ بِالنَّاسِ وَجَمَلَكَ بَيْنَهُمْ وَكَفَّ أَلْسِنَتَهُمْ عَنْكَ ؛
نیکوترین هیأت و سلوک آن است که تو را با مردم آمیزش دهد و در میان
آنها زیباییت گرداند و زبان بدگویی آنان را از تو باز دارد .
غرر الحکم : 3470.

حدیث - 87

قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

إذا سئلت عمن لا يشهد الجماعة فقل : لا اعرفه ؛
هنگامی که از شما راجع به کسی که در نماز جماعت شرکت نمی کند
پرسند، بگویند او را نمی شناسم .
بحار الانوار، ج 88، ص 5

حدیث - 88

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

المشاورة حصن من الندامة و أمن من الملامة؛
مشورت حصار ندامت است و ایمنی از ملامت.
نهج الفصاحه

حدیث - 89

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من أفضل الشفاعة أن تشفع بين اثنين في النكاح؛

از جمله بهترین وساطت، وساطت میان دو کس در کار زناشوئی است.

نهج الفصاحه

حدیث - 90

امام سجاد علیه السلام فرمودند:

حَقُّ الْمُسْتَشِيرِ إِنْ عَلِمْتَ أَنَّ لَهُ رِيَا أَشْرْتَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ تَعْلَمْ أُرْشَدَتْهُ إِلَى مَنْ يَعْلَمُ؛

حقّ مشورت کننده این است، که اگر برای راهنمایی او نظر داری، راهنمائیش کنی و اگر اطلاعی نداشته باشی او را به کسی که در آن زمینه آگاهی دارد راهنمایی کنی.

خصال، ص 570

حدیث - 91

امام جواد علیه السلام فرمودند:

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ لَمْ يَنْدَمْ: تَرَكُ الْعَجَلَةَ ، وَ الْمَشُورَةَ ، وَ التَّوَكُّلُ عَلَى اللَّهِ عِنْدَ الْعَزْمِ؛

سه چیز است که هر کس آن را مراعات کند ، پشیمان نگردد : 1 - اجتناب از عجله ، 2 - مشورت کردن ، 3 - و توکل بر خدا در هنگام تصمیم گیری .
مسند الامام الجواد، ص 247

حدیث - 92

امام صادق علیه السلام فرمودند:

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَطْمَعُ فِي عَالِمٍ بَغَيْرِ آدَبٍ أَكْثَرُ مِنْ طَمَعِهِ فِي عَالِمٍ بِآدَبٍ ، فَتَادَّبُوا وَ إِلَّا فَانْتُمْ أَعْرَابٌ ؛

شیطان ، در عالم بی بهره از ادب بیشتر طمع می کند تا عالم برخوردار از ادب . پس ادب داشته باشید وگرنه شما، بیابانی فاقد تمدن هستید.

کنز العمال ، ح 45409

حدیث - 93

امام علی علیه السلام فرمودند:

فَكُونُوا أَقْلًا مَا يَكُونُونَ فِي الْبَاطِنِ أَمْوَالًا ، أَحْسَنَ مَا يَكُونُونَ فِي الظَّاهِرِ أَحْوَالًا
فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَدَّبَ عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ الْعَارِفِينَ أَدَبًا حَسَنًا ، فَقَالَ جَلَّ مِنْ قَائِلٍ :
يَحْسِبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ الْخَافَا؛

در حالی که در واقع از کمترین مال برخوردار هستید، در ظاهر بهترین حال را از خود نشان دهید؛ زیرا خداوند متعال، بندگان با ایمان با معرفتش را این گونه نیکو ادب نموده که [در وصف فقیران پارسا] فرموده است: شخص بی خبر آنان را از شدت خویشترنداری توانگر می پندارد. ایشان را از نشانه هایشان می شناسی، با اصرار چیزی از مردم نمی خواهند.

تحف العقول، ص 489

حدیث - 94

امام صادق علیه السلام فرمودند:

الْمُؤْمِنُ ... يَنْصُرُ الْمَظْلُومَ وَيَرْحَمُ الْمَسْكِينَ. نَفْسُهُ مِنْهُ فِي عَنَاءٍ وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ؛

مؤمن... مظلوم را یاری می کند و به مسکین و درمانده رحم می نماید، جانش از او در رنج است و مردم از او در آسایش.

خصال، ص 69

حدیث - 95

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:

فی تفسیر قوله تعالى «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» قَالَ: قُولُوا لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ حُسْنًا مُؤْمِنُهُمْ وَمُخَالِفُهُمْ، أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ فَيَبْسُطُ لَهُمْ وَجْهَهُ وَأَمَّا الْمُخَالِفُونَ فَيُكَلِّمُهُم بِالْمُدَارَاةِ لِاجْتِنَابِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ. فَإِنْ اسْتَرَّ مِنْ ذَلِكَ بِكَفِّ شُرُورِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ وَعَنْ إِخْوَانِهِ الْمُؤْمِنِينَ؛

در تفسیر آیه «با مردم به زبان خوش سخن بگویند» فرمود: یعنی با همه مردم، چه مؤمن و چه مخالف، به زبان خوش سخن بگویند. مؤمن، به هم مذهب، روی خوش نشان می دهد و با مخالفان، با مدارا سخن می گوید تا به ایمان، جذب شوند و حتی اگر نشدند، با این رفتار، از بدی های آنان در حق خود و برادران مؤمنش، پیشگیری کرده است.

مستدرک الوسائل، ج 12، ص 261

حدیث - 96

امام صادق علیه السلام فرمودند:

فی قوله تعالى «وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا» - أَى لِلنَّاسِ كُلِّهِمْ مُؤْمِنِهِمْ وَمُخَالِفِهِمْ ، أَمَّا الْمُؤْمِنُونَ فَيَبْسُطُ لَهُمْ وَجْهَهُ ، وَأَمَّا الْمُخَالِفُونَ فَيُكَلِّمُهُم بِالْمُدَارَاةِ لِاجْتِنَابِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ ، فَإِنَّهُ بِأَيْسَرٍ مِنْ ذَلِكَ يَكْفُ شُرُورَهُمْ عَنْ نَفْسِهِ ، وَعَنْ إِخْوَانِهِ الْمُؤْمِنِينَ؛
درباره آیه و با مردم سخن نیکو گویند فرمود: مقصود همه مردمان اعم از مؤمن و کافر است. اما با مؤمنان باید گشاده رو بود و اما با کافران باید به نرمی

و مدارا سخن گفت، تا به سوی ایمان کشیده شوند و کمترین ثمرش این است که خود و برادران مؤمنش را از گزند آنان مصون می دارد.
بحارالأنوار، ج 75، ص 401، ح 42

حدیث - 97

امام حسین علیه السلام فرمودند:
مَنْ أَحْجَمَ عَنِ الرَّيِّ وَعَيَّيْتُ بِهِ الْحِيلُ كَانَ الرَّفْقَ مِفْتَاحُهُ؛
هر کس فکرش به جایی نرسد و راه تدبیر بر او بسته شود، کلیدش مداراست.
بحارالأنوار، ج 78، ص 128، ح 11

حدیث - 98

امام صادق علیه السلام فرمودند:
لَا تُشَاوِرِ أَحْمَقَ وَلَا تَسْتَعِنَّ بِكَذَّابٍ وَلَا تَتَّقِ بِمَوَدَّةِ مُلُوكٍ؛
با احمق مشورت نکن و از دروغگو یاری مجو و به دوستی زمامداران
اعتماد مکن.

تحف العقول، ص 316

حدیث - 99

امام حسن علیه السلام فرمودند:

ما تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هُدُوا إِلَى رُشْدِهِمْ؛

هیچ ملتی با هم مشورت نکردند مگر آن که راه درست خود را پیدا کردند.

تحف العقول، ص 233

حدیث - 100

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ نَصَبَ نَفْسَهُ لِلنَّاسِ إِمَامًا فَلْيَبْدَأْ بِتَعْلِيمِ نَفْسِهِ قَبْلَ تَعْلِيمِ غَيْرِهِ وَلْيَكُنْ تَأْدِيبُهُ بِسِيرَتِهِ قَبْلَ تَأْدِيبِهِ بِلِسَانِهِ وَ مُعَلِّمُ نَفْسِهِ وَ مُؤَدِّبُهَا أَحَقُّ بِالْإِجْلَالِ مِنْ مُعَلِّمِ النَّاسِ وَ مُؤَدِّبِهِمْ؛

کسی که خود را پیشوای مردم قرار داده، باید پیش از آموزش دیگران، خود را آموزش دهد و پیش از آن که دیگران را با زبان، ادب بیاموزد، با کردارش ادب آموزد و البته آموزش دهنده و ادب آموز خود بیش از آموزگار و ادب آموز مردم، شایسته تجلیل است.

غرر الحکم، ح 7016

حدیث - 101

امام علی علیه السلام فرمودند:

تَحَرَّى الصَّدْقَ وَ تَجَنَّبَ الْكَذِبَ أَجْمَلَ شِيمَةً وَ أَفْضَلَ أَدَبٍ؛

راستگو بودن و پرهیز نمودن از دروغ، زیباترین اخلاق و بهترین ادب است.

کافی، ج 8، ص 150، ح 132

حدیث - 102

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَلَيْكَ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ وَ إِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ وَ الصَّفْحِ عَنْ زَلَّاتِ الْأَخْوَانِ فَقَدْ أَدَّبَكَ
سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَ صَلِّ مَنْ
قَطَعَكَ وَ أَعْطِ مَنْ حَرَمَكَ ؛

تو را سفارش می‌کنم به مدارای با مردم و احترام به علما و گذشت از لغزش
برادران دینی؛ چرا که سرور اولین و آخرین، تو را چنین ادب آموخته و فرموده
است: «گذشت کن از کسی که به تو ظلم کرده، رابطه برقرار کن با کسی که با
تو قطع رابطه کرده و عطا کن به کسی که از تو دریغ نموده است».

اعلام الدین، ص 96

حدیث - 103

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا يَرَأْسُ مَنْ خَلَا عَنِ الْأَدَبِ وَ صَبَا إِلَى اللَّعِبِ؛

کسی که از ادب بی بهره باشد و شیفته بازی شود، به ریاست نمی رسد.

غرر الحکم، ح 4786

حدیث - 104

امام علی علیه السلام فرمودند:

كَفَاكَ مُؤَدِّبًا لِنَفْسِكَ تَجَنُّبُ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ؛

برای ادب آموزی ات همین بس که از آنچه از دیگران نمی پسندی ، دوری

کنی.

بحار الأنوار، ج 43، ص 343، ح 15

حدیث - 105

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَلَيْكُمْ بِالْأَدَبِ، فَإِنْ كُنْتُمْ مُلُوكًا بَرَزْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ وَسَطًا فَقُتُمْ، وَإِنْ أَعُوزْتُمْ

الْمَعِيشَةَ عِشْتُمْ بِأَدَبِكُمْ؛

ادب بیاموزید، زیرا که [در این صورت] اگر پادشاه باشید، برجسته می شوید،

اگر میانه باشید، سرآمد می شوید و اگر تنگ دست باشید، با ادبتان گذران زندگی

می کنید.

حدیث - 106

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَخَوْجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ؛

مردم، به ادب فرهنگ و تربیت درست، نیازمندترند، تا به طلا و نقره.

مشکاة الانوار، ص 433

حدیث - 107

امام علی علیه السلام فرمودند:

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْإِنصَافُ يَرْفَعُ الْخِلَافُ وَيُوجِبُ الْإِتِّلَافُ؛

انصاف، اختلافات را از بین می برد و موجب الفت و همبستگی می شود.

غرر الحکم، ج 2، ص 30، ح 1702

حدیث - 108

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِرْحَمَ مَنْ دُونَكَ يَرْحَمَكَ مَنْ فَوْقَكَ وَقِسْ سَهْوَهُ بِسَهْوِكَ وَمَعْصِيَتَهُ لَكَ

بِمَعْصِيَتِكَ لِرَبِّكَ وَقَفَرَهُ إِلَى رَحْمَتِكَ بِفَقْرِكَ إِلَى رَحْمَةِ رَبِّكَ؛

به زیر دست خود رحم کن تا بالا دستت به تو رحم کند و خطای او را با
خطای خودت و نافرمانی‌اش از تو را با نافرمانی خود از پروردگارت و احتیاج
او به ترحم تو را به احتیاجت به رحمت و بخشایش خدایت بسنج.
نهج البلاغه، نامه 53

حدیث - 109

امام علی علیه السلام فرمودند:
إِنَّ سَمْتَ هِمَّتِكَ لِإِصْلَاحِ النَّاسِ فَابِدَ بِنَفْسِكَ ، فَإِنَّ تَعَاطِيكَ صَلاَحَ غَيْرِكَ
وَأَنْتَ فَاسِدٌ أَكْبَرُ الْعَيْبِ؛
اگر همت والای اصلاح مردم را در سرداری، از خودت آغاز کن، زیرا
پرداختن تو به اصلاح دیگران، در حالی که خود فاسد باشی بزرگترین عیب
است.

غررالحکم، ج 3، ص 23، ح 3749

حدیث - 110

امام علی علیه السلام فرمودند:
إِقْصِرْ هِمَّتَكَ عَلَى مَا يَلْزَمُكَ وَلَا تَخْضُ فِيمَا لَا يَعْنِيكَ؛
همت خود را صرف چیزهایی کن که به آن نیاز داری و آنچه را به کار تو
نمی آید پی گیری مکن.

غررالحکم، ج 2، ص 182، ح 2303

حدیث - 111

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَلْكَفُ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ عِفَّةٌ وَكِبَرُ هِمَّةٍ؛

طمع نداشتن به آنچه در نزد مردم است، نشان عزت نفس و بلند همتی است.

غررالحکم، ج 1، ص 365، ح 1387

حدیث - 112

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَشْرَفُ الْهِمَمِ رِعَايَةُ الذُّمَامِ؛

شریف ترین همت ها نگهداری حق و حرمت ها و رعایت عهد و پیمان هاست.

غررالحکم، ج 2، ص 463، ح 3305

حدیث - 113

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَفْعَلُ الْجَمِيلِ يُنْبِئُ عَنْ عُلُوِّ الْهِمَّةِ؛

کردار زیبا از بلندی همت خبر می دهد.

غررالحکم، ج 1، ص 365، ح 1388

حدیث - 114

امام علی علیه السلام فرمودند:

الشَّرَفُ بِالْهَمِّ الْعَالِيَةِ لَا بِالرَّمِّ الْبَالِيَةِ؛

شرافت به همت های بلند است نه به استخوان های پوسیده.

غررالحکم، ج 2، ص 106، ح 1991

حدیث - 115

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَلَيْكَ بِمُدَارَةِ النَّاسِ وَإِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ وَالصَّفْحِ عَنْ زَلَّاتِ الْأَخْوَانِ فَقَدْ أَذَبَكَ
سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَصِلْ مَنْ
قَطَعَكَ وَاعْطِ مَنْ حَرَمَكَ؛

تو را سفارش می‌کنم به مدارای با مردم و احترام به علما و گذشت از لغزش
برادران دینی؛ چرا که سرور اولین و آخرین، تو را چنین ادب آموخته و فرموده
است: «گذشت کن از کسی که به تو ظلم کرده، رابطه برقرار کن با کسی که با
تو قطع رابطه کرده و عطا کن به کسی که از تو دریغ نموده است».

اعلام الدین، ص 96

حدیث - 116

امام علی علیه السلام فرمودند:

دَارِ النَّاسِ تَمَنِّ غَوَائِلَهُمْ وَتَسَلِّمْ مِنْ مَكَائِدِهِمْ؛

با مردم مدارا کن، تا از گزندهایشان در امان باشی و از نیرنگهایشان سالم بمانی.

غررالحکم، ج 4، ص 15، ح 128

حدیث - 117

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَيْسَ الْحَكِيمُ مَنْ لَمْ يُدَارِ مَنْ لَا يَجِدُ بُدًّا مِنْ مُدَارَاتِهِ؛

حکیم نیست آن کس که مدارا نکند با کسی که چاره ای جز مدارا کردن با او نیست.

بحارالأنوار، ج 78، ص 57، ح 121

حدیث - 118

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ شَاوَرَ ذَوِي الْعُقُولِ اسْتِضَاءَ بَأْنَوَارِ الْعُقُولِ؛

هر کس با عقلا مشورت کند، از نور عقل‌ها بهره می‌برد.

غررالحکم، ح 8634

حدیث - 119

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِذَا احْتَجَّتْ إِلَى الْمَشُورَةِ فِي أَمْرٍ قَدْ طَرَأَ عَلَيْكَ فَاسْتَبَدَّ بِبِدَايَةِ الشُّبَّانِ، فَإِنَّهُمْ أَحَدٌ أَذْهَانًا وَأَسْرَعُ حَدْسًا، ثُمَّ رُدَّهٖ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَى رِیِّ الْكُھُولِ وَ الشُّیُوخِ لِيَسْتَعْقِبُوهُ وَيُحْسِنُوا الْخِتَارَ لَهُ، فَإِنَّ تَجَرِبَتَهُمْ أَكْثَرُ؛

هرگاه به مشورت نیازمند شدى، نخست به جوانان مراجعه نما، زیرا آنان ذهنی تیزتر و حدسى سریع تر دارند. سپس نتیجه آن را به نظر میان سالان و پیران برسان تا پیگیری نموده، عاقبت آن را بسنجند و راه بهتر را انتخاب کنند، چرا که تجربه آنان بیشتر است.

شرح نهج البلاغه ابن ابی الحديد ، ج 20، ص 337، ح 866

حدیث - 120

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

من أراد أمراً فشاور فيه امرأة مسلماً وفقه الله لأرشد أموره؛
هر که اراده کاری کند و با مرد مسلمانی در باره آن مشورت کند خدایش به معقولترین کارها توفیق دهد.

نهج الفصاحه

حدیث - 121

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

لا مظاهره أوثق من المشاوره و لا إيمان كالحياء؛
تعاونی بهتر از مشورت نیست و ایمانی چون حیا نیست.
نهج الفصاحه

حدیث - 122

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
رأس العقل بعد الإيمان بالله التّودّد إلى النّاس و ما يستغنى رجل عن مشوره
و إنّ أهل المعروف في الدّنيا هم أهل المعروف في الآخره و إنّ أهل المنكر في
الدّنيا هم أهل المنكر في الآخره؛
اساس عقل پس از ایمان به خدا دوستی با مردم است هیچ کس از مشورت
بی نیاز نیست: نیکوکاران این جهان نیکوکاران آن جهانند و بدکاران این جهان
بدکاران آن جهانند.
نهج الفصاحه

حدیث - 123

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
دعوا النّاس يصيب بعضهم من بعض فإن استنصح أحدكم أخاه فلينصحه؛
بگذارید مردم از یک دیگر فائده برند و وقتی یکی از شما از برادر خویش
مشورت خواست رأی خوت را به او بگوید.
نهج الفصاحه

حدیث - 124

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

حقّ المسلم على المسلم ستّ: إذا لقيته فسلم عليه و إذا دعاك فأجبه و إذا استنصحك فانصح له و إذا عطس فحمد الله فشمته و إذا مرض فعده و إذا مات فاتبعه؛

حقّ مسلمان بر مسلمان شش چیز است: وقتی او را دیدی، بر او سلام کن و وقتی تو را دعوت کرد، بپذیر و وقتی با تو مشورت کرد، رأی خود را به او بگو و همین که عطسه زد، عافیت باد بگو و همین که مریض شد، او را عیادت کن و همین که مرد، همراه جنازه اش برو.

نهج الفصاحه

حدیث - 125

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

جالسوا الكبراء و سائلوا العلماء و خالطوا الحكماء؛
با بزرگان مجالست کنید و از دانشمندان بپرسید و با حکیمان آمیزش کنید.
نهج الفصاحه

حدیث - 126

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

جالس الأبرار فإنك إذا فعلت خيرا حمدوك و إن أخطأت لم يعنفوك؛

با نیکان مجالست کن که اگر خوبی کردی تو را ستایش کنند و اگر خطا کردی با تو بسختی رفتار نکنند.

نهج الفصاحه

حدیث - 127

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

ثلاث من حقائق الإيمان: الإنفاق من الإقتار و إنصافك الناس من نفسك و بذل العلم للمتعلّم؛

سه چیز از حقایق ایمان است: بخشش با تنگدستی و رعایت انصاف در باره مردم بر ضرر خویش و بذل علم برای دانش آموز.

نهج الفصاحه

حدیث - 128

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تهادوا فإن الهدیه تضعف الحبّ و تذهب بغوائل الصّدْر؛

به یکدیگر هدیه بدهید زیرا هدیه محبت را فزون می کند و دل گیری ها را از میان می برد.

نهج الفصاحه

حدیث - 129

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تَهَادُوا إِنِّ الْهَدِيَّةَ تَذْهَبُ وَخَزَ الصَّدْرُ وَلَا تَحْقِرَنَّ جَارَهُ لِجَارَتِهَا وَلَوْ شَقَّ
فَرَسَنَ شَاهٍ؛

هدیه به یکدیگر بدهید زیرا هدیه دلگیری را از میان می برد و هدیه را اگر
چه یک قطعه پارچه بز باشد حقیر نشمارید.
نهج الفصاحه

حدیث - 130

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تَهَادُوا تَحَابُّوا فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَضَعُفُ الْحَبَّ وَتَذْهَبُ بَغَوَائِلَ الصَّدْرِ؛
هدیه به یکدیگر بدهید تا رشته محبتتان استوار شود زیرا هدیه محبت را
بیافزاید و کینه و کدورت را از میان ببرد.
نهج الفصاحه

حدیث - 131

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تَوَاضَعُوا وَجَالَسُوا الْمَسَاكِينَ تَكُونُوا مِنْ كِبَرَاءِ اللَّهِ وَتَخْرُجُوا مِنَ الْكِبَرِ؛
فروتنی کنید و با فقیران بنشینید تا در پیش خدا بزرگ باشید و از تکبر
برکنار مانید.

نهج الفصاحه

حدیث - 132

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تنكح المرأة لأربع، لمالها، و لحسبها و لجمالها و لدينها فاظفر بذات الدّین
تربّت یداک؛

زن را برای چهار چیز گیرند، مال و شرف و جمال و دین و تو زن دین دار
بجوی.

نهج الفصاحه

حدیث - 133

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تخيّرُوا لنطفكم فإنّ النّساء يلدن أشباه إخوانهنّ و أخواتهنّ؛
برای نطفه های خود جای مناسب انتخاب کنید زیرا زنان نظیر برادران و
خواهران خود فرزند می آورند.

نهج الفصاحه

حدیث - 134

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تخيّرُوا لنطفكم فأنكحوا الأكفاء و أنكحوا إليهم؛

برای نطفه های خود محل مناسب انتخاب کنید و از اشخاص هم شأن خود
زن بگیرید و به آنها زن بدهید.

نهج الفصاحه

حدیث - 135

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

الاقتصاد فی النّفقه نصف المعیشه و التّودّد إلی النّاس نصف العقل و حسن
السّؤال نصف العلم؛

میانہ روی در خرج یک نیمہ معیشت است و دوستی با مردم یک نیمہ عقل
است و خوب پرسیدن یک نیمہ دانش است.

نهج الفصاحه

حدیث - 136

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

ألا أخبرکم بأفضل من درجه الصّیام و الصّلوٰه و الصّدقه اصلاح ذات البین فإنّ
فساد ذات البین هی الحالقه؛

میخواهید شما را از چیزی که بهتر از روزه و نماز و صدقه است خبر دهم؟
اصلاح میان کسان، زیرا فساد میان کسان مایه هلاک است.

نهج الفصاحه

حدیث - 137

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
أفضل الصدقه إصلاح ذات البين؛
بهترین اقسام صدقه آن است که میان دو کس را اصلاح دهد.
نهج الفصاحه

حدیث - 138

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
أفضل صدقه اللسان الشفاعة تفك بها الأسير و تحقن بها الدّم و تجرّ بها
المعروف و الإحسان إلى أخيك و تدفع عنه الكريهه؛
بهترین صدقه زبان، شفاعتی است که به وسیله آن اسیر را آزاد سازی و از
ریختن خون جلوگیری کنی و نیکی و احسان را به سوی برادر خویش بکشی
و بدی را از او دفع کنی.
نهج الفصاحه

حدیث - 139

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
أصلح بين الناس و لو تعنى الكذب؛
میان مردم را به اصلاح آرا گر چه با دروغ باشد.
نهج الفصاحه

حدیث - 140

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

استووا و لا تختلفوا فتختلف قلوبکم؛

با یکدیگر برابر شوید و مختلف مشوید تا دلهایتان مختلف نشود.

نهج الفصاحه

حدیث - 141

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

استرشدوا العاقل ترشدوا و لا تعصوه فتندموا؛

از خردمند رهبری جوئید تا به راه راست برسید و وی را نافرمانی نکنید که

پشیمانی برید.

نهج الفصاحه

حدیث - 142

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إذا حدث الرجل بحديث التفت فهي أمانة؛

وقتی مردی سخنی گفت و به اطراف خود نگریست آن سخن در پیش شما

امانت است.

نهج الفصاحه

حدیث - 143

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا جَاءَكُمْ الْأَكْفَاءُ فَأَنْكِحُوهُمْ وَ لَا تَرْبُّوْا بِهِنَّ الْحَدَثَانَ؛
وقتی اشخاص هم شأن به خواستگاری پیش شما آمدند، دختران خود را
شوهر بدهید و در کار آنها منتظر حوادث مباشید.
نهج الفصاحه

حدیث - 144

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا جَاءَكُمْ الزَّائِرُ فَأَكْرَمُوهُ؛
وقتی کسی به ملاقات شما آمد وی را گرامی دارید.
نهج الفصاحه

حدیث - 145

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا اسْتَشَارَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُشِرْ عَلَيْهِ؛
وقتی یکی از شما با برادر خود مشورت می کند، وی باید رأی خود را
صریح بگوید.
نهج الفصاحه

حدیث - 146

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَعْلَمْهُ فَإِنَّهُ أَبْقَى فِي الْأَلْفَةِ وَ أَثْبَتَ فِي الْمَوَدَّةِ؛
وقتی کسی آشنای خود را دوست دارد بدو خبر دهد که این کار موجب بقای
الفت و دوام مودت است.
نهج الفصاحه

حدیث - 147

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا اجْتَمَعَ الدَّاعِيَانِ فَأَجِبْ أَقْرَبَهُمَا بِأَبَا فَإِنَّ أَقْرَبَهُمَا بِأَبَا أَقْرَبَهُمَا جَوَارًا وَ إِنْ
سَبَقَ أَحَدُهُمَا فَأَجِبْ الَّذِي سَبَقَ؛
وقتی دو کس تو را با هم دعوت کردند دعوت کسی را که خانه اش نزدیکتر
است بپذیر زیرا آن که خانه اش نزدیکتر است در همسایگی مقدم است و اگر
یکی زودتر دعوت کرده است دعوت او را بپذیر.
نهج الفصاحه

حدیث - 148

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا أَتَاكُمْ مِنْ تَرْضُونَ خَلْقَهُ وَ دِينَهُ فَزَوِّجُوهُ إِنْ لَا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ
و فساد عریض؛

وقتی کسی که خلق و دین وی مایه رضایت است به خواستگاری می آید به
وی زن بدهید و اگر چنین نکنید فتنه و فساد در زمین فراوان خواهد شد.

نهج الفصاحه

حدیث - 149

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

بَلِّغُوا حَاجَةَ مَنْ لَا يَسْتَطِيعُ إِبْلَاغَ حَاجَتِهِ. فَمَنْ أَبْلَغَ سُلْطَانًا حَاجَةَ مَنْ لَا
يَسْتَطِيعُ إِبْلَاغَهَا ثَبَّتَ اللَّهُ قَدَمَيْهِ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

حاجت کسی را که از ابلاغ آن ناتوانست به بزرگان برسانید زیرا هر کس
حاجت درمانده ای را به بزرگی برساند روز رستاخیز خداوند پاهای وی را بر
صراط استوار می سازد.

نهج الفصاحه

حدیث - 150

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةُ أَشْيَاءَ يَحْتَاجُ النَّاسُ طُرًّا إِلَيْهَا: الْأَمْنُ وَالْعَدْلُ وَالْخِصْبُ؛

سه چیز است که همه مردم به آنها نیاز دارند: امنیت، عدالت و آسایش.

تحف العقول، ص 320.

حدیث - 151

امام کاظم علیه السلام :

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ يُمْنٌ وَ بَرَكَةٌ وَ رُشْدٌ وَ تَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ؛

مشورت با عاقلِ خیرخواه، خجستگی، برکت، رشد و توفیقی از سوی خداست.

تحف العقول، ص 398 .

حدیث - 152

امام علی علیه السلام می فرمایند:

بر شما باد که برای خواستن حاجت نزد مردمان شریف النفس که دارای ریشه و اصلی پاک هستند بروید، که حاجت نزد آنها زودتر بر آورده گردد آنها نزد شما پاکیزه تر از دیگران هستند.

غررالحکم ، باب اصل

حدیث - 153

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

حاجت کسی را که از ابلاغ آن ناتوان است به بزرگان برسانید زیرا هرکس حاجت درمانده ایی را به بزرگی برساند روز رستاخیز خداوند پاهای وی را بر صراط استوار می سازد.

نهج الفصاحه ، حدیث - 21

حدیث - 154

امام علی علیه السلام می فرمایند:

با خردمندان مصاحبت کن و با دانشمندان هم نشین شو و بر هوای نفس پیروز شو ، تا با ساکنان ملاً اعلی جایگاه والا رفیق و همراه گردی .
غررالحکم ، باب همنشینی

حدیث - 155

رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

خيارُ أُمَّتِي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَحَبَّبَ عِبَادَهُ إِلَيْهِ؛
بهترین امت من کسانی هستند که مردم را به سوی خدا دعوت و بندگانش را محبوب او کنند با اطاعت از امر و نهی خداوند محبت او بدست می آید.
نهج الفصاحه، ح 1471.

حدیث - 156

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند :

مَنْ عَالَ يَتِيمًا حَتَّى يَسْتَغْنَى عَنْهُ أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ بِذَلِكَ الْجَنَّةَ كَمَا
أَوْجَبَ اللَّهُ لِأَكْلِ مَالِ الْيَتِيمِ النَّارَ؛
هر کس یتیمی را سرپرستی کند تا آن که بی نیاز گردد، خداوند به سبب این کار بهشت را بر او واجب سازد، همچنان که آتش دوزخ را بر خورنده مال یتیم واجب ساخته است.

بحار الأنوار، ج 75، ص 4، ح 8.

حدیث - 157

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند :
إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْشَاهُمْ فِي أَرْضِهِ بِالنَّصِيحَةِ لِخَلْقِهِ؛
بلند مرتبه ترین مردم نزد خداوند در روز قیامت کسی است که در روی زمین
بیشتر در خیرخواهی و ارشاد مردم قدم بردارد.
کافی، ج 2، ص 208، ح 5.

حدیث - 158

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند :
مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ رُشْدٌ وَيُؤْمَنُ وَتَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ فَإِذَا أَشَارَ عَلَيْكَ النَّاصِحُ
الْعَاقِلُ فَإِيَّاكَ وَالْخِلَافَ فَإِنَّ فِي ذَلِكَ الْعَطَبَ؛
مشورت کردن با عاقل خیرخواه مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است
از جانب خداوند، پس هرگاه خیرخواه عاقل تو را راهنمایی کرد، مبدا مخالفت
کنی که موجب نابودی می شود.
محاسن، ج 2، ص 602، ح 25.

حدیث - 159

امام صادق علیه السلام می فرمایند:
صَدَقَهُ يُحِبُّهَا اللَّهُ: إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا، وَتَقَارُبُ بَيْنَهُمْ إِذَا تَبَاعَدُوا؛

صدقه‌ای که خداوند آن را دوست دارد عبارت است از: اصلاح میان مردم هرگاه رابطه‌شان تیره شد و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج 2، ص 209، ح 1.

حدیث - 160

امام علی علیه السلام :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تَكُونَ نِيَّةُ الْإِنْسَانِ لِلنَّاسِ جَمِيلَةً، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تَكُونَ نِيَّتُهُ فِي طَاعَتِهِ قَوِيَّةً غَيْرَ مَدْخُولَةٍ؛

خداوند دوست دارد که انسان نسبت به دیگران خوش نیت باشد، چنانکه دوست دارد نیتش در اطاعت از او محکم و خالص باشد.
غررالحکم، ح 3703.

حدیث - 161

امام علی علیه السلام :

جَالِسِ الْعُلَمَاءَ يَزِدُّدْ عِلْمُكَ وَ يَحْسُنْ أَدَبُكَ وَ تَزَكُ نَفْسُكَ؛
با علما هم‌نشین باش، تا علمت زیاد و ادبت نیکو و جانت پاک گردد.
غررالحکم، ح 4786.

حدیث - 162

امام صادق علیه السلام می فرمایند:

إِنَّ مِمَّا يُزَيِّنُ الْإِسْلَامَ الْأَخْلَاقُ الْحَسَنَةُ فِيمَا بَيْنَ النَّاسِ؛
خوش اخلاقی در بین مردم، زینت اسلام است.
مشكاة الأنوار، ص 422.

حدیث - 163

امام حسین علیه السلام می فرمایند:
مِنْ دَلَائِلِ عِلَامَاتِ الْقَبُولِ : الْجُلُوسُ إِلَى أَهْلِ الْعُقُولِ؛
از نشانه های خوش نامی و نیک بختی ، همنشینی با خردمندان است.
بحار الأنوار، ج 75، ص 119

حدیث - 164

امام صادق علیه السلام می فرمایند:
إِنَّ النَّاسَ يَسْتَغْنُونَ إِذَا عُدِلَ بَيْنَهُمْ وَ تُنْزِلُ السَّمَاءُ رِزْقَهَا وَ تُخْرِجُ الْأَرْضُ بُرْكَتَهَا
بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى؛
اگر در میان مردم عدالت برقرار شود، همه بی نیاز می شوند و به اذن خداوند
متعال آسمان روزی خود را فرو می فرستد و زمین برکت خویش را بیرون
می ریزد.
کافی، ج 3، ص 568، ح 6

حدیث - 165

امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

مُشَاوَرَةُ الْعَاقِلِ النَّاصِحِ يُمْنٌ وَ بَرَكَةٌ وَ رُشْدٌ وَ تَوْفِيقٌ مِنَ اللَّهِ؛

مشورت با عاقلِ خیرخواه، خجستگی، برکت، رشد و توفیقی از سوی خداست.

تحف العقول، ص 398

حدیث - 166

امام علی علیه السلام می فرمایند:

خَيْرُ مَنْ شَاوَرْتَ ذَوُو النُّهْيِ وَالْعِلْمِ وَ أَوْلُو التَّجَارِبِ وَ الْحَزَمِ؛

بهترین کسان برای مشورت، صاحبان خرد و دانش و افراد با تجربه و دوران‌دیش‌اند.

غررالحکم و دررالکلم، ح 4990

حدیث - 167

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ مُدَارَاةُ النَّاسِ فِي غَيْرِ تَرْكِ حَقٍّ

کمال عقل پس از ایمان به خدا، مدارا کردن با مردم است به شرط آن که

حق، ترک نشود

تحف العقول، ص 42

حدیث - 168

حضرت علی علیه السلام می فرمایند:

إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ؛

مردم، به ادب فرهنگ و تربیت درست، نیازمندترند، تا به طلا و نقره.

غرر الحکم، ح 3590

حدیث - 169

امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

طُوبَى لِلْمُصْلِحِينَ بَيْنَ النَّاسِ، أُولَئِكَ هُمُ الْمُقَرَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

خوشا به حال اصلاح کنندگان بین مردم، که آنان همان مقربان روز قیامت اند.

بحار الأنوار، ج 68، ص 156، ح 11

حدیث - 170

امام علی علیه السلام فرمودند:

جَالِسُ الْعُلَمَاءِ يَزِدُّدَ عِلْمُكَ وَيَحْسُنُ أَدَبُكَ وَتَرْكَ نَفْسُكَ؛

با علما معاشرت کن تا علمت زیاد، ادب تو نیکو و جانت پاک شود.

مطالب السؤل، ص 49

حدیث - 171

امام باقر علیه السلام فرمودند:

اسْتَشِرْ فِي أَمْرِكَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ اللَّهَ؛

در کار خود، [فقط] با کسانی مشورت کن که از خدا می ترسند.

تحف العقول، ص 293

حدیث - 172

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِنَّ النَّاسَ إِلَى صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَى الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ؛

مردم، به ادب فرهنگ و تربیت درست ، نیازمندترند، تا به طلا و نقره.

مکارم الأخلاق، ص 17

حدیث - 173

امام صادق علیه السلام فرمودند:

إِنَّ مِمَّا يَزِينُ الْإِسْلَامَ الْأَخْلَاقُ الْحَسَنَةُ فِيمَا بَيْنَ النَّاسِ؛

خوش اخلاقی در بین مردم، زینت اسلام است.

مشكاة الأنوار، ص 422

حدیث - 174

پیامبر اعظم ﷺ فرمودند:

رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ مُدَارَاةُ النَّاسِ فِي غَيْرِ تَرْكِ حَقٍّ؛

کمال عقل پس از ایمان به خدا، مدارا کردن با مردم است به شرط آن که حق، ترک نشود.

تحف العقول، ص 42

حدیث - 175

پیامبر اعظم ﷺ فرمودند:

أَسْعَدُ النَّاسِ مَنْ خَالَطَ كَرَامَ النَّاسِ

خوشبخت‌ترین مردم کسی است که با مردم بزرگوار معاشرت کند.

الأمالی صدوق، ص 73، ح 41

حدیث - 176

امام صادق علیه السلام فرمودند:

صَدَقَهُ يَحِبُّهَا اللَّهُ: إِصْلَاحُ بَيْنِ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا، وَتَقَارُبُ بَيْنِهِمْ إِذَا تَبَاعَدُوا

صدقه ای که خداوند آن را دوست دارد عبارت است از: اصلاح میان مردم هرگاه رابطه شان تیره شد و نزدیک کردن آنها به یکدیگر هرگاه از هم دور شدند.

کافی، ج 2، ص 209، ح 1

حدیث - 177

امام صادق علیه السلام فرمودند:
مُجَالَسَةُ الصَّالِحِينَ دَاعِيَةٌ إِلَى الصَّلَاحِ؛
همنشینی با صالحان، انسان را به سوی صلاح رهنمون می‌شود.
بحار الأنوار، ج 78، ص 304

حدیث - 178

امام علی علیه السلام فرمودند:
خَالَطُوا النَّاسَ مَخَالَطَةً أَنْ يَمْتَمَّ مَعَهَا بِكُوا عَلَيْكُمْ ، وَأَنْ عَشْتُمْ حَنُوا إِلَيْكُمْ؛
با مردم آن چنان معاشرت کنید که اگر بمیرید بر مرگ شما اشک ریزند و اگر
زنده بمانید به شما عشق ورزند.
نهج البلاغه

حدیث - 179

امام حسین علیه السلام فرمودند:
لَا تَرْفَعِ حَاجَتَكَ إِلَّا إِلَى أَحَدٍ ثَلَاثَةً: إِلَى ذِي دِينٍ، أَوْ مُرُوءَةٍ أَوْ
حَسَبٍ؛
جز به یکی از سه نفر حاجت مبر: به دیندار، یا صاحب مروت، یا کسی که
اصالت خانوادگی داشته باشد.
تحف العقول ، ص 251

حدیث - 180

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
آمُرُوا النِّسَاءَ فِی بَنَاتِهِنَّ؛
با زنان در باره دخترانشان شور کنید.
نهج الفصاحه

حدیث - 181

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
اِئْتُوا الدَّعْوَةَ إِذَا دُعِيتُمْ؛
وقتی شما را دعوت کردند، بپذیرید.
نهج الفصاحه

حدیث - 182

قالَ الإمامُ الحَسَنُ المُجَتَّبِيُّ - عليه السلام - :
ما تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هُدُوا إِلَى رُشْدِهِمْ؛
امام حسن مجتبیٰ علیه السلام فرمودند:
هیچ گروهی در کارهای اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و ... با
یکدیگر مشورت نکرده اند مگر آن که به رشد فکری و عملی و ... رسیده اند.
بحارالأنوار، ج 75، ص 105، ح 4

حدیث - 183

قال الإمامُ الحَسَنُ المُجَتَّبِيُّ عليه السلام :

مَنْ أَكْثَرَ مُجَالِسَةَ الْعُلَمَاءِ أَطْلَقَ عِقَالَ لِسَانِهِ، وَفَتَقَ مَرَاتِقَ ذَهْنِهِ، وَ سَرَّ مَا وَجَدَ
مِنَ الزِّيَادَةِ فِي نَفْسِهِ، وَكَانَتْ لَهُ وَلَايَةٌ لِّمَا يَعْلَمُ، وَ إِفَادَةٌ لِّمَا تَعْلَمُ؛

امام حسن مجتبی عليه السلام فرمودند:

هر که با علماء بسیار مجالست نماید، سخنش و بیانش در بیان حقایق آزاد و
روشن خواهد شد، و ذهن و اندیشه اش باز و توسعه می یابد و بر معلوماتش
افزوده می گردد و به سادگی می تواند دیگران را هدایت نماید.

احقاق الحق، ج 11، ص 238

حدیث - 184

امام علی عليه السلام فرمودند:

یک ساعت در محضر علماء نشستن که انسان را به مبدأ و معاد آشنا سازند
از هزار سال عبادت نزد خداوند محبوب تر خواهد بود. توجّه و نگاه به عالم از
اعتکاف و یک سال عبادت مستحبّی در خانه خدا بهتر است. زیارت و دیدار
علماء، نزد خداوند از هفتاد مرتبه طواف اطراف کعبه محبوب تر خواهد بود، و
نیز افضل از هفتاد حجّ و عمره قبول شده می باشد. همچنین خداوند او را هفتاد
مرحله ترفیع درجه می دهد و رحمت و برکت خود را بر او نازل می گرداند، و
ملائکه شهادت می دهند به این که او اهل بهشت است.

بحار الأنوار، ج 1، ص 205، ح 33

حدیث - 185

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

مَنْ زَارَ عَالِمًا فَكَانَ زَارَنِي، وَمَنْ صَافَحَ عَالِمًا فَكَانَ صَافَحَنِي، وَمَنْ جَالَسَ عَالِمًا فَكَانَ جَالِسَنِي، وَمَنْ جَالَسَنِي فِي الدُّنْيَا أَجْلَسْتُهُ مَعِيَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

هر کس به دیدار و زیارت عالم و دانشمندی برود مثل آن است که مرا زیارت کرده، هر که با دانشمندی دست دهد و مصافحه کند مثل آن که با من مصافحه نموده، هر شخصی همنشین دانشمندی گردد مثل آن است که با من مجالست کرده، و هر که در دنیا با من همنشین شود، در آخرت همنشین من خواهد گشت.

مستدرک الوسائل، ج 17، ص 300، ح 21406

حدیث - 186

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند :

شیطان گرگ انسان است همانند گرگ گوسفندان که همیشه میش های دورافتاده و کناره گیر را می گیرد. پس از دسته بندیها گروه گرایی و خط بازی پیرهیزید و بر شما باد به حضور در جماعت و مجالس عمومی و مسجد.

کنز العمال ، ج 7، ص 581

حدیث - 187

امام علی علیه السلام می فرمایند:
مروة الحضر، قراءة القرآن ومجالسة العلماء و النظر فی الفقه و المحافظة علی الصلاة فی الجماعات؛
از علی بن ابی طالب علیه السلام نقل شده که فرمود: جوانمردی در حضور در وطن، قرآن خواندن و همنشینی با علماء و نگریستن در احکام دین و مواظبت بر نماز خواندن در جماعتهاست .
بحار الانوار، ج 88، ص 10

حدیث - 188

قال الامام الصادق علیه السلام :
صدقة يحبها الله اصلاح بين الناس إذا تفاسدوا و تقارب بينهم إذا تباعدوا.
امام صادق علیه السلام فرمودند:
ایجاد وحدت هنگام پیدایش اختلاف، و تباهی امت و نزدیک کردن آنها در هنگام جدائی، صدقه ایست که خداوند آن را دوست دارد.
الکافی، جلد 2، ص 209

حدیث - 189

قال الامام علی علیه السلام :
صلاح ذات البین أفضل من عامة الصلاة و الصیام.

امام علی علیه السلام فرمودند:
اصلاح اختلافها، از تمامی نمازها و روزه ها برتر است.
نهج البلاغه

حدیث - 190

قال النبی صلی الله علیه و آله :
إِسمَعُوا و أَطِيعُوا لِمَن و لاه الله الأمر، فإنه نظام الإسلام.
پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:
از حاکمان الهی اطاعت کنید و گوش بفرمان باشید زیرا اطاعت از رهبری
مایه وحدت امت اسلام است.
امالی مفید، جلد 1 ص 14 مجلس 2 حدیث - 2

حدیث - 191

امام صادق علیه السلام می فرمایند :
كونوا دُعَاةً لِلنَّاسِ بِغَيْرِ أَلْسِنَتِكُمْ، لِيَرَوْا مِنْكُمْ الْوَرَعَ وَالْإِجْتِهَادَ وَالصَّلَاةَ وَالْخَيْرَ، فَإِنَّ ذَلِكَ دَاعِيَةٌ؛
مردم را به غیر از زبان خود، دعوت کنید، تا پرهیزکاری و کوشش در عبادت
و نماز و خوبی را از شما ببینند، زیرا اینها خود دعوت کننده است.
کافی، ج 2، ص 78، ح 14.

حدیث - 192

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند :
أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَفْضَلِ مَنْ دَرَجَةِ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ؟ صَلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ،
فَإِنَّ فُسَادَ ذَاتِ الْبَيْنِ هِيَ الْحَالِقَةُ؛
آیا به چیزی با فضیلت تر از نماز و روزه و صدقه زکات آگاهتان نکنم؟ و آن
اصلاح میان مردم است، زیرا تیره شدن رابطه بین مردم ریشه کن کننده دین
است.

نهج الفصاحه، ح 458.

حدیث - 193

امام علی علیه السلام می فرمایند :
مَنْ شَاوَرَ ذَوِي الْعُقُولِ اسْتِضَاءَ بَأْنَوَارِ الْعُقُولِ؛
هر کس با عقلا مشورت کند، از نور عقل ها بهره می برد.
غررالحکم، ح 8634

حدیث - 194

امام کاظم علیه السلام می فرمایند:
طُوبَى لِلْمُصْلِحِينَ بَيْنَ النَّاسِ، أُولَئِكَ هُمُ الْمُقَرَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛
خوشا به حال اصلاح کنندگان بین مردم، که آنان همان مقربان روز قیامت اند.
تحف العقول، ص 393 .

حدیث - 195

تنها کسی باید در صدر مجلس بنشیند که سه ویژگی داشته باشد:

- 1- هر گاه از او پرسش کنند پاسخ دهد.
 - 2- هر گاه دیگران از سخن گفتن درماندند، او سخن بگوید.
 - 3- نظری بدهد که خیر و صلاح اهل آن مجلس در آن باشد.
- هر کس این ویژگیها را نداشته باشد و در صدر مجلس بنشیند، احق است.
بحارالانوار، ج 78، ص 304.

حدیث - 196

حضرت امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

همنشینی با اهل دین شرف دنیا و آخرت است و مشاورت با خردمند خیر خواه، محنت و برکت و هدایت است و توفیقی است از خداوند. پس چنانچه شخص عاقل و خردمند تو را راهنمایی کرد، مبادا سرپیچی کنی که هلاک خواهی شد.

بحارالانوار، ج 78، ص 313.

حدیث - 197

حضرت امام علی علیه السلام می فرمایند:

تنها کسی باید در صدر مجلس بنشیند که سه ویژگی داشته باشد:

- 1- هر گاه از او پرسش کنند پاسخ دهد.

- 2- هر گاه دیگران از سخن گفتن درماندند، او سخن بگوید.
- 3- نظری بدهد که خیر و صلاح اهل آن مجلس در آن باشد.
- هر کس این ویژگیها را نداشته باشد و در صدر مجلس بنشیند، احمق است.
- بحارالانوار، ج 78، ص 304.

حدیث - 198

حضرت امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

همنشینی با اهل دین شرف دنیا و آخرت است و مشاورت با خردمند خیر خواه، محنت و برکت و هدایت است و توفیقی است از خداوند. پس چنانچه شخص عاقل و خردمند تو را راهنمایی کرد، مبدا سرپیچی کنی که هلاک خواهی شد.

بحارالانوار، ج 78، ص 313.

حدیث - 199

حضرت امام صادق علیه السلام می فرمایند:

در کارت با کسانی مشورت کن که از خدا می ترسند.

بحارالانوار، ج 75، ص 58.

حدیث - 200

حضرت رسول اکرم ﷺ می فرمایند:
کسی از خدا طلب خیر کند، سرگردان نشود و کسی که مشورت کرد، پشیمان نگشت.

امالی شیخ طوسی، ص 136.

حدیث - 201

حضرت امام علی علیه السلام می فرمایند:
کوشش در راه اصلاح توده ی مردم، از کمال خوشبختی است.
غررالحکم، ح 9361.

حدیث - 202

امام علی علیه السلام :
جَالِسِ الْعُلَمَاءِ يَزِدُّدْ عِلْمُكَ وَ يَحْسُنْ أَدَبُكَ وَ تَزَكُّ نَفْسُكَ؛
با علما هم نشین باش، تا علمت زیاد و ادبت نیکو و جانت پاک گردد.
غررالحکم ، ح 4786.

حدیث - 203

پیامبر صلی الله علیه و آله :

مَنْ أُلْهِمَ الصِّدْقَ فِي كَلَامِهِ وَ الْإِنصَافَ مِنْ نَفْسِهِ وَ بَرَّ الْوَالِدِيَّهِ وَ وَصَلَ رَحِمَهُ،
أُنْسِيَ لَهُ فِي أَجَلُهُ وَ وَسَّعَ عَلَيْهِ فِي رِزْقِهِ وَ مُتَّعَ بِعَقْلِهِ وَ لُقِّنَ حُجَّتَهُ وَ قَتَ مُسَاءَلَتِهِ
؛

به هر کس، راستگویی در گفتار، انصاف در رفتار، نیکی به والدین و صله
رحم الهام شود، اجلش به تأخیر می افتد، روزیش زیاد می گردد، از عقلش
بهره مند می شود و هنگام سؤال [مأموران الهی] پاسخ لازم به او تلقین می گردد.
اعلام الدین ، ص 265 .

حدیث - 204

حضرت علی علیه السلام می فرمایند:

من استبد برأيه هلك و من شاور الرجال شاركها في عقولها.
هر که خود رایی کند، نابود شود و هر که با بزرگان مشورت کند، در
خردهایشان شریک گردد.
نهج البلاغه، حکمت 161

حدیث - 205

امام باقر علیه السلام می فرمایند:

فرمان دادن به خوبی و باز داشتن از زشتی، راه پیامبران و شیوه ی نیکوکاران است. فریضه ی بزرگی است که دیگر فرایض به واسطه ی آن برپا می شود و راه ها و روش ها امن می گردد، در آمدها حلال، حقوق و اموال به زور گرفته شده به صاحبانش بر می گردد، زمین آباد شده، از دشمنان انتقام گرفته می شود و کارها سامان می پذیرد.

اصول کافی، ج 5، ص 56.

حدیث - 206

حضرت امام رضا علیه السلام می فرمایند:

لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلَتَنْهَيْنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيَسْتَعْمِلَنَّ عَلَيْكُمْ شِرَارُكُمْ فَيَدْعُوْهُ خِيَارُكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ .

حتماً امر به معروف و نهی از منکر کنید، وگرنه اشرار تان بر شما مسلط و حاکم می شوند آنگاه خوبانتان هم دعا می کنند، اما دعایشان مستجاب نمی شود.

وسائل الشیعه، ج 11، ص 394

حدیث - 207

پیامبر اسلام ﷺ فرمودند:

فَنَيْرُزُوا إِنْ قَدَرْتُمْ كُلَّ يَوْمٍ يَعْنِي تَهَادُوا وَتَوَاصَلُوا فِي اللَّهِ؛

اگر می‌توانید هر روز را نوروز کنید ؛ یعنی در راه خدا به یکدیگر هدیه

بدهید و با یکدیگر پیوند داشته باشید.

دعائم الإسلام ، ج 2 ، ص 326

مفاسد اجتماعى

حديث - 1

قال الإمام على عليه السلام : مجالسة أهل الهوى منساة للإيمان و محضرة للشيطان.
امام على عليه السلام فرمودند: همنشینی با هوسرانان باعث از یاد رفتن ایمان و حاضر شدن شیطان است.
«نهج البلاغه، خطبه 86»

حديث - 2

قال الامام الصادق عليه السلام : تَجَنَّبُوا الْبَوَائِقَ يُمَدِّ لَكُمْ فِي الْأَعْمَارِ.
امام صادق عليه السلام : از فتنه ها و بدی ها کناره بگیرد، تا عمرتان طولانی شود.
«عیون أخبار الرضا عليه السلام ، ج 2، ص 40، ح 90»

حديث - 3

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم :
أولى الناس بالتهمة من جالس أهل التهمة .
سزاوارترین مردم به تهمت کسی است که با متهمان و افراد مظنون همنشینی کند .

أمالی الصدوق : 28 / 4 منتخب میزان الحکمة : 96

حدیث - 4

پیامبر خدا ﷺ :

إِيَّاكُمْ وَتَزَوُّجَ الْحَمَقَاءِ ، فَإِنَّ صُحْبَتَهَا ضِيَاعٌ وَوُلْدُهَا ضِيَاعٌ ؛

از ازدواج با زن احمق پرهیزید ؛ زیرا همنشینی با او تباهی است و
فرزندانش گفتار صفت هستند .

بحار الأنوار : 103 / 237 / 35 منتخب میزان الحکمة : 254

حدیث - 5

امام صادق علیه السلام :

الْمُسْتَبِدُّ بِرَأْيِهِ مَوْقُوفٌ عَلَى مَدَاحِضِ الزَّلَلِ ؛

آدم خود رأی ، بر لبه لغزشگاه ایستاده است .

بحار الأنوار : 75 / 105 / 41 منتخب میزان الحکمة : 228

حدیث - 6

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

بدانید هیچ مردی با زن نا محرم خلوت نمی کند جز آن که سومی آنها شیطان

است و آن قدر آنها را وسوسه میکند تا در حرام بیفتند .

نهج الفصاحه، ص 92

حدیث - 7

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

أَلَا لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ ؛

بدانید که هیچ مردی با زن نامحرم خلوت نمی‌کند جز آنکه سومی آنها شیطان است.

نهج الفصاحه ح ???

حدیث - 8

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تُلَاحِ الدُّنْيَا فَيَجْتَرِيَّ عَلَيْكَ ؛

با فرومایه نزاع مکن که بر تو جرئت می‌ورزد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10221

حدیث - 9

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تُمَارَيْنِ اللَّجُوجَ فِي مَحْفَلٍ ؛

با لجوج در هیچ مجلسی جدل مکن .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10203

حدیث - 10

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تَطْمَعُ فِيمَا لَا تَسْتَحِقُّ؛

بر آنچه شایسته‌اش نیستی ، طمع مدار .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10157

حدیث - 11

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَجَالِسُ اللَّهِ تُفْسِدُ الْإِيمَانَ؛

نشست‌های بیهوده ، ایمان را تباه می‌کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9815

حدیث - 12

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ شَبَّ نَارَ الْفِتْنَةِ كَانَ وَقُودًا لَهَا؛

هر که آتش فتنه بر افروزد ، خود هیزم آن می‌شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9163

حدیث - 13

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ نَقَلَ إِلَيْكَ ثَقْلَ عَنْكَ ؛

کسی که [از دیگران] برای تو خبر می آورد ، از تو [برای دیگران] خبر می برد

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9133

حدیث - 14

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَذْلَ قَدَرُهُ ؛

هر کس ناداری اش را آشکار کند ، ارزش خود را فرو کاسته است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8555

حدیث - 15

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ كَشَفَ ضُرَّهُ لِلنَّاسِ عَذَّبَ نَفْسَهُ ؛

هر کس پیریشان حالی اش را برای مردم آشکار کند ، خودش را عذاب داده

است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8542

حدیث - 16

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ لَمْ يُقْبَلْ صِدْقُهُ ؛

کسی که به دروغگویی شناخته شود ، سخن راستش نیز پذیرفته نمی شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8010

حدیث - 17

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ السُّوءِ أَتَاهُمْ ؛

هر کس به جاهای بد وارد شود ، بدنام می شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7778

حدیث - 18

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَيْسَ مِنَ الْعَدْلِ الْقَضَاءُ عَلَى الْثِقَةِ بِالظَّنِّ ؛

داوری کردن درباره فرد امین ، با ظن و گمان ، عادلانه نیست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7500

حدیث - 19

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَيْسَ مَعَ قَطِيعَةِ الرَّحِمِ نَمَاءٌ ؛

با بُریدن از خویشان ، افزایشی [در عمر و مال] نیست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7455

حدیث - 20

امام علی علیه السلام فرمودند:

كُلَّمَا كَثُرَ خَزَانُ الْأَسْرَارِ كَثُرَ ضِيَاعُهَا ؛

هر چه بر خزانه داران رازها افزوده شود ، رازها بیشتر ضایع شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7197

حدیث - 21

امام علی علیه السلام فرمودند:

كَيْفَ يُصْلِحُ غَيْرَهُ مَنْ لَا يُصْلِحُ نَفْسَهُ؟! ؛

چگونه دیگری را اصلاح می کند، آن که خود را اصلاح نکرده است؟!

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6995

حدیث - 22

امام علی علیه السلام فرمودند:

قَدْ جَهَلَ مَنْ اسْتَنْصَحَ أَعْدَاءَهُ ؛

نادانی کرد آن که از دشمنانش راه صلاح را باز جست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6663

حدیث - 23

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَيْنُ الْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنِ مَعَايِبِ الْمَحْبُوبِ ، وَ أُذُنُهُ صَمَاءٌ عَنِ قُبْحِ مَسَاوِيهِ ؛

چشم عاشق از دیدن عیب‌های معشوق ، کور است و گوش او از [شنیدن

[زشتی بدی‌هایش کر .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6314

حدیث - 24

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَجِبْتُ لِمَنْ يَرْجُو فَضْلَ مَنْ فَوْقَهُ كَيْفَ يَحْرِمُ مَنْ دُونَهُ ؛

در شگفتم از کسی که به احسان فرا دستش امید دارد ، چگونه فرودستش را

محروم می‌کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6285

حدیث - 25

امام علی علیه السلام فرمودند:

ظَلَمُ الْيَتَامَى وَالْأَيَامَى يُنْزِلُ النَّقَمَ وَيَسْلُبُ النَّعَمَ أَهْلَهَا ؛

ستم بر یتیمان و بیوه زنان ، کیفر الهی را فرود می آورد و نعمت را از اهل

نعمت می ستاند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6079

حدیث - 26

امام علی علیه السلام فرمودند:

ظَلَمَ الْمَعْرُوفَ مَنْ وَضَعَهُ فِي غَيْرِ أَهْلِهِ ؛

به نیکی ستم کرده است کسی که آن را به ناهلش روا بدارد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6063

حدیث - 27

امام علی علیه السلام فرمودند:

رَضِيَ بِالذُّلِّ مَنْ كَشَفَ ضُرَّهُ لِغَيْرِهِ ؛

به خواری تن داده است آن که پریشانی خویش را برای دیگری آشکار کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5414

حدیث - 28

امام علی علیه السلام فرمودند:

رُبَّ واعِظٍ غَيْرُ مُرتَدِعٍ ؛

بسا واعظی که خود [از گناه] باز نمی‌ایستد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5361

حدیث - 29

امام علی علیه السلام فرمودند:

رَأْسُ الْجَهْلِ مُعَادَاةُ النَّاسِ ؛

سرآغاز نادانی ، دشمنی با مردم است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5247

حدیث - 30

تَضْيِيعُ الْمَعْرُوفِ وَضَعُهُ فِي غَيْرِ عُرُوفٍ ؛

تباه کردن احسان ، احسان کردن به کسی است که آن را نمی‌شناسد به نااهل .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4470

حدیث - 31

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَقْبَحُ الْغَدْرِ إِذَاعَةُ السِّرِّ ؛

زشت ترین بی وفایی ، فاش کردن راز است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 3005

حدیث - 32

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِيَّاكَ وَ النَّمِيمَةَ فَإِنَّهَا تَزْرَعُ الضَّغِينَةَ وَ تُبْعِدُ عَنِ اللَّهِ وَالنَّاسِ ؛

بیرهیز از سخن چینی که بذر کینه می افشاند و از خدا و مردم دور می کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2663

حدیث - 33

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِلْزَمُوا الْجَمَاعَةَ وَ اجْتَنِبُوا الْفُرْقَةَ ؛

همراه جماعت باشید و از تفرقه پرهیزید.

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2488

حدیث - 34

امام علی علیه السلام :

فَیْمَا کَتَبَهُ لِلْأَشْتَرِ حَیْنَ وَلَّاهُ مِصرَ: وَاعْلَمَ مَعَ ذَلِكَ أَنَّ فِی کَثِیرٍ مِنْهُمْ التُّجَّارَ وَذَوِی الصَّنَاعَاتِ ضِیقًا فَاحِشًا ، وَشُحًّا قَبِیْحًا ، وَاحْتِکَارًا لِلْمَنَافِعِ ، وَتَحَكُّمًا فِی الْبِیَاعَاتِ ، وَذَلِكَ بَابُ مَضَرَّةٍ لِلْعَامَّةِ ، وَعَیْبٌ عَلَى الْوُلَاةِ ، فَامْنَعُ مِنَ الْاِحْتِکَارِ ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَنَعَ مِنْهُ؛

در فرمان زمامداری مصر به مالک اشتر : با این همه ، بدان که بسیاری از آنان - تجّار و صاحبان صنعت در داد و ستد بیش از اندازه سختگیرند و بخل ورزی ناپسندی دارند و به منظور سود بیشتر کالا را احتکار می کنند و به دلخواه نرخ گران می بندند و این کار برای توده مردم زیانبار و برای حکمرانان عیب و ننگ است . بنابراین ، از احتکار جلوگیری کن ؛ زیرا که رسول خدا ﷺ از آن منع فرموده است .

نهج البلاغه: الكتاب 53 و منتخب میزان الحکمة : 160

حدیث - 35

امام علی علیه السلام :

الْحِرْصُ لَا يَزِيدُ فِي الرِّزْقِ ، وَلَكِنْ يُدِلُّ الْقَدْرَ؛

آزمندی، روزی را زیاد نمی‌کند بلکه قدر و منزلت را خوار می‌سازد.

غرر الحکم : 1877

حدیث - 36

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند:

هر که علم و دانش را جوید برای آنکه به علما فخر فروشی کند ، یا با
سفهاستیزد ، و یا مردم را متوجه خود نماید ، باید آتش را جای نشستن خود
گیرد .

بحار الانوار ، دار احیاء التراث العربی ، 2 ، ص 38

حدیث - 37

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:

همنشین نادان، گرفتار است.

بحار الانوار/374/78

حدیث - 38

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
إِيَّاكُمْ وَالْعُضَى النَّمِيمَةَ الْقَالَهَ بَيْنَ النَّاسِ؛
از سخن چینی مردم پرهیز کنید.
نهج الفصاحه

حدیث - 39

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
إِيَّاكُمْ وَالزَّنا فَإِنَّ فِيهِ أَرْبَعَ خِصَالٍ تَذْهَبُ الْبِهَاءَ عَنِ الْوَجْهِ وَتَقْطَعُ الرِّزْقَ وَتَسْخِطُ الرَّحْمَنَ وَالْخُلُودَ فِي النَّارِ؛
از زنا پرهیزید که در آن چهار خصلت است رونق از چهره ببرد و روزی را ببرد و خدا را خشمگین کند و مایه عذاب جاودان شود.
نهج الفصاحه

حدیث - 40

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
إِيَّاكُمْ وَالتَّسْوِيفَ وَطُولَ الْأَمَلِ فَإِنَّهُ كَانَ سَبَبًا لِهَلَاكِ الْأُمَمِ؛
از اهمال و طول امل پرهیزید که موجب هلاکت اقوام است.
نهج الفصاحه

حدیث - 41

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَلَا لَا يَخْلُونَ رَجُلًا بِامْرَأَةٍ إِلَّا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ؛

بدانید که هیچ مردی با زن نامحرم خلوت نمی کند جز آن که سومی آنها شیطان است.

نهج الفصاحه

حدیث - 42

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً فَلَا يَتَنَاجَى اثْنَانِ دُونَ الثَّالِثِ؛

وقتی سه تن باشند دوتایشان آهسته با هم سخن نگویند.

نهج الفصاحه

حدیث - 43

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا ظَهَرَ الزَّنا وَالرِّبَا فِي قَرْيَةٍ فَقَدْ أَحَلَّوْا بِنَفْسِهِمْ عَذَابَ اللَّهِ؛

وقتی زنا کاری و ربا خواری در دهکده ای آشکار شود، مردم آن عذاب خدا را بخود خریده اند.

نهج الفصاحه

حدیث - 44

قالَ الأَمَامُ الحُسَيْنُ عَلَیْهِ السَّلَامُ :
مُجَالَسَةُ أَهْلِ الدَّنَاءَةِ شَرٌّ، وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْفِسْقِ رِیْبَةٌ ؛
امام حسین عَلَیْهِ السَّلَامُ فرمودند:

همنشینی با اشخاص پست و رذل سبب شرّ و بد بختی خواهد گشت و
همنشینی و مجالست با معصیت کاران موجب شکّ و بدبینی خواهد شد.
بحار الأنوار، ج 78، ص 122، ح 5

حدیث - 45

أَلْخِلَافَ یُهْدِمُ الرَّأْیَ؛
اختلاف، بنیاد اندیشه درست را درهم می ریزد.
نهج البلاغه حکمت 215

حدیث - 46

امام علی عَلَیْهِ السَّلَامُ فرمودند:
.. فَإِنَّ یَدَ اللَّهِ عَلَی الْجَمَاعَةِ وَ اِیَاکُمْ وَ الْفِرْقَةُ فَإِنَّ الشَّاذَّ مِنَ النَّاسِ لِلشَّیْطَانِ، کَمَا
أَنَّ الشَّاذَّ مِنَ الْغَنَمِ لِلذَّنْبِ؛
دست خدا بر سر جماعت است، از تفرقه بپرهیزید، زیرا شخص تکرو، شکار
شیطان است همان گونه که گوسفند تک رو، طعمه گرگ است.
شرح نهج البلاغه، جلد 8، ص 112

حدیث - 47

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

من فارق الجماعة مات ميتة جاهلية؛

هر کس از گروه مسلمانان جدا شود بر مرگ جاهلیت بمیرد.

نهج الفصاحة، 2855

حدیث - 48

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

لا تختلفوا، فإن من كان قبلكم اختلفوا فهلكوا.

اختلاف نکنید، آنان که قبل از شما بودند اختلاف کردند و هلاک شدند.

کنز العمال، حدیث - 894

حدیث - 49

امام علی علیه السلام می فرمایند :

کسانی که به کشمکش و دشمنی با یکدیگر پردازند، دچار سستی می شوند و سرانجام بدکارشان را می چشند و در نزدشان خوبی، بدی و بدی، خوبی جلوه می کند، در نتیجه راهشان را درست نمی بینند، کارشان دشوار و گریز گاهشان تنگ می شود، چنین کسان در معرض خروج از دین و پیروی از راه غیر مؤمنان هستند.

خصال، ص 233 .

حدیث - 50

امام علی علیه السلام می فرمایند:

اگر تن دادن به شغل، مایه زحمت و رنج است، بیکاری نیز سبب نادرستی و فساد خواهد بود.

الحدیث - ، ص 28.

حدیث - 51

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند:

لَا تَخْتَلَفُوا، فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا؛

با هم اختلاف نکنید، که پیشینیان شما دچار اختلاف شدند و نابود گشتند.
کنز العمال، ح 894 .

حدیث - 52

امام علی علیه السلام می فرمایند:

کسی که ریشه اش ناپاک باشد حضور او و مصاحبتش بد باشد.

غرر الحکم ، باب اصل

حدیث - 53

امام علی علیه السلام می فرمایند :

خصومت کردن با مردم ، مبداء هلاکت است .

شرح غررالحکم ، ج 1، ص 202

حدیث - 54

رسول اکرم ﷺ می فرمایند:

وقتی زناکاری و رباخواری در جایی آشکار شود مردم آن عذاب خدا را به خود خریده اند.

نهج الفصاحه ، حدیث - 218

حدیث - 55

امام رضا علیه السلام می فرمایند:

با مشروب خوار همنشینی و سلام و علیک نکن.

بحار الانوار ، ج 66 ، ص 491

حدیث - 56

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أُولَى النَّاسِ بِالتُّهْمَةِ مَنْ جَالَسَ أَهْلَ التُّهْمَةِ؛

سزاوارترین مردم به تهمت کسی است که با اهل تهمت همنشینی کند.

الأمالی ، صدوق ، ص 73

حدیث - 57

امام علی علیه السلام فرمودند:

كَثْرَةُ الْمِزَاحِ تُذْهِبُ الْبَهَاءَ وَ تَوْجِبُ الشُّحْنَاءَ؛

شوخی زیاد، ارج و احترام را می برد و موجب دشمنی می شود.

غرر الحکم، ح 7126

حدیث - 58

امام باقر علیه السلام فرمودند:

الْكِبَرُ مَطَايَا النَّارِ؛

کبر و بزرگی نمودن به منزله ی مرکبی است که سوار خود را به سوی آتش می

برد.

جهاد با نفس، ح 578

حدیث - 59

امام علی علیه السلام فرمودند:

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْفُو عَنِ الزَّلَّةِ وَلَا يَسْتُرُ الْعَوْرَةَ؛

بدترین مردم کسی است که خطا را نمی بخشد و عیب دیگران را نمی

پوشاند.

غرر الحکم، ج 4، ص 175، ح 5734

حدیث - 60

امام علی علیه السلام فرمودند:

وَإِيَّاكَ ... أَنْ تَعِدَّهُمْ فَتُتْبِعَ مَوْعِدَكَ بِخُلْفِكَ ... فَإِنَّ الْخُلْفَ يُوْجِبُ الْمَقْتَ عِنْدَ اللَّهِ وَالنَّاسِ؛

بپرهیز از خلف وعده که آن موجب نفرت خدا و مردم از تو می شود.

نهج البلاغه، نامه 53

حدیث - 61

امام حسین علیه السلام فرمودند:

مُجَالَسَةُ أَهْلِ الدِّنَاءَةِ شَرٌّ، وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْفُسُوقِ رِيْبَةٌ؛

همنشینی با سفلگان و افراد پست ناپسند است و همدمی گناهکاران موجب

بدبینی مردم و از دست دادن اعتماد و اعتبار است.

بحار الانوار، ج 78، ص 122

حدیث - 62

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تَصْحَبِ الْمَائِقَ فَإِنَّهُ يُزَيِّنُ لَكَ فِعْلَهُ وَ يُوَدُّ أَنْ تَكُونَ مِثْلَهُ؛

همنشین بی خرد مباش که او کار نابخردانه خود را برای تو آراید و دوست

دارد تو را چون خود نماید.

قصارالحکم، 293

حدیث - 63

پیامبر صلی الله علیه و آله :

فِي الزَّنا سِتُّ خِصالٍ: ثَلَاثٌ مِنْها فِي الدُّنْيا وَ ثَلَاثٌ فِي الآخِرَةِ، فَأَمَّا الَّتِي فِي الدُّنْيا فَيَذْهَبُ بِالبَّهَاءِ وَ يُعَجِّلُ الْفَناءَ وَ يَقْطَعُ الرِّزْقَ وَ أَمَّا الَّتِي فِي الآخِرَةِ فَسَوْءُ الْحِسابِ وَ سَخَطُ الرَّحْمَنِ وَ الْخُلُودُ فِي النَّارِ ؛

زنا، شش پیامد دارد: سه در دنیا و سه در آخرت. سه پیامد دنیایی اش این است که: آبرو را می برد، مرگ را شتاب می بخشد و روزی را می بُرد و سه پیامد آخرتی اش: سختی حسابرسی، خشم خدای رحمان و ماندگاری در آتش است.
خصال ، ص 321، ح 3 .

حدیث - 64

حضرت علی عليه السلام می فرمایند:

شر الآراء ما خالف الشريعة؛

بدترین رأی آن است که مخالف شریعت باشد.

نهج البلاغه، حکمت 179.

حدیث - 65

حضرت علی عليه السلام می فرمایند:

ضلة الراي تفسد المقاصد؛

نادرستی رأی، اهداف را تباه می کند.

غررالحکم، ح 5902.

حدیث - 66

قال الامام علی عليه السلام : مَنْ دَخَلَ مَدَاخِلَ السُّوءِ اِتَّهَمَ.

امام علی عليه السلام فرمودند: هر که به جاهای بد رفت و آمد کند، مورد بدگمانی و تهمت واقع شود.

«بحار الانوار، ج 75، ص 91»

دوست و دوست یابی

حدیث - 1

قال الإمام علی عليه السلام :
من عذب لسانه کثر إخوانه.
امام علی عليه السلام فرمودند:
کسی که زبانش شیرین باشد، برادرانش زیاد شوند.
«غررالحکم، ح 7761»

حدیث - 2

قال الامام العسکری عليه السلام : مَنْ كَانَ الْوَرَعُ سَجِيَّتَهُ وَالْكَرَمُ طَبِيعَتَهُ وَالْحِلْمُ خَلَّتَهُ كَثُرَ صَدِيقُهُ وَالثَّنَاءُ عَلَيْهِ.
امام حسن عسکری عليه السلام فرمودند: هرکس ورع و پرهیزگاری روش زندگی او، بزرگواری و سخاوت عادت او و صبر و بردباری برنامه اش باشد، دوستانش زیاد خواهند بود و دیگران او را مورد مدح و ستایش قرار می دهند.
«بحار الانوار، ج 75، ص 379»

حدیث - 3

قال الامام الصادق عليه السلام : لَا تَتَّقَنَّ بِأَخِيكَ كُلَّ النَّقَّةِ، فَإِنَّ صُرْعَةَ الْإِسْتِرْسَالِ لَا تُسْتَقَالُ.

امام صادق عليه السلام فرمودند: به برادرت اعتماد کامل و تمام مکن؛ زیرا زمین خوردن ناشی از اطمینان کردن قابل عفو نیست.
«تحف العقول، ص 357»

حدیث - 4

قال الامام علی عليه السلام : فِي وَصِيَّتِهِ لِابْنِهِ الْحَسَنِ عليه السلام : لَا يَعْدُمُكَ مِنْ شَفِيقٍ سُوءُ الظَّنِّ.

امام علی عليه السلام فرمود در سفارش به فرزند بزرگوار خود امام حسن عليه السلام می‌فرمایند: بدگمانی، تو را از دوست دلسوز محروم نکند.
«بحار الانوار، ج 74، ص 211»

حدیث - 5

قال الامام علی عليه السلام : مَنْ غَلَبَ عَلَيْهِ سُوءُ الظَّنِّ لَمْ يَتْرُكْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ خَلِيلٍ صُلْحًا.

امام علی عليه السلام فرمودند: هر که بدگمانی بر او چیره شود، بین او و دوستانش دوستی ای باقی نمی ماند.
«غرر الحکم، ح 8950»

حدیث - 6

قال الامام علی علیه السلام : یا بُنَیَّ ... إِيَّاكَ وَ مُصَادَقَةَ الْبَخِيلِ فَإِنَّهُ يَقْعُدُ عَنْكَ أَحْوَجَ مَا تَكُونُ إِلَيْهِ.

امام علی علیه السلام خطاب به فرزندشان امام حسن علیه السلام فرمودند: پسر من! از دوستی با بخیل پرهیز، زیرا او از تو باز می‌دارد آن چه را که بسیار به آن نیازمندی.

«نهج البلاغه، حکمت 37»

حدیث - 7

قال الامام علی علیه السلام : لَيْسَ لِبَخِيلٍ حَبِيبٌ.
امام علی علیه السلام فرمودند: شخص بخیل، دوست و رفیقی ندارد.
«غررالحکم، ص 315»

حدیث - 8

عَنْ الْإِمَامِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ - علیه السلام - قَالَ: ثَلَاثَةٌ يُسْتَظْلُونَ بِظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْمٌ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ رَجُلٌ زَوْجَ أَخَاهُ الْمُسْلِمِ أَوْ أَخْدَمُهُ أَوْ كَتَمَ لَهُ سِرًّا.
امام موسی بن جعفر علیه السلام فرمودند: خداوند در روز قیامت سه دسته را در زیر سایه عرش خویش پناه می‌دهد در حالتی که سایه ای جز سایه عرش پروردگار وجود ندارد و آنها عبارتند از: کسی که برادر مسلمان خود را زن دهد

و کسی یا به برادر دینی خود خدمت کند و یا آنکه از فاش شدن اسرار برادر
مسلمانانش جلوگیری کند.

«نور الثقلین، ج 3، ص 599»

حدیث - 9

امام صادق علیه السلام :

إِذَا اتَّهَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ أَنْمَاتُ الْإِيمَانِ مِنْ قَلْبِهِ كَمَا يَنْمَاتُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ .

هرگاه مؤمن به برادر خود تهمت زند ایمان در قلب او آب شود همچنان که
نمک در آب حل می شود .

الکافی : 2 / 361 / 1

حدیث - 10

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اتَّهَمَ أَخَاهُ فِي دِينِهِ فَلَا حُرْمَةَ بَيْنَهُمَا .

هر کس به برادر دینی خود تهمت زند حرمتی میان آن دو به جا نمی ماند.

الکافی : 2 / 361 / 2

حدیث - 11

امام علی علیه السلام :

غَايَةُ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْخِلِّ الْوَدُودِ ، وَتَقْضُ الْعُهُودِ .

اوج خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن عهد و پیمانهاست .

غرر الحكم : 6374 منتخب میزان الحکمة : 190

حدیث - 12

امام هادی علیه السلام :

المراءُ يُفسدُ الصداقةَ القديمةَ ، ويحلُّ العُقدةَ الوثيقةَ ، وأقلُّ ما فيه أن تكون فيه المغالبةُ ، والمُغالبةُ أسُّ أسبابِ القطيعةِ .

مجادله کردن ، دوستی دیرین را از بین می برد و پیوند استوار را از هم می گسلد و کمترین چیزی که در آن هست ، چیره جویی است و چیره جویی ، خود عامل اصلی قطع رابطه می باشد .

أعلام الدين : 311 منتخب میزان الحکمة : 512

حدیث - 13

امام صادق علیه السلام :

أبعدُ ما يكونُ العبدُ منَ الله أن يكونَ الرَّجلُ يُواخى الرَّجلَ وهوَ يحفظُ عليه زلاته ليُعيِّرهَ بها يومًا ما .

دورترین بنده از خدا ، آن کسی است که با شخصی طرح دوستی افکند و لغزشهای او را نگه دارد ، تا روزی به واسطه آنها او را سرزنش کند .

الكافي : 2 / 355 / 7 منتخب میزان الحکمة : 420

حدیث - 14

پیامبر خدا ﷺ :

لَا يَحِلُّ لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

روا نیست که مؤمن ، بیش از سه روز با برادرش قهر باشد .

کنز العمال : 24793 منتخب میزان الحکمة :

حدیث - 15

دَنَى الْكُفْرِ أَنْ يَسْمَعَ الرَّجُلُ عَنْ أَخِيهِ الْكَلِمَةَ فَيَحْفَظُهَا عَلَيْهِ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَحَهُ بِهَا ، أَوْلَتْكَ لَا خَلَقَ لَهُمْ .

کمترین درجه کفر ، این است که آدمی از برادر خود سخنی بشنود و آن را نگه دارد تا روزی به وسیله آن رسوایش گرداند ؛ اینان از خیر و خوبی بی نصیبند .

بحار الأنوار : 112/276/78

حدیث - 16

امام علی علیه السلام :

مِنْ عِلَامَةِ الشَّقَاءِ غَشُّ الصَّدِيقِ .

از نشانه بدبختی ، دغلکاری با دوست است .

غرر الحکم : 9297 منتخب میزان الحکمة : 300

حدیث - 17

امام علی علیه السلام :

لَيْسَ لِمُتَكَبِّرٍ صَدِيقٌ .

شخص متکبر ، از دوست بی بهره است .

غرر الحکم : 7464 منتخب میزان الحکمة : 482

حدیث - 18

امام کاظم علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ يَسْتَظِلُّونَ بِظِلِّ عَرْشِ اللَّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ : رَجُلٌ زَوَّجَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ ،
أَوْ أَخْدَمَهُ ، أَوْ كَتَمَ لَهُ سِرًّا ؛

سه نفرند که در روزی که سایه‌ای جز سایه عرش خدا نیست در سایه عرش
اویند : مردی که برادر مسلمان خود را زن دهد ، یا به او خدمت کند ، یا رازش
را بپوشاند .

الخصال : 141 / 162 منتخب میزان الحکمة : 252

حدیث - 19

امام صادق علیه السلام :

يَنْبَغِي لِأَوْلِيَاءِ الْمَيِّتِ أَنْ يُؤْذِنُوا إِخْوَانَ الْمَيِّتِ بِمَوْتِهِ ، فَيَشْهَدُونَ جَنَازَتَهُ
وَيُصَلُّونَ عَلَيْهِ ، فَيُكْسَبُ لَهُمُ الْأَجْرُ وَيُكْسَبُ لِمَيِّتِهِ الْإِسْتِغْفَارُ ؛

شایسته است که صاحبان عزا برادران دینی میّت را از مرگ او با خبر سازند ، تا در تشییع جنازه حاضر شوند و بر او نماز خوانند و بدین ترتیب ، هم برای آنان اجری حاصل شود و هم برای میّت استغفار به عمل آید .

علل الشرائع : 301 / 1 منتخب میزان الحکمة : 522

حدیث - 20

امام علی علیه السلام :

مِنْ كَرَمِ الْمَرْءِ بُكَاءُهُ عَلَى مَا مَضَى مِنْ زَمَانِهِ ، وَحَنِينُهُ إِلَى أَوْطَانِهِ ، وَحِفْظُهُ قَدِيمَ إِخْوَانِهِ ؛

از بزرگواری انسان، گریستن اوست بر عمر سپری شده‌اش و علاقه او به میهنش و نگهداشتن دوستان دیرینه‌اش .

بحار الأنوار : 74 / 264 / 3 منتخب میزان الحکمة : 596

حدیث - 21

امام صادق علیه السلام :

مَنْ اسْتَشَارَ أَخَاهُ فَلَمْ يَنْصَحْهُ مَحْضَ الرَّأْيِ سَلَبَهُ اللَّهُ رَأْيَهُ ؛

هرکه با برادر خود مشورت کند و او خالصانه راهنمایش نکند ، خداوند اندیشه او را از وی بگیرد .

المحاسن : 2 / 438 / 2521 منتخب میزان الحکمة : 308

حدیث - 22

امام صادق علیه السلام :

الْجَهْلُ فِي ثَلَاثٍ : فِي تَبَدُّلِ الْإِخْوَانِ ، وَالْمُنَابَذَةِ بِغَيْرِ بَيَانٍ ، وَالتَّجَسُّسِ عَمَّا لَا يَعْنَى ؛

نادانی در سه چیز است : دوست عوض کردن ، مخالفت کردن بدون دلیل و برهان و پرس و جواز چیزهای بیهوده .

تحف العقول : 317 منتخب میزان الحکمة : 120

حدیث - 23

امام علی علیه السلام :

مَنْ عَذَّبَ لِسَانَهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ؛

کسی که زبانش شیرین باشد، برادرانش زیاد شوند.

میزان الحکمة: ح 18062

حدیث - 24

امام علی علیه السلام :

دَارِ عَدُوَّكَ، وَأَخْلِصْ لِدُودِكَ؛

با دشمنت مدارا کن و دوستیت را برای دوستانت خالص گردان.

موسوعه امام علی: ج 6 ص 204 ح 5497

حدیث - 25

امام علی علیه السلام :

مَنْ تَأَلَّفَ النَّاسَ أَحَبَّهُ؛

هر که با مردم الفت بگیرد، مردم او را دوست می دارند.

میزان الحکمة: ح 2375

حدیث - 26

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم :

اخْتَبِرُوا النَّاسَ بِأَخْدَانِهِمْ فَإِنَّمَا يُخَادِنُ الرَّجُلُ مَنْ يُعْجِبُهُ نَحْوُهُ؛

مردم را به دوستانشان بیازمایید؛ زیرا آدمی با کسی که از رفتارش خوشش بیاید، دوستی می کند.

تنبيه الخواطر، ج 2، ص 249

حدیث - 27

امام علی علیه السلام :

اتَّقُوا اللَّهَ، وَكُونُوا إِخْوَةً بَرَةً، مُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ، مُتَوَاصِلِينَ مُتَرَاحِمِينَ؛

از خدا بترسید و برادرانی نیکوکار باشید، در راه خدا یکدیگر را دوست بدارید و با هم ارتباط برقرار سازید و به هم مهر و شفقت بورزید.

الكافی: ج 2، ص 175، ح 1

حدیث - 28

پیامبر خدا ﷺ :

مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضِ أَخِيهِ كَانَ لَهُ حِجَابٌ مِنَ النَّارِ؛

هر که از آبروی برادر خود دفاع کند این کار حجابی میان او و آتش است.

میزان الحکمة: ح 12290

حدیث - 29

امام علی علیہ السلام :

الْمَوَدَّةُ قَرَابَةٌ مُسْتَفَادَةٌ؛

دوستی، خویشاوندی اکتسابی است.

میزان الحکمة: ح 3197

حدیث - 30

امام عسکری علیہ السلام :

صَدِيقُ الْجَاهِلِ تَعِبٌ.

دوست نادان، سختی آور است.

دانش نامه عقاید اسلامی: ج 2 ص 130 ح 1176

حدیث - 31

امام رضا علیه السلام :

مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ حَسَنَةً؛

هر که به روی برادر مؤمنش لبخند بزند، خداوند برایش ثوابی خواهد نوشت.

دوستی: ص 216 ح 535

حدیث - 32

امام عسکری علیه السلام :

خَصَلَتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ: الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَنَفْعُ الْإِخْوَانِ؛

دو خصلت است که بالاتر از آنها چیزی نیست: ایمان به خدا و سود رساندن

به برادران.

بحار الأنوار، ج 78، ص 374

حدیث - 33

امام عسکری علیه السلام :

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسِيَ ذَنْبَكَ، وَذَكَرَ إِحْسَانَكَ إِلَيْهِ.

بهترین برادر تو آن کسی است که گناه و خطای تو را به خود، فراموش کند.

میزان الحکمة: ح 288

حدیث - 34

امام علی علیه السلام :

فِي الضِّيقِ يَتَبَيَّنُ حُسْنُ مُوَاسَاةِ الرَّفِيقِ؛

خوب یاری رساندن به دوست، در تنگنا آشکار می شود.

میزان الحکمه، ح 7370

حدیث - 35

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

وقتی مسلمانی از کنار برادر مسلمانش عبور می نماید و سلام نمی کند

ملائکه از آن مسلمان تعجب می کنند.

محجه البیضاء جلد 3 صفحه 382

حدیث - 36

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

آدمی تحت تاثیر رفیق خویش است و از روش او پیروی می کند، البته

هرکدام از شما باید در انتخاب دوست دقت کند و ببیند با چه کسی دارد طرح

رفاقت و دوستی می ریزد.

الحدیث - ، ج 2، ص 48

حدیث - 37

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند :

کسی که برای رفع نیاز برادر مومن خود کوشش نماید مانند این است که نه هزار سال خداوند متعال را عبادت نموده در حالی که روزها را روزه گرفته و شب ها را هم شب زنده داری نموده.

بحارالانوار جلد 74 صفحه 315

حدیث - 38

امام علی علیه السلام فرمودند:

عَلَيْكَ بِمُدَارَاةِ النَّاسِ وَإِكْرَامِ الْعُلَمَاءِ وَالصَّفْحِ عَنِ زَلَّاتِ الْأَخْوَانِ فَقَدْ أَدَّبَكَ سَيِّدُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ بِقَوْلِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : أَعْفُ عَمَّنْ ظَلَمَكَ وَصِلْ مَنْ قَطَعَكَ وَاعْطِ مَنْ حَرَمَكَ ؛

تو را سفارش می‌کنم به مدارای با مردم و احترام به علما و گذشت از لغزش برادران دینی؛ چرا که سرور اولین و آخرین، تو را چنین ادب آموخته و فرموده است : «گذشت کن از کسی که به تو ظلم کرده ، رابطه برقرار کن با کسی که با تو قطع رابطه کرده و عطا کن به کسی که از تو دریغ نموده است».

اعلام الدین، ص 96

حدیث - 39

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا عِشَ لِمَنْ فَارَقَ أَحِبَّتَهُ ؛ كَسَى رَا كَه از دوستانش جدا شده است ، آسایشی نیست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10661

حدیث - 40

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا خَيْرَ فِيمَنْ يَهْجُرُ أَخَاهُ مِنْ غَيْرِ جُرْمٍ ؛ خیری نیست در آن که از دوستانش بی هیچ جرمی کناره می گیرد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10741

حدیث - 41

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا يُعْتَبَطُ بِمَوَدَّةٍ مَنْ لَا دِينَ لَهُ ؛ به دوستی فرد بی دین ، شادی نمی کنند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10803

حدیث - 42

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي غَيْبَتِهِ وَنَكْبَتِهِ وَوَفَاتِهِ ؛ دوست ، دوست نیست ، مگر آن که در غیاب دوستش و گرفتاری و مرگ او حق دوستی را به جای آورد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10821

حدیث - 43

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا خَيْرَ فِي أَخٍ لَا يُوجِبُ لَكَ مِثْلَ الَّذِي يُوجِبُ لِنَفْسِهِ ؛ خیری نیست در دوست و برادری که مانند آنچه را برای خود واجب می‌داند ، برای تو واجب نداند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10891

حدیث - 44

امام علی علیه السلام فرمودند:
البَشَاشَةُ حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ؛
خوشرویی، کمند دوستی است.
میزان الحکمة، ح 1841

حدیث - 45

امام علی علیه السلام فرمودند:
إِذَا اخْتَشَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ ؛ به خشم درآوردن و شرمنده ساختن
دوست، مقدمه جدایی از اوست.
محاضرات، ج 2، ص 28

حدیث - 46

امام علی علیه السلام فرمودند:
لَا تَصْحَبْ مَنْ يَحْفَظُ مَسَاوِيكَ ، وَيَنْسَى فَضَائِلَكَ وَ مَعَالِيكَ ؛
با کسی که بدی‌های تو را به خاطر می‌سپارد و نیکی‌ها و بزرگواری‌های تو
را فراموش می‌کند ، دوستی مکن .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10419

حدیث - 47

امام علی علیه السلام فرمودند:
لَا تَتَّقِ بِالصَّدِّيقِ قَبْلَ الْخُبْرَةِ ؛
پیش از آزمایش ، به دوست اعتماد مکن .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10257

حدیث - 48

امام علی علیه السلام فرمودند:
وَحَدَّةُ الْمَرْءِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ قَرِينِ السُّوءِ ؛
تنهایی آدمی برای او از همنشین بد ، بهتر است .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 10136

حدیث - 49

امام علی علیه السلام فرمودند:
نِظَامُ الدِّينِ خَصْلَتَانِ : إِنْصَافُكَ مِنْ نَفْسِكَ ، وَ مُوَاسَاةُ إِخْوَانِكَ ؛
رشته پیوند دین دو ویژگی است : انصاف داشتن با خود ، و با جان و مال به
یاری برادران شتافتن .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9983

حدیث - 50

امام علی علیه السلام فرمودند:
مَجَالِسُ اللَّهِ تُفْسِدُ الْإِيمَانَ ؛
نشست‌های بیهوده ، ایمان را تباه می‌کند .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9815

حدیث - 51

امام علی علیه السلام فرمودند:
مِنْ شَرَائِطِ الْإِيمَانِ حُسْنُ مُصَاحَبَةِ الْإِخْوَانِ ؛
از شرایط ایمان ، نشست و برخاستِ نیک با برادران داشتن است .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9282

حدیث - 52

امام علی علیه السلام فرمودند:
مَا حُقِّقَتِ الْأُخُوَّةُ بِمِثْلِ الْمُوَاسَاةِ ؛
[دوستی و] برادری با هیچ چیزی به مانند یاری کردن با مال و جان ، محفوظ
نمی‌ماند .
غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9578

حدیث - 53

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَرْجُ خَيْرَهُ ؛

هر که خود را خوار شمارد ، به خیرش امید مدار .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9087

حدیث - 54

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ دَنَتْ هِمَّتُهُ فَلَا تَصْحَبُهُ ؛

دون همت را همدم مباش .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9086

حدیث - 55

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ مَدَحَكَ بِمَا لَيْسَ فَيْكَ فَهُوَ خَلِيقٌ أَنْ يَذُمَّكَ بِمَا لَيْسَ فَيْكَ ؛

هر کس تو را به چیزی که در تو نیست ، ستاید ، سزاوار است که تو را به

آنچه در تو نیست ، سرزنش کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8658

حدیث - 56

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ جَالَسَ الْجُهَّالَ فَلَيْسَتْ عِدَّةٌ لِلْقَلِيلِ وَالْقَالَ ؛

آن که با نادانان همنشینی می کند ، آماده بگو مگو سخن های بی پایه باشد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8505

حدیث - 57

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ يَطْلُبُ الْهِدَايَةَ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا يَضِلُّ ؛

هر که طالب هدایت از نااهل باشد ، گمراه می شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8501

حدیث - 58

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ حَسُنَتْ عِشْرَتُهُ كَثُرَ إِخْوَانُهُ ؛

هر کس معاشرتش نیکو باشد ، برادرانش بسیار شوند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8392

حدیث - 59

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ أَبَانَ لَكَ عَيْبَكَ فَهُوَ وَدُودُكَ ؛

هر کس عیب تو را برایت آشکار کند ، همو دوستدار توست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8210

حدیث - 60

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ ؛

هر کس به دلیل هر خطایی که از دوستانش سر می زند ، از آنان کناره گیرد ،

دوستانش اندک می شوند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8166

حدیث - 61

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ أَحْوَجَكَ إِلَى حَاكِمٍ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ ؛

برادر تو نیست آن کس که تو را به داوری بین تو و خودش نیازمند کند فرد

سومی را به عنوان قاضی قرار دهد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7505

حدیث - 62

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَيْسَ لَكَ بِأَخٍ مَنْ احْتَجْتَ إِلَى مُدَارَاتِهِ ؛

برادر تو نیست آن کس که نیازمند به مدارای با او باشی .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7503

حدیث - 63

امام علی علیه السلام فرمودند:

كُلُّ امْرِئٍ يَمِيلُ إِلَى مِثْلِهِ ؛

هر فردی ، به همانند خود گرایش دارد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6865

حدیث - 64

امام علی علیه السلام فرمودند:

قَارِنِ أَهْلَ الْخَيْرِ تَكُنْ مِنْهُمْ ، وَ بَايِنِ أَهْلَ الشَّرِّ تَبَيَّنْ عَنْهُمْ ؛

با نیکوکاران همراه باش تا از آنان باشی ، و از بدکاران کناره جو تا از آنان

جدا باشی .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6805

حدیث - 65

امام علی علیه السلام فرمودند:

فِي الضِّيقِ يَتَبَيَّنُ حُسْنُ مُوَاسَاةِ الرَّفِيقِ ؛

خوب یاری رساندن به دوست ، در تنگنا آشکار می شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6473

حدیث - 66

امام علی علیه السلام فرمودند:

غَايَةُ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْخِلِّ الْوَدُودِ وَ تَقْضُ الْعُهُودِ ؛

منتهای خیانت ، خیانت کردن به دوست صمیمی و شکستن پیمان است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6374

حدیث - 67

امام علی علیه السلام فرمودند:

عِنْدَ نَزُولِ الشَّدَائِدِ يُجَرَّبُ حِفَاظُ الْإِخْوَانِ ؛

نگاه دارندگان برادری و دوستی، هنگام فرود آمدن سختی ها آزمایش می شوند.

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6205

حدیث - 68

امام علی علیہ السلام فرمودند:

عَلَى التَّوَّاحِي فِي اللَّهِ تَخْلُصُ الْمَحَبَّةُ ؛

با برادری در راه خدا ، محبت خالص می شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6191

حدیث - 69

امام علی علیہ السلام فرمودند:

عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ الصَّفَاءِ فَإِنَّهُمْ زِينَةٌ فِي الرَّخَاءِ وَ عَوْنٌ فِي الْبَلَاءِ ؛

بر تو باد برادران پاک نهاد ، که در گشایش زینت اند و در بلا یاور .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6128

حدیث - 70

امام علی علیہ السلام فرمودند:

عَلَيْكَ بِالْبَشَاشَةِ فَإِنَّهَا حِبَالَةُ الْمَوَدَّةِ ؛

بر تو باد خوش رویی ، که خوش رویی ، کمند دوستی است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 6101

حدیث - 71

امام علی علیہ السلام فرمودند:

صَاحِبُ السَّوِّ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ؛

همنشین بد ، پاره‌ای از آتش دوزخ است .

غُررُ الحَکَم و درر الکلم، حدیث - 5824

حدیث - 72

امام علی علیه السلام فرمودند:

شَرُّ الْأَصْحَابِ السَّرِيعُ الْإِنْقِلَابِ ؛

بدترین یاران ، کسی است که زود دگرگون شود .

غُررُ الحَکَم و درر الکلم، حدیث - 5742

حدیث - 73

امام علی علیه السلام فرمودند:

شَرُّ أَصْدِقَائِكَ مَنْ تَتَكَلَّفُ لَهُ ؛

بدترین دوست کسی است که برای او به زحمت افتی .

غُررُ الحَکَم و درر الکلم، حدیث - 5706

حدیث - 74

امام علی علیه السلام فرمودند:

سَلُّوا الْقُلُوبَ عَنِ الْمَوَدَّاتِ فَإِنَّهَا شَوَاهِدُ لَا تَقْبَلُ الرُّشَا ؛

دوستی و محبت را از دل‌ها بپرسید که دل‌ها گواهانی هستند که رشوه

نمی‌پذیرند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5641

حدیث - 75

امام علی علیه السلام فرمودند:

زِيَادَةُ الشُّحِّ تَشِينُ الْفُتُوَّةَ وَتُفْسِدُ الْأُخُوَّةَ ؛

بسیاری بخل ، جوان مردی را زشت و برادری را تباه می کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5508

حدیث - 76

امام علی علیه السلام فرمودند:

رَغَبْتُكَ فِي زَاهِدٍ فَيْكَ ذُلٌّ ؛

میل تو به کسی که از تو دوری می کند ، خواری است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5383

حدیث - 77

امام علی علیه السلام فرمودند:

رُبَّ مُتَوَدِّدٍ مُتَصَنِّعٍ ؛

بسیار دوستی که دوست نماست .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5277

حدیث - 78

امام علی علیه السلام فرمودند:

خَيْرُ الْإِخْوَانِ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَى إِخْوَانِهِ مُسْتَقْصِيَا ؛

بهترین برادران، کسی است که نسبت به برادرانش پُر توقع و سختگیر نباشد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4997

حدیث - 79

امام علی علیه السلام فرمودند:

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرِ وَ جَذَبَكَ إِلَيْهِ وَ أَمَرَكَ بِالْبِرِّ وَ أَعَانَكَ عَلَيْهِ ؛

بهترین برادر تو کسی است که به سوی کارهای نیک بشتابد و تو را نیز به سوی آن بکشاند و به نیکوکاری فرمانت دهد و در انجام دادن آن، یاریات کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5021

حدیث - 80

امام علی علیه السلام فرمودند:

حُسْنُ اللَّقَاءِ يَزِيدُ فِي تَأْكُدِ الْإِخَاءِ ؛

برخورد خوب بر استحکام برادری می افزاید .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4827

حدیث - 81

امام علی علیه السلام فرمودند:

ثَلَاثٌ يُوجِبْنَ الْمَحَبَّةَ: حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الرَّفْقِ وَ التَّوَاضُّعُ ؛

سه خصلت موجب دوستی است : خوش خویی ، مهربانی و فروتنی .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4684

حدیث - 82

امام علی علیه السلام فرمودند:

ثَمَرَةُ التَّوَاضُّعِ الْمَحَبَّةُ ؛

دوستی میوه فروتنی است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4613

حدیث - 83

امام علی علیه السلام فرمودند:

تَمَسَّكَ بِكُلِّ صَدِيقٍ أَفَادَتْكَهُ الشَّدَّةُ ؛

به دوستی چنگ در زن که سختی روزگار، او را به تو ارزانی داشته است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4508

حدیث - 84

امام علی علیه السلام فرمودند:

بِحُسْنِ الْعِشْرَةِ تَدُومُ الْمَوَدَّةُ ؛

با نیکویی معاشرت، دوستی پایدار می شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4200

حدیث - 85

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِيَّاكَ أَنْ تَجْعَلَ مَرْكَبَكَ لِسَانَكَ فِي غِيْبَةِ إِخْوَانِكَ أَوْ تَقُولَ مَا يَصِيرُ عَلَيْكَ

حُجَّةً وَ فِي الْإِسَاءَةِ إِلَيْكَ عِلَّةً ؛

بپرهیز از اینکه زبانت را مَرکب غیبت برادرانت کنی ، یا سخنی بگویی که

حجّت بر تو و بهانه بدی کردن به تو شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2724

حدیث - 86

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِحْذَرِ مُجَالَسَةَ قَرِينِ السُّوءِ فَإِنَّهُ يُهْلِكُ مُقَارَنَهُ وَ يُرْدِي مُصَاحِبَهُ ؛

از همنشینی با دوست بد، دوری کن که همدمش را تباه و همراهش را خوار

می کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2599

حدیث - 87

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَبْذُلْ لِصَدِيقِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَلَا تَبْذُلْ لَهُ كُلَّ الطَّمَأْنِينَةِ وَأَعْطِهِ مِنْ نَفْسِكَ كُلَّ
الْمُؤَاسَاةِ وَلَا تَقْصُصْ إِلَيْهِ بِكُلِّ أَسْرَارِكَ ؛

تمامت دوستی را نثار دوستت کن ، اما به او یکسره اطمینان مکن ، و با او ،
به کمال ، یک دل باش ، اما همه اسرار را با او بازگو مکن .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2463

حدیث - 88

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَعِنْ أَخَاكَ عَلَى هِدَايَتِهِ ؛

برادرت را در راه بردن [به نیکی ها] یاری رسان .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 2281

حدیث - 89

امام علی علیه السلام فرمودند:

الطَّمَأْنِينَةُ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ مِنْ قُصُورِ الْعَقْلِ ؛

اطمینان به هرکس قبل از آزمودن او نشانه کم خردی است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 1980

حدیث - 90

امام علی علیه السلام فرمودند:

الصَّدِيقُ الصَّدُوقُ مَنْ نَصَحَكَ فِي عَيْبِكَ وَحَفِظَكَ فِي غَيْبِكَ وَآثَرَكَ عَلَى نَفْسِهِ ؛

دوست راستین، کسی است که تو را در [برطرف کردن] عیب‌هایت پند دهد ،
هنگام غیبت هوای تو را داشته باشد و تو را بر خود ترجیح دهد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 1904

حدیث - 91

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِخْوَانُ الصِّدِّيقِ زِينَةُ فِي السَّرَّاءِ وَ عُدَّةٌ فِي الضَّرَّاءِ ؛

برادران راستین در شادی ، زینت و در سختی ، ساز و سامان هم‌اند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 1805

حدیث - 92

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدُومُ مَوَدَّتُهُمْ لِدَوَامِ سَبَبِهَا ؛

کسانی که برای خدا برادری می‌ورزند ، دوستی‌شان می‌پاید؛ زیرا عامل آن
دوستی پایدار است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 1795

حدیث - 93

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ ؛

بهترین یاران، کسی است که در راه طاعت خدا یاری کند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 1142

حدیث - 94

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْحَلِيمُ مَنْ احْتَمَلَ إِخْوَانَهُ ؛

بردبار، کسی است که [لغزش‌های] برادرانش را بر تابد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 1111

حدیث - 95

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَخُوكَ مُوَاسِيكَ فِي الشَّدَّةِ ؛

برادر تو کسی است که هنگام سختی با جان و مال به تو یاری رساند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 420

حدیث - 96

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْهَدِيَّةُ تَجْلِبُ الْمَحَبَّةَ ؛

هدیه دادن ، دوستی می آورد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 316

حدیث - 97

امام علی علیه السلام فرمودند:

السَّخَاءُ يَزْرَعُ الْمَحَبَّةَ ؛

بخشش ، بذر دوستی می افشاند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 306

حدیث - 98

امام علی علیه السلام فرمودند:

الْإِنْسَانُ عَبْدُ الْإِحْسَانِ ؛

انسان، بنده احسان است .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 263

حدیث - 99

قال ابو عبدالله عليه السلام :

لا تدع زيارة الحسين بن علي عليهما السلام و مُرّ أصحابك بذلك يمد الله في
عمرک و یزید فی رزقک و یحییک الله سعیدا ولا تموت الا شهيدا؛
امام صادق عليه السلام فرمودند:

زیارت امام حسین عليه السلام را ترک نکن و به دوستان و یارانیت نیز همین را
سفارش کن! تا خدا عمرت را دراز و روزی و رزقت را زیاد کند و خدا تو را
با سعادت زنده دارد و نمیری مگر با شهادت.
وسائل الشیعه، ج??، ص???

حدیث - 100

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم :

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا خَرَجَ عَبْدُهُ الْمُؤْمِنُ إِلَى أَخِيهِ - أَنْ يَتَهَيَّأَ لَهُ وَأَنْ يَتَجَمَّلَ؛
خداوند دوست دارد هرگاه بنده مؤمنش نزد برادر خود می رود ، خویشتن را
برای رفتن پیش او آماده و آراسته گرداند .
بحار الأنوار : 23 / 307 / 79

حدیث - 101

امام علی عليه السلام :

لِيَتَزَيَّنَّ أَحَدُكُمْ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ إِذَا أَتَاهُ كَمَا يَتَزَيَّنُّ لِلْغَرِيبِ الَّذِي يُحِبُّ أَنْ يَرَاهُ فِي
أَحْسَنِ الْهَيْئَةِ؛

هر یک از شما ، همان گونه که خود را برای غریبه‌ای که دوست دارد وی را در بهترین حالت ببیند ، آراسته و مرتب می‌کند ، برای رفتن نزد برادر مسلمان‌ش نیز خود را بیاراید .

بحار الأنوار : 3 / 298 / 79

حدیث - 102

امام علی علیه السلام :

لَا تُحَقِّرُوا ضُعَفَاءَ إِخْوَانِكُمْ ؛ فَإِنَّهُ مَنْ احْتَقَرَ مُؤْمِنًا لَمْ يَجْمَعْ اللَّهُ عِزَّ وَ جَلَّ بَيْنَهُمَا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ؛

برادران تهیدست خود را تحقیر نکنید؛ زیرا هر کس مؤمنی را حقیر شمارد، خداوند عز و جل میان آن دو در بهشت جمع نکند، مگر این که توبه نماید.

الخصال : 10 / 614

حدیث - 103

امام علی علیه السلام :

مُؤَاسَاةُ الْأَخِ فِي اللَّهِ عِزُّ وَ جَلُّ تَزِيدُ فِي الرِّزْقِ؛
کمک مالی به برادر دینی، روزی را زیاد می‌کند.

بحار الأنوار : 22 / 395 / 74

حدیث - 104

امام باقر علیه السلام :

عَلَيْكَ بِالدَّعَاءِ لِإِخْوَانِكَ بظَهْرِ الْغَيْبِ فَإِنَّهُ يَهِيلُ الرِّزْقَ؛

پشت سر برادرانت دعا کن، که این کار روزی را به طرف تو سرازیر می‌کند .

بحار الأنوار : 14 / 60 / 76

حدیث - 105

پیامبر خدا ﷺ :

مَنْ غَشَّ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ نَزَعَ اللَّهُ عَنْهُ بَرَكَهَ رِزْقِهِ ، وَأَفْسَدَ عَلَيْهِ مَعِيشَتَهُ ، وَوَكَّلَهُ إِلَى نَفْسِهِ؛

هر که به برادر مسلمان خود دغلکاری روا دارد ، خداوند برکت را از روزی او بگیرد و زندگیش را بر وی تباہ گرداند و او را به خودش واگذارد .

بحار الأنوار : 30 / 365 / 76

حدیث - 106

امام صادق علیه السلام :

مَا كَثُرَ مَالُ رَجُلٍ قَطُّ إِلَّا عَظُمَتِ الْحُجَّةُ لِلَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ ، فَإِنْ قَدَرْتُمْ أَنْ تَدْفَعُوهَا عَنْ أَنْفُسِكُمْ فافْعَلُوا ، فَقِيلَ : بِمَاذَا ؟ قَالَ : بِقَضَاءِ حَوَائِجِ إِخْوَانِكُمْ مِنْ أَمْوَالِكُمْ؛

هیچ گاه ثروت مردی زیاد نشد ، مگر این که حجّت خداوند متعال بر او بزرگ شد . پس ، اگر می‌توانید این حجّت را از خود دور کنید ، این کار را بکنید . عرض شد : با چه چیز ؟ فرمودند: با برآوردن نیازهای برادران خود از اموالتان .

حدیث - 107

پیامبر خدا ﷺ :

مَنْ حَبَسَ عَنْ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ شَيْئًا مِنْ حَقِّ حَرَمِ اللَّهِ عَلَيْهِ بَرَكَهَ الرِّزْقِ إِلَّا أَنْ يَتُوبَ ؛

هرکه حقی از حقوق برادر مسلمان خود را به او نپردازد ، خداوند ، برکت روزی را بر او حرام گرداند ، مگر آن که توبه کند .

أمالی الصدوق : 350 / 1

حدیث - 108

امام صادق علیه السلام :

التَّوَّاصِلُ بَيْنَ الْإِخْوَانِ فِي الْحَضَرِ التَّزَاوُرُ ، وَالتَّوَّاصِلُ فِي السَّفَرِ الْمُكَاتَبَةُ ؛
ارتباط میان برادران در حَضَر ، دید و بازدید است و در سفر ، نامه نگاری .
تحف العقول : 358

حدیث - 109

اوصی رسول الله - صلی الله علیه وآله - علیا - علیه السلام - فقال له :
یا علی ! ثلاث فرحات للمؤمن فی الدنیا لقاء الاخوان ، و الافطار من
الصیام ، و التهجّد من آخر اللیل

رسول خدا صلی الله علیه وآله به علی علیه السلام وصیت نمود: ای علی! در این دنیا سه چیز برای مؤمن سرور آفرین است:

- 1 - دیدار برادران دینی؛
 - 2 - افطار روزه دار در پایان روزه؛
 - 3 - عبادت در ساعات آخر شب.
- اعلام الدین فی صفات دیلمی، ص 133، بحار الانوار، ج 74، ص 352.

حدیث - 110

قال الصادق علیه السلام:

من قدم اربعین رجلا من اخوانه فدعا لهم ثم دعا لنفسه استجيب له فيهم و في نفسه؛

هرکس برای چهل تن از برادران دینی خود دعا کند و سپس برای خود دعا کند، خدا، دعای او را در حق آنان و او مستجاب کند.

المواعظ العددیه، ص 274.

حدیث - 111

قال الصادق علیه السلام:

اخبثوا اخوانکم بخصلتین فان کانتا فیهم و الا فاعزب ثم اعزب ثم اعزب
المحافظة علی الصلوات فی مواقيتها و البر بالاخوان فی العسر و اليسر؛

برادران خود را در زمینه دو خصلت ، آزمایش کنید، اگر این دو خصلت را دارا بودند به دوستی و رفاقت با آنان ادامه دهید، وگرنه از آنان دوری کنید، دوری کنید، دوری کنید، و آن دو خصلت عبارت است از:

1 - مراقبت بر نماز در وقت .

2 - احسان و نیکی به برادران در حالت تنگدستی و گشایش .

وسائل الشیعه ، ج 8، ص 503

حدیث - 112

امام عسکری علیه السلام :

مَنْ وَعَظَ أَخَاهُ سِرًّا فَقَدْ زَانَهُ ، وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ ؛

هر که برادر خود را پنهانی اندرز دهد ، او را آراسته است و هر که در برابر دیگران موعظه اش کند ، او را لکه دار کرده است .

تحف العقول : 489

حدیث - 113

امام صادق علیه السلام :

امْتَحِنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ : عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافَظَتُهُمْ عَلَيْهَا ، وَعِنْدَ أَسْرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عِنْدَ عَدُوِّنَا ، وَإِلَى أَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَسَّاتُهُمْ لِإِخْوَانِهِمْ فِيهَا ؛

شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید: در اوقات نمازشان، که چگونه بر آنها مواظبت می‌کنند؛ در اسرارشان، که چگونه آنها را از دشمنان ما حفظ می‌کنند و در اموالشان، که چگونه با آن به برادران خود کمک می‌کنند.

الخصال: 103 / 62 منتخب میزان الحکمة: 506

حدیث - 114

امام صادق علیه السلام فرمودند:

مَنْ أَحْصَى عَلَى أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ عَيْبًا لِيَعْيِبَهُ بِهِ يَوْمًا مَا كَانَ مِنْ أَهْلِ هَذِهِ الْآيَةِ قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ؛

هر کس در صدد عیب جویی برادر مؤمنش برآید، تا با آن روزی او را سرزنش کند، مشمول این آیه است: کسانی که دوست دارند، زشتی‌ها در میان مردم با ایمان شیوع پیدا کند، عذاب دردناکی برای آنان در دنیا و آخرت خواهد بود و خداوند می‌داند و شما نمی‌دانید.

مستدرک الوسائل، ج 9، ص 110، ح 10379

حدیث - 115

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم فرمودند:

أَدْنَى الْكُفْرِ أَنْ يَسْمَعَ الرَّجُلُ مِنْ أَخِيهِ الْكَلِمَةَ فَيَحْفَظُهَا عَلَيْهِ يُرِيدُ أَنْ يَفْضَحَهُ بِهَا؛

کمترین کفر این است که انسان از برادرش سخنی بشنود و آن را نگه دارد تا او را با آن سخن رسوا کند.

وسائل الشیعه، ج 17، ص 211

حدیث - 116

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند:

رفاقت بیست سال ، خویشاوندی است .

تحف العقول ، ص 302

حدیث - 117

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند:

مؤمن برادر مؤمن است ، او را دشنام نمی دهد ، از او دریغ نمی کند ، و به او گمان بد نمی برد .

بحار الانوار ، دار احیاء التراث العربی ، ج 75 ، ص 176

حدیث - 118

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند:

دعای انسان پشت سر برادر دینی اش ، نزدیکترین و سریعترین دعا به اجابت است.

کافی ، ج 2 ، ص 507

حدیث - 119

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:
دو صفت هست که بالاتر از آنها چیزی نیست: 1- ایمان به خدا، 2- سود
رسانی به برادران دینی.
تحف العقول/520

حدیث - 120

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:
بهترین دوستان کسی است که بدی تو را فراموش کرده و خوبیات را
یادآور شود.
اعلام الدین/313

حدیث - 121

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:
بهترین برادر تو کسی است که خطای تو نسبت به خود را فراموش کند.
بحار الانوار/377/78

حدیث - 122

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند:

نعم العطيّه كلمه حقّ تسمعها ثمّ تحملها إلى أخ لك مسلم؛
چه نيكو عطائی است سخن حقّی که بشنوی و به برادر مؤمن خویش
برسانی.
نهج الفصاحه

حدیث - 123

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
المرء مع من أحبّ و له ما اكتسب؛
مرد در صف دوستان خویش است و نتیجه اعمالش بدو می رسد.
نهج الفصاحه

حدیث - 124

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
المرء على دين خليله؛
مرد بر روش دوست خویشتن است.
نهج الفصاحه

حدیث - 125

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
من المروّه أن ينصت الأخ لأخيه إذا حدّثه و من حسن المماشاه أن يقف الأخ
لأخيه إذا أنقطع شسع نعله؛

از لوازم جوانمردی این است که برادر به گفتار برادر خویش وقتی با او سخن می کند، گوش فرا دارد و از نیک رفتاری این است که برادر با برادر خویش وقتی بند کفش وی بریده و رفتن نتواند توقف کند.

نهج الفصاحه

حدیث - 126

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من أراد الله به خيرا رزقه الله خلیلا صالحا؛

هر که خدا خیر او خواهد دوستی شایسته نصیب وی کند.

نهج الفصاحه

حدیث - 127

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من ستر أخاه المسلم فی الدنیا فلم یفضحه ستره الله یوم القیمه؛

هر که در دنیا راز برادر مسلمان خویش بپوشد و او را رسوا نکند خدا روز قیامت راز وی بپوشاند.

نهج الفصاحه

حدیث - 128

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من رفع حجرا عن الطریق کتبت له حسنه؛

هر که سنگی از راه بردارد عمل نیکی برای وی ثبت کند.
نهج الفصاحه

حدیث - 129

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
من ردّ عن عرض أخيه ردّ الله عن وجهه النّار؛
هر که از آبروی برادر خویش دفاع کند خدا آتش را از چهره وی باز دارد.
نهج الفصاحه

حدیث - 130

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
من ذبّ عن عرض أخيه بالغيبه كان حقّاً على الله أن يقيه من النّار؛
هر که در غیاب برادرش از آبروی وی دفاع کند بر خدا واجب است که او را
از جهنم مصون دارد.
نهج الفصاحه

حدیث - 131

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
من أتاه أخوه متنصلاً فليقبل ذلك منه محقّاً أو مبطلاً فإن لم يفعل لم يرد على
الحوض؛

هر که برادرش به عذر خواهی پیش وی آید باید عذر وی را درست باشد یا نادرست بپذیرد و اگر نپذیرد بر من به حوض در نیاید.

نهج الفصاحه

حدیث - 132

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من قضی لأخیه المسلم حاجه کان له من الأجر کمن خدم الله عمره؛
هر که حاجت برادر مسلمان خویش را برآورد چنان است که همه عمر خویش را خدمت خدا کرده باشد.

نهج الفصاحه

حدیث - 133

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من قضی لأخیه المسلم حاجه کان له من الأجر کمن حجّ و اعتمر؛
هر که حاجت برادر مسلمان خویش بر آرد چنان است که حج کرده و عمره گذاشته باشد.

نهج الفصاحه

حدیث - 134

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من هجر أخاه سنه فهو کسفک دمه؛

هر که یک سال از برادر خویش قهر کند چنان است که خون وی را ریخته است.

نهج الفصاحه

حدیث - 135

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من کان فی حاجه أخیه کان الله فی حاجته؛

هر که از پی حاجت برادر خویش باشد خدا از پی حاجت وی باشد.

نهج الفصاحه

حدیث - 136

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من نظر إلى أخیه نظر مودّه لم یکن فی قلبه إحنه لم یطرف حتی یغفر الله ما

تقدّم من ذنبه؛

هر که به چشم مهربانی به برادر خویش نظری کند که کینه در دل وی نباشد

پیش از آن که دیده بگیرد خداوند همه گناهان گذشته وی را آمرزیده باشد.

نهج الفصاحه

حدیث - 137

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

من هجر أخاه فوق ثلاث فمات دخل النار؛

هر که بیش از سه روز از برادر خویش قهر کند و بمیرد به جهنم رود.
نهج الفصاحه

حدیث - 138

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
ما يحلّ لمؤمن أن يشتمّ إلى أخيه بنظره تؤذيه؛
روا نیست که مؤمنی به برادر خویش به تندی نظر کند که مایه آزار او شود.
نهج الفصاحه

حدیث - 139

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
ما ضاق مجلس بمتحابّين؛
هیچ نشیمن گاهی برای دو دوست تنگ نیست.
نهج الفصاحه

حدیث - 140

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
ما أهدى المرء المسلم لأخيه هديّه أفضل من كلمه حكمه يزيده الله بها هدى
أو يرده بها عن ردى؛
مرد مسلمان به برادر خویش هدیه ای بهتر از سخن حکمت آمیزی که خدا به
وسیله آن هدایت وی افزون کند یا خطری از وی بگرداند نتواند داد.

نهج الفصاحه

حدیث - 141

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

لا تظهر الشّماتة لأخیک فیعافیہ اللّٰه و یتلیک؛

برادر خویش را شماتت مکن که خدا او را معاف دارد و تو را مبتلا کند.

نهج الفصاحه

حدیث - 142

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

عون العبد أخاه یوما خیر من اعتکافه شهرا؛

کمک یک روزه که کسی به برادر خود کند بهتر از اعتکاف یک ماهه است.

نهج الفصاحه

حدیث - 143

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

خیر إخوانکم من أهدی إلیکم عیوبکم؛

بهترین برادران شما آن است که عیوبتان را به شما آشکارا بگوید.

نهج الفصاحه

حدیث - 144

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

خیر الأصحاب عند الله خیرهم لصاحبه و خیر الجیران عند الله خیرهم
لجاره؛

بهترین رفیقان پیش خدا کسی است که برای رفیق خود بهتر باشد و بهترین
همسایگان کسی است که برای همسایه خود بهتر باشد.
نهج الفصاحه

حدیث - 145

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

خیر الأصحاب صاحب إذا ذكرت الله أعانک و إذا نسیت ذکرک؛
بهترین یاران کسی است که وقتی خدا را یاد کردی تو را کمک کند وقتی یاد
خدا را فراموشی کردی او را به یاد تو آورد.
نهج الفصاحه

حدیث - 146

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

خیارکم من ذکرکم بالله رؤيته و زاد فی علمکم منطقه و رغّبکم فی الآخرة
عمله؛

بهترین شما آن کس است که دیدار او خدا را به یاد شما آرد و سخنانش
دانش شما را بیفزاید و رفتارش شما را به آخرت راغب سازد.

نهج الفصاحه

حدیث - 147

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

خمسه من مصائب الدنیا فوت الحبيب و ذهاب المال و شماته الأعداء و ترک العلم و امرأه سوء؛

پنج چیز از مصائب دنیا است: مرگ دوست و تلف شدن مال و سرزنش دشمنان و ترک دانش و زن بد.

نهج الفصاحه

حدیث - 148

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

حسن الخلق یثبت المودّة؛

نیک خوئی، دوستی را استوار می کند.

نهج الفصاحه

حدیث - 149

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

الجار قبل الدّار و الرفیق قبل الطّریق و الزّاد قبل الرّحیل؛

همسایه را پیش از خانه و رفیق را پیش از راه و توشه را پیش از سفر باید جست.

نهج الفصاحه

حدیث - 150

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

ثلاث یصفین لک ودّ أخیک تسلّم علیه إذا لقیته و توسّع له فی المجلس و تدعوه بأحبّ أسمائه إلیه؛

سه چیز محبت دوست را خالص می کند: سلامش کنی وقتی او را دیدی در مجلس جای او را باز کنی و او را به بهترین نامهایش بخوانی.

نهج الفصاحه

حدیث - 151

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إیّاک و قرین السّوء فإنّک به تعرف؛
از یار بد پرهیز که تو را بدو شناسند.

نهج الفصاحه

حدیث - 152

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إنّ المتحابّین فی الله فی ظلّ العرش؛
آن ها که در راه خدا دوستی می کنند در سایه عرش جای دارند.

نهج الفصاحه

حدیث - 153

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَحِبُّ الْمَدَاوِمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ فِدَاوِمُوا؛

خداوند ادامه دوستی دیرینه را دوست دارد، بنا بر این دوستی دیرینه را ادامه

دهید.

نهج الفصاحه

حدیث - 154

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِنَّ أَحَدَكُمْ مَرَّاهُ أَخِيهِ فَإِذَا رَأَى بِهِ أَذَى فَلْيِمِطْهُ عَنْهُ؛

هر یک از شما آئینه برادر خویش است وقتی عیبی بر او دید، باید بزدايد.

نهج الفصاحه

حدیث - 155

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِنَّ أَبْرَّ الْبَرِّ أَنْ يَصِلَ الرَّجُلُ أَهْلَ وَدَّ أَبِيهِ بَعْدَ أَنْ يُولَّى الْأَبَ؛

بهترین نیکی آن است که مرد پس از مرگ پدر خویش با دوستان او دوستی

کند.

نهج الفصاحه

حدیث - 156

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

اللّٰهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ؛

تا هنگامی که شخص به یاری برادر خویش می پردازد، خداوند یاور اوست.

نهج الفصاحه

حدیث - 157

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَكْثَرُوا مِنَ الْإِخْوَانِ فَإِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي أَنْ يَعْذَّبَ عَبْدَهُ بَيْنَ إِخْوَانِهِ

يَوْمَ الْقِيَمَةِ؛

دوست بسیار گیرید زیرا خدای شما با حیا و بخشنده است و شرم دارد که

روز رستاخیز بنده خود را میان برادرانش عذاب کند.

نهج الفصاحه

حدیث - 158

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبَغْضُ فِي اللَّهِ؛

بهترین کارها دوستی و دشمنی در راه خداست.

نهج الفصاحه

حدیث - 159

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أفضل الأعمال بعد الإيمان بالله التّودّد إلى النّاس؛
بهترین کارها پس از ایمان به خدا دوستی با مردم است،
نهج الفصاحه

حدیث - 160

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أفضل الأعمال أن تدخل على أخيك المؤمن سرورا أو تقضى عنه ديناً؛
بهترین کارها آن است که برادر مؤمن خویش را خوشحال سازی یا قرض او
را پردازی،
نهج الفصاحه

حدیث - 161

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أفضل الأصحاب من إذا ذكرت أعانك و إذا نسيت ذكرك؛
بهترین دوستان کسی است که وقتی یاد کردی تو را یاری کند و وقتی
فراموش کردی تو را ب یاد آورد،
نهج الفصاحه

حدیث - 162

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ تَحَابُّوا؛

سلام را آشکار کنید تا رشته دوستی شما استوار شود.

نهج الفصاحه

حدیث - 163

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَسَدُ الْأَعْمَالِ ثَلَاثَةٌ ذَكَرَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَالْإِنصَافُ مِنْ نَفْسِكَ وَمَوَاسَاةُ

الْأَخِ فِي الْمَالِ؛

استوارترین کارها سه چیز است یاد خداوند در همه حال و رعایت انصاف بر

ضرر خویش و تقسیم مال با برادر دینی.

نهج الفصاحه

حدیث - 164

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ مِنْ نَفْسِهِ أَوْ مَالِهِ أَوْ مِنْ أَخِيهِ مَا يَعْجِبُهُ فَلْيَدْعُ لَهُ بِالْبُرْكَهْ فَإِنَّ

الْعَيْنَ حَقٌّ؛

وقتی یکی از شما از خود یا مال خود یا برادر خود چیز جالب توجهی دید

برای وی بدعا برکت خواهد زیرا چشم حق است.

نهج الفصاحه

حدیث - 165

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجِهْ: الْحَيَاءُ وَالْأَمَانَةُ وَالصَّدْقُ وَإِذَا لَمْ تَرَهَا فَلَا تَرْجِهْ؛

وقتی در برادر خود سه صفت دیدی بدو امیدوار باش، حیا و امانت و راستی و اگر این صفات را ندارد از او امیدی نداشته باش.

نهج الفصاحه

حدیث - 166

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَلَا تَمَارِهِ وَلَا تَجَارِهِ وَلَا تَشَارَّهُ وَلَا تَسْئَلْ عَنْهُ أَحَدًا فَعَسَى أَنْ تَوَافِيَ لَهُ عَدُوًّا فَيُخْبِرَكَ بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَيَفْرُقَ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ؛

وقتی با کسی دوست شدی با او مجادله و رقابت مکن و بر او برتری مجو و از هیچ کس در باره او چیزی مپرس چون ممکن است به یکی از دشمنان او بر خوری و درباره وی سخن به خطا گوید و میان شما را تفرقه اندازد.

نهج الفصاحه

حدیث - 167

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

اُخْتَبِرُوا النَّاسَ بِأَخْدَانِهِمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ يَخَادُنُ مَنْ يَعْجِبُهُ؛

مردم را از معاشرانشان بشناسید زیرا کند هم جنس با هم جنس پرواز.

نهج الفصاحه

حدیث - 168

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ الْحَبُّ فِي اللَّهِ وَ الْبَغْضُ فِي اللَّهِ؛

بهترین کارها در پیش خدا دوستی و دشمنی در راه خداست.

نهج الفصاحه

حدیث - 169

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا وَ أَبْغَضَ بَغِيضَكَ هَوْنًا

ما عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا؛

در دوستی میانه نگهدار که شاید دوست روزی دشمن تو شود و در دشمنی

راه افراط مسپار که شاید دشمن روزی دوست گردد.

نهج الفصاحه

حدیث - 170

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

اتَّخِذُوا عِنْدَ الْفُقَرَاءِ أَيْدِيَ فَإِنَّ لَهُمْ دَوْلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ؛

با فقرا دوستی کنید زیرا در روز رستاخیز دولتی بزرگ دارند.

نهج الفصاحه

حدیث - 171

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَبَدَ الْمَوَدَّةَ لِمَنْ وَادَّكَ فَإِنَّهَا أَثْبَتُ؛

آن که با تو در دوستی می زند با وی ره دوستی گیر که این گونه دوستی

پایدارتر است.

نهج الفصاحه

حدیث - 172

امام حسن عسکری علیہ السلام فرمودند:

بهترین دوستان کسی است که بدی تو را فراموش کرده و خوبیات را

یادآور شود.

اعلام الدین/313

حدیث - 173

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:

دو صفت هست که بالاتر از آنها چیزی نیست: 1- ایمان به خدا، 2- سود

رسانی به برادران دینی

تحف العقول/520

حدیث - 174

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:

بهترین برادر تو کسی است که خطای تو نسبت به خود را فراموش کند.

بحار الانوار/377/78

حدیث - 175

امام حسن عسکری علیه السلام می فرمایند:

حب الأبرار للأبرار ثواب للأبرار ، و حب الفجار للأبرار فضيلة للأبرار ، و

بغض الفجار للأبرار زین للأبرار ، و بغض الأبرار للفجار خزی علی الفجار؛

دوستی نیکان به نیکان ثواب است برای نیکان ، و دوستی بدان به نیکان

بزرگواری است برای نیکان ، و دشمنی بدان با نیکان زینتی است برای نیکان ، و

دشمنی خوبان با بدان رسوایی است برای بدان .

تحف العقول ، ص 517

حدیث - 176

امام حسن عسکری علیه السلام می فرمایند:
من کان الورع سجیته ، و الکرم طبیعته ، و الحلم خلته ، کثر صدیقه؛
کسی که پارسایی خوی او ، و بخشندگی طبیعت او ، و بردباری خصلت او
باشد ، دوستانش بسیار شوند .
مسند الامام العسکری ، ص 289

حدیث - 177

امام حسن عسکری علیه السلام می فرمایند:
من وعظ أخاه سرا فقد زانه ، و من وعظه علانية فقد شانه؛
هر که نهانی برادر خود را پند دهد او را آراسته و زیور بسته ، و هر که در
برابر دیگرانش پند دهد زشتش کرده.
تحف العقول ، ص 520

حدیث - 178

امام هادی علیه السلام می فرمایند:
کسی که خود را سبک می شمارد، از شرّ او در امان نباش.
تحف العقول/512

حدیث - 179

امام هادی علیه السلام می فرمایند:

اگر کسی برای تو دوستی و نظرش را به تمامه گذاشت دوستانه تو را راهنمایی کرد تو نیز با اطاعت، او را یاری نما.

بحارالانوار/365/75

حدیث - 180

امام هادی علیه السلام می فرمایند:

ستیزه جویی و جدال لفظی، دوستی دیرین را تباه می سازد.

بحارالانوار/370/78

حدیث - 181

امام هادی علیه السلام می فرمایند:

المراء یفسد الصداقة القديمة و یحلل العقدة الوثيقة ، و أقل ما فیہ أن تكون فیہ المغالبة ، و المغالبة أس أسباب القطیعة؛
جدال ، دوستی قدیمی را تباه می کند و پیوند محکم را می گسلد و کمترین چیزی که در آن است کوشش برای غلبه بر دیگری است ، که آن هم ریشه علتهای جدایی می باشد .

مسند الامام الهادی ، ص 304

حدیث - 182

امام محمد باقر علیه السلام می فرمایند:

دعای انسان پشت سر برادر دینی اش ، نزدیکترین و سریعترین دعا به اجابت است .

کافی ، ج 2 ، ص 507

حدیث - 183

امام محمد باقر علیه السلام می فرمایند:

دوستی قلبی برادرت را از اندازه دوستی قلبی خودت نسبت به او بفهم .

تحف العقول ، ص 304

حدیث - 184

امام محمد باقر علیه السلام می فرمایند:

ایمان ، دوستی با دوستان خدا و دشمنی با دشمنان خدا است .

تحف العقول ، ص 304

حدیث - 185

امام سجاد علیه السلام می فرمایند:

نگاه دوستانه و محبت آمیز مؤمن به چهره‌ی برادر مؤمنش، عبادت است.

حدیث - 186

قال الإمام الحسين عليه السلام :
لا تقولن في أخيك المؤمن إذا توارى عنك إلا مثل ما تحب أن يقول فيك إذا تواريت عنه ؛

امام حسين عليه السلام فرمودند:
سخنی که ناراحت کننده باشد پشت سر دوست و برادر خود مگو، مگر آن که دوست داشته باشی که همان سخن پشت سر خودت گفته شود.
بحارالأنوار، ج 75، ص 127، ح 10

حدیث - 187

قال الإمام الحسن المجتبی عليه السلام :
لَقضاء حاجة أخ لي في الله أحبُّ من إعتكاف شهر؛
امام حسن مجتبی عليه السلام فرمودند:
هر آینه برآوردن حاجت و رفع مشکل دوست و برادرم، از یک ماه اعتکاف، در مسجد و عبادت مستحبی، نزد من بهتر و محبوب تر است.
کلمة الإمام الحسن عليه السلام ص 139

حدیث - 188

قال الإمامُ الحَسَنُ المُجَتَّبِيُّ عليه السلام :
مَنْ اسْتَخَفَّ بِإِخْوَانِهِ فَسَدَتْ مَرْوَتُهُ؛
امام حسن مجتبی عليه السلام فرمودند:

کسی که دوستان و برادرانش را سبک شمارد و نسبت به آن ها بی اعتناء باشد، مروّت و جوانمردیش فاسد گشته است.

کلمة الإمام الحسن عليه السلام ص 209

حدیث - 189

قال الإمامُ الحَسَنُ المُجَتَّبِيُّ عليه السلام :
الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعُدَ نَسَبُهُ، وَالْبَعِيدُ مَنْ بَاعَدَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ قَرُبَ نَسَبُهُ؛

امام حسن مجتبی عليه السلام فرمودند:

بهترین دوست نزدیک به انسان، آن کسی است که در تمام حالات دلسوز و با محبت باشد گرچه خویشاوندی نزدیکی هم نداشته باشد. و بیگانه ترین افراد کسی است که از محبت و دلسوزی بیگانه باشد گرچه از نزدیک ترین خویشاوندان باشد.

بحار الأنوار، ج 75، ص 106، ح 4

حدیث - 190

قال الإمامُ الحسنُ المُجتبى عليه السلام :
إِنَّ مَنْ خَوَّفَكَ حَتَّى تَبْلُغَ الْأَمْنَ، خَيْرٌ مِمَّنْ يُؤْمِنُكَ حَتَّى تَلْتَقِيَ الْخَوْفَ؛
امام حسن مجتبی علیه السلام فرمودند:

همانا کسی تو را در برابر عیب ها و کم بودها هشدار دهد تا آگاه و بیدار شوی، بهتر است از آن کسی که فقط تو را تعریف و تمجید کند تا بر عیب هایت افزوده گردد.

إحقاق الحق، ج 11، ص 242

حدیث - 191

قال الإمامُ الحسنُ المُجتبى عليه السلام - :
إِذَا لَقِيَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيَقْبَلْ مَوْضِعَ النُّورِ مِنْ جَنَهِتِهِ؛
امام حسن مجتبی علیه السلام فرمودند:

وقتی انسان برادر مؤمن و دوست خود را ملاقات نمود، باید پیشانی و سجده گاه او را ببوسد.

بحار الأنوار، ج 75، ص 105، ح 4

حدیث - 192

قال الإمامُ علي عليه السلام :
فِي وَصِيَّتِهِ لِلْحَسَنِ عليه السلام : سَلْ عَنِ الرَّفِيقِ قَبْلَ الطَّرِيقِ، وَعَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ ؛

امام علی علیه السلام ضمن سفارشی به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمودند:
پیش از آن که بخواهی مسافرت بروی، رفیق مناسب راه را جویا باش، و
پیش از آن که منزلی را تهیه کنی همسایگان را بررسی کن که چگونه هستند.
بحارالأنوار، ج 76، ص 155، ح 36

حدیث - 193

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :
الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِطُ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:
انسان بر روش و اخلاق دوستش پرورش می یابد و شناخته می شود، پس
متوجه باشید با چه کسی دوست و همنشین می باشید.
بحارالأنوار، ج 71، ص 192، ح 12

حدیث - 194

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :
عَلَيْكُمْ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ بَعَثَنِي بِهَا، وَإِنَّ مِنْ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ:
أَنْ يَعْفُوَ الرَّجُلُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ، وَيُعْطِيَ مَنْ حَرَمَهُ، وَيَصِلَ مَنْ قَطَعَهُ، وَأَنْ يَعُودَ مَنْ
لَا يَعُودُ؛
رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند:

بر شما باد رعایت مکارم اخلاق، که خداوند مرا بر آن ها مبعوث نمود، و
بعضی از آن ها عبارتند از: کسی که بر تو ظلم کند - به جهت غرض شخصی -

او را ببخش، کسی که تو را نسبت به چیزی محروم گرداند کمکش نما، با شخصی که با تو قطع دوستی کند رابطه دوستی داشته باش، شخصی که به دیدار تو نیاید به دیدارش برو.

بحارالأنوار، ج 66، ص 375، ح 24.

حدیث - 195

قال رسول الله ﷺ :

النَّظَرُ إِلَى الْعَالَمِ عِبَادَةٌ، وَ النَّظَرُ إِلَى الْإِمَامِ الْمَقْسُطِ عِبَادَةٌ، وَ النَّظَرُ إِلَى الْوَالِدَيْنِ بِرَافَةٌ وَ رَحْمَةٌ عِبَادَةٌ، وَ النَّظَرُ إِلَى أَخٍ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِبَادَةٌ؛
نگریستن به دانشمند عبادت است، نگریستن به پیشوای دادگر عبادت است، نگاه دلسوزانه و مهرآمیز به پدر و مادر عبادت است و نگریستن به برادری که برای خدای عزوجل دوستش داری عبادت است.
أَمَالِي الطُّوسِيِّ : 454 / 1015.

حدیث - 196

امام جعفر صادق عليه السلام :

مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ : إِيَّايَ زَرْتُمْ وَ ثَوَابِي عَلَى وَ لَسْتُ أَرْضَى لَكُمْ ثَوَابًا دُونَ الْجَنَّةِ ؛
هر کسی که برای خدا از برادرش دیدن کند ، خدای متعال فرماید : مرا دیدن کردی و ثوابت بر من است و به ثوابی جز بهشت برایت خرسند نیستم .
اصول کافی ، ج 3 ، ص 255

حدیث - 197

امام صادق علیه السلام فرمودند:

تواصلوا و تباروا و تراحموا و كونوا إخواناً أبراراً كما أمركم الله عز و جل؛
همان گونه که خدای عزوجل به شما دستور داده، با هم پیوند داشته باشید، به
یکدیگر نیکی کنید، و برادرانی نیکوکار باشید.
وسائل الشیعه، جلد 8، ص 552

حدیث - 198

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

اخْتَبِرُوا النَّاسَ بِأَخْدَانِهِمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ يُخَادِنُ مَنْ يُعْجِبُهُ؛
مردم را از دوستانشان بشناسید، زیرا انسان با کسی رفاقت می کند که او را
می پسندد.

نهج الفصاحه، ح 106.

حدیث - 199

امام علی علیه السلام می فرمایند:

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَ نَدَبَكَ إِلَى أَفْضَلِ
الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ؛
بهترین برادران دینی تو کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی و
باکردار نیکش تو را به بهترین کارها دعوت کند.

غررالحکم، ج 3، ص 434، ح 5022.

حدیث - 200

امام صادق علیه السلام :

مَنْ غَضِبَ عَلَيْكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ وَلَمْ يَقُلْ فِيكَ سُوءًا فَاتَّخِذْهُ لِنَفْسِكَ خَلِيلًا؛
هر کس سه بار بر تو خشم گرفت ولی به تو بد نگفت، او را برای خود به
دوستی انتخاب کن.
معدن الجواهر، ص 34.

حدیث - 201

امام علی علیه السلام می فرمایند:

برای برادر خود پند را خالص گردان خواه برایش خوش آیند باشد یا
ناخوش آیند.
نهج البلاغه ، ن 31

حدیث - 202

امام علی علیه السلام می فرمایند:

با انصاف ، دوستان و نزدیکان فراوان دارد.
شرح غررالحکم ، ج 2، ص 543

حدیث - 203

امام علی علیه السلام می فرمایند:

انس و همدمی در سه کس باشد: همسر همراه، فرزند صالح، و برادر همراه.

غررالحکم ، باب انس و الفت

حدیث - 204

امام علی علیه السلام می فرمایند:

شایسته ترین مردم برای انس و همدمی آن کسی است که بسیار مهربان و

انس گیرنده باشد.

غررالحکم ، باب انس و الفت

حدیث - 205

امام علی علیه السلام می فرمایند :

خوشرویی به دوستان انس بیشتری می دهد.

شرح غررالحکم ، ج 1، ص 191

حدیث - 206

رسول خدا ﷺ می فرمایند:

چه نیکو عطایست سخن حقی که بشنوی و به برادر مومن خویش برسانی.

نهج الفصاحه ، حدیث - 3127

حدیث - 207

رسول خدا ﷺ می فرمایند:

هر یک از شما آینه برادر خویش است، وقتی عیبی در او دید باید بزداید.

نهج الفصاحه ، حدیث - 580

حدیث - 208

رسول خدا ﷺ می فرمایند:

مومن آینه مومن است ، مومن برادر مومن است از پشت سر مراقب اوست.

نهج الفصاحه ، حدیث - 3102

حدیث - 209

امام علی علیه السلام می فرمایند:

دوست دلسوز تو کسی است که تو را به سرای جاویدان دعوت کرده و

درباره عمل برای آنجا تو را کمک کند.

غرالحکم ، باب آخرت

حدیث - 210

امام علی علیه السلام می فرمایند:

سزاوار خواری است کسی که دوستی احمقان را غنیمت داند.

غرالحکم ، باب حماقت

حدیث - 211

امام علی علیه السلام می فرمایند:

دوستی با مردمان احمق از بین می رود همان گونه که سراب از بین می رود

و بر طرف شود همان گونه که مه و ابرهای نازک روی زمین بر طرف گردد.

غرالحکم ، باب حماقت

حدیث - 212

امام علی علیه السلام می فرمایند:

دوستی کردن با احمق همچون درخت آتشی است که هر قسمتی از آن

قسمت دیگر را می خورد.

غرالحکم ، باب حماقت

حدیث - 213

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوست احمق پیوسته در رنج است.
غررالحکم ، باب حماقت

حدیث - 214

امام علی علیه السلام می فرمایند:
بیرهیز از دوستی با احمق که به نظر خودش می خواهد به تو سودی برساند
ولی زیان می زند و تو را ناراحت می کند و خودش می پندارد که خوشحال و
شادمانت کرده است.
غررالحکم ، باب حماقت

حدیث - 215

امام علی علیه السلام می فرمایند:
گشادگی رو و به شکفتگی ، و عطا بخشی و نیکوکاری و بذل هدیه ، همه
اینها وسیله ای است برای جلب دوستی و محبت مردمان.
غررالحکم ، باب خوش رویی

حدیث - 216

امام علی علیه السلام می فرمایند:
وسیله محبت و دوستی خوشرویی است.
غررالحکم ، باب خوش رویی

حدیث - 217

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دور اندیش کسی است که برای دوستی خود ، انتخاب کند و بدون تأمل و
دقت کسی را به دوستی نگیرد زیرا انسان به دوست خود سنجیده شود.
غررالحکم ، باب دور اندیشی

حدیث - 218

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوست صمیمی باوفا از دوستی خود باز نگردد اگر چه زمان های بسیاری
دور شود.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 219

امام علی علیه السلام می فرمایند:

با کافر دوستی نکنید و با نادان مصاحبت و همراهی ننمایید.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 220

امام علی علیه السلام می فرمایند:

گوهر دوستی خود را به کسی که وفا ندارد نبخش. و با او دوستی مکن.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 221

امام علی علیه السلام می فرمایند:

دوستی کن با دوست خود تا تو را دوست بدارد ، و به او اکرام کن تا تو را اکرام کند ، و او را بر خویش مقدم دار تا او نیز تو را بر خود و خاندانش مقدم دارد.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 222

امام علی علیه السلام می فرمایند:

کسی که مبنای دوستی اش در راه خدا نباشد از او پرهیز کن که دوستی او پستی است و مصاحبت با او شوم است.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 223

امام علی علیه السلام می فرمایند:

کسی که به خاطر کاری با تو دوستی کند ؛ با انجام شدن آن کار ، از تو روی بگرداند.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 224

امام علی علیه السلام می فرمایند:

کسی که تو را دوست دارد از کارهای نا پسند بازت دارد.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 225

امام علی علیه السلام می فرمایند:

هر دوستی و محبتی که پایه اش بر چیزی غیر از ذات مبارک خدای متعال
پی ریزی شده باشد گمراهی است و تکیه بر آن محال است.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 226

امام علی علیه السلام می فرمایند:
از دست دادن دوستان ، غربت و تنهایی است.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 227

امام علی علیه السلام می فرمایند:
در تنگی و سختی ، درستی و نیکویی دوستی آشکار گردد.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 228

امام علی علیه السلام می فرمایند:
درستی دوستی از گرامی داشتن عهد و پیمان است چون دوستی نیز پیمانی
است و باید آن را گرامی داشت.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 229

امام علی علیه السلام می فرمایند:
اساس عقل و خرد دوستی کردن با مردم است.

غررالْحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 230

امام علی علیه السلام می فرمایند:
با دوستی کردن محبت قلبی خواهد بود.
غررالْحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 231

امام علی علیه السلام می فرمایند:
سه چیز است که محبت و دوستی مردم را در پی دارد : خوش خلقی ،
خوش رفاقتی ، فروتنی.
غررالْحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 232

امام علی علیه السلام می فرمایند:
وقتی دوستی ثابت و پا بر جا شد تعاون و کمک دادن به یکدیگر لازم شود.
غررالْحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 233

امام علی علیه السلام می فرمایند:

با دوستی کردن و احسان رشته های محبت محکم و استوار شود.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 234

امام علی علیه السلام می فرمایند:
وقتی کسی یا چیزی را دوست داشته زیاده روی نکن که هر چیزی را حدّی
و اندازه ای است.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 235

امام علی علیه السلام می فرمایند:
اگر نسبت به دوست خود قرار و آرامش پیدا کردی همه اسرار و احوال خود
را در اختیار او مگذار و جنبه احتیاط را در کار او نگه دار ، و از اسرار خود
نگه دار آنچه را که ممکن است هنگامی از فاش کردن آن پشیمان شوی.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 236

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوستی مردمان بدکار از هر دوستی دیگری زودتر بریده و منقطع گردد.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 237

امام علی علیه السلام می فرمایند:

شریف ترین خلق و خوی ، رعایت کردن دوستی است ، و بهترین همّت ها و تصمیم ها انجام وعده است.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 238

امام علی علیه السلام می فرمایند:

به راستی که دوستی را زبان اظهار کند ، ولی محبت را چشمان.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 239

امام علی علیه السلام می فرمایند:

شایسته ترین کس برای دوست داشتن تو کسی است که تو را دشمن نداشته باشد.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 240

امام علی علیه السلام می فرمایند:

سودمندترین گنج ها محبت و دوستی دلهاست.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 241

امام علی علیه السلام می فرمایند:

بپرهیز از این که دشمنان خدا را دوست بداری یا دوستی خود را برای کسانی
جز اولیای خدا خالص گردانی ، که به راستی هر کس مردمی را دوست بدارد با
آنها محشور گردد.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 242

امام علی علیه السلام می فرمایند:

دوستی خود را گرامی دار و پیمان خود را حفظ کن.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 243

امام علی علیه السلام می فرمایند:

دوستی و مهرورزی نسبت به یکدیگر در الفت و آرامش روح هاست.

غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 244

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوستی در راه خدا از پیوند خویشاوندی محکم تر است.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 245

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوستی میمنت و مبارکی آرد.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 246

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوستی با مردم نوعی رابطه خویشاوندی است.
غررالحکم ، باب حب و دوستی

حدیث - 247

امام علی علیه السلام می فرمایند:
شخص کینه توز دوستی ندارد.
غررالحکم ، باب کینه

حدیث - 248

امام علی علیه السلام می فرمایند:

أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الْإِخْوَانِ وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ؛

ناتوان ترین مردم کسی است که در دوست یابی ناتوان است ، و از او ناتوان تر آن که دوستان خود را از دست بدهد.

نهج البلاغه، حکمت 12

حدیث - 249

امام علی علیه السلام می فرمایند:

سینه خردمند صندوق راز اوست و خوشرویی وسیله دوست یابی ، و شکیبایی ، گورستان پوشاننده عیب هاست . و یا فرمود : پرسش کردن وسیله پوشاندن عیب هاست ، و انسان از خود راضی ، دشمنان او فراوانند.

نهج البلاغه، حکمت 6

حدیث - 250

امام علی علیه السلام می فرمایند:

از دشمنان خدا جدایی شوید و از آنها فاصله بگیرید و با دوستان خدا پیوند کنید.

غررالحکم ، باب معرفت خدا

حدیث - 251

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوست شخص نادان در معرض هلاکت است.
غررالحکم ، باب جهل

حدیث - 252

امام علی علیه السلام می فرمایند:
دوست آدم نادان ، دچار رنج و سرشکستگی است.
غررالحکم ، باب جهل

حدیث - 253

امام علی علیه السلام می فرمایند:
بدترین مصاحبان برای انسان ، افراد نادان هستند.
غررالحکم ، باب جهل

حدیث - 254

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند :
خَيْرُ الْأَصْحَابِ صَاحِبٌ إِذَا ذَكَرْتَ اللَّهَ أَعَانَكَ وَإِذَا نَسِيتَ ذَكَرَكَ؛

بهترین دوستان کسی است که هرگاه خدا را یاد نمودی تو را یاری کند و چون خدا را فراموش نمودی به یادت آورد.

نهج الفصاحه، ح 1479.

حدیث - 255

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند :

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا رَزَقَهُ اللَّهُ خَلِيلًا صَالِحًا؛

هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد نمود.

نهج الفصاحه، ح 3064.

حدیث - 256

رسول اکرم صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند :

يَا عَلِيُّ... لَا تُصَادِقْ أَكِلَ الرَّبِّ فَإِنَّهُ يُبَارِزُ اللَّهَ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَالَ: فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَادْنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ؛

ای علی: با رباخوار رفاقت نکن، زیرا او با خداوند به مبارزه برخاسته، چون خداوند متعال می فرماید: اگر دست از رباخواری برنداشتید پس به خدا و رسولش اعلان جنگ دهید.

میراث حدیث - شیعه، ج 2، ص 46، ح 189 .

حدیث - 257

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم :
إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُدَاوِمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ فِدَاوُمُوا؛
خداوند تداوم دوستی دیرینه را دوست دارد، پس در دوستی مداومت ورزید.
نهج الفصاحه، ح 751.

حدیث - 258

امام علی عليه السلام می فرمایند:
عَوِّذُ لِسَانِكَ لِيْنَ الْكَلَامِ وَبَذْلَ السَّلَامِ، يَكْثُرُ مُجَبَّوْكَ وَ يَقِلُّ مُبْغَضُوكَ؛
زبان خود را به نرمگویی و سلام کردن عادت ده، تا دوستانت زیاد و
دشمنانت کم شوند.
غررالحکم، ح 6231

حدیث - 259

امام علی عليه السلام فرمودند:
الْإِخْوَانُ فِي اللَّهِ تَعَالَى تَدُومُ مَوَدَّتُهُمْ لِدَوَامِ سَبَبِهَا؛
کسانی که برای خدا برادری می ورزند ، دوستی شان می پاید؛ زیرا عامل آن
دوستی پایدار است.
غررالحکم و دررالکلم، ح 1795

حدیث - 260

امام باقر علیه السلام فرمودند:

تَبَسُّمُ الرَّجُلِ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ حَسَنَةٌ؛

لبخند آدمی به روی برادر دینی اش حسنه است.

مشكاة الأنوار ، ص 316

حدیث - 261

امام علی علیه السلام می فرمایند:

الطَّمَأْنِينَةُ قَبْلَ الْخُبْرَةِ خِلَافُ الْحَزَمِ؛

اعتماد کردن پیش از آزمودن ، خلاف دوراندیشی است.

غررالحکم و دررالکلم ، ح 1514

حدیث - 262

امام صادق علیه السلام می فرمایند:

الْأُنْسُ فِي ثَلَاثٍ: فِي الزَّوْجَةِ الْمُوَافَقَةِ وَالْوَلَدِ الْبَارِّ وَالصَّدِيقِ الْمُصَافِي؛

انس و آرامش در سه چیز است: در زن سازگار ، فرزند خوش رفتار و

دوست باصفای وفادار.

تحف العقول، ص 318

حدیث - 263

امام علی علیه السلام می فرمایند:
الْمُعِينُ عَلَى الطَّاعَةِ خَيْرُ الْأَصْحَابِ ؛
بهترین یاران، کسی است که در راه طاعت خدا یاری کند .
غررالحکم و دررالکلم، ح 1142

حدیث - 264

امام هادی علیه السلام می فرمایند:
مَنْ جَمَعَ لَكَ وُدَّهُ وَرَأْيَهُ فَاجْمَعْ لَهُ طَاعَتَكَ؛
هر که تمامت دوستی خود را برای تو فراهم آورد ، تو نیز تمامت طاعت
خود را برایش فراهم آور.
تحف العقول ، ص 483

حدیث - 265

امام حسن علیه السلام می فرمایند:
الْإِخَاءُ الْوَفَاءُ فِي الشَّدَّةِ وَالرَّخَاءِ؛
نشانه برادری ، وفاداری در سختی و آسایش است.
بحارالأنوار ، ج 75 ، ص 114

حدیث - 266

حضرت علی علیه السلام می فرمایند:

لَا تَصْفُو الْخَلَّةَ مَعَ غَيْرِ أَدِيبٍ؛

دوستی با شخص بی ادب ، صمیمانه نخواهد شد .

بحار الأنوار، ج 67، ص 400

حدیث - 267

امام علی علیه السلام می فرمایند:

خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَنَدَبَكَ إِلَى أَفْضَلِ

الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ

بهترین برادرانت دوستانت، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی

دعوت کند و با اعمال نیک خود، تو را به بهترین اعمال برانگیزد.

غررالحکم، ح 5022

حدیث - 268

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِقْبَلْ عُذْرَ أَخِيكَ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ عُذْرٌ، فَالْتَمِسْ لَهُ عُذْرًا؛

عذر برادرت را بپذیر و اگر عذری نداشت ، عذری برایش بتراش.

بحار الأنوار ، ج 74 ، ص 165

حدیث - 269

امام صادق علیه السلام فرمودند:

شیعیان ما را در سه چیز بیازمایید: در مواظبت بر اوقات نمازها، در نگهداری اسرارشان از دشمنان ما و در همدردی و کمک مالی به برادرانشان.
میزان الحکمه، باب صفات شیعه

حدیث - 270

امام علی علیه السلام فرمودند:

خَيْرُ اخْوَانِكَ مَنْ دَعَاكَ إِلَى صِدْقِ الْمَقَالِ بِصِدْقِ مَقَالِهِ وَنَدَبَكَ إِلَى أَفْضَلِ الْأَعْمَالِ بِحُسْنِ أَعْمَالِهِ؛

بهترین دوستانت، کسی است که با راستگویی اش تو را به راستگویی دعوت کند و با اعمال نیک خود، تو را به انجام اعمال خوب برانگیزد.

غررالحکم، ح 5022

حدیث - 271

امام علی علیه السلام فرمودند:

إِنَّمَا يُحِبُّكَ مَنْ لَا يَتَمَلَّقُكَ، وَيُثْنِي عَلَيْكَ مَنْ لَا يُسْمِعُكَ؛

دوستدار حقیقی تو کسی است که از تو چاپلوسی نمیکند و ستایشگر واقعی تو آنکه تو را از [ستایشهایش دربار؟ تو] باخبر نمیکند.

غررالحکم و دررالكلم، ح 7119

حدیث - 272

امام علی علیه السلام فرمودند:

لَا تَصْفُو الْخَلَّةَ مَعَ غَيْرِ أَدِيبٍ؛

دوستی با شخص بی ادب، صمیمانه نخواهد شد.

بحار الأنوار، ج 67، ص 400، ح 73

حدیث - 273

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

مَنْ كَشَفَ عَوْرَةَ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ كَشَفَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ حَتَّى يَفْضَحَهُ بِهَا فِي بَيْتِهِ؛

هر کس عیب و زشتی برادر مسلمان خود را فاش کند، خداوند زشتی او را

آشکار سازد، تاجایی که او را در درون خانه اش رسوا سازد.

الترغیب والترهیب، ج 2، ص 239، ح 9.

حدیث - 274

امام علی علیه السلام فرمودند:

النَّاسُ إِخْوَانٌ فَمَنْ كَانَتْ أُخُوَّتُهُ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ فَهِيَ عَدَاوَةٌ؛

مردم برادرند، اما آن که برادری اش برای خدا نباشد، برادری وی، دشمنی

است.

بحار الأنوار، ج 74، ص 165، ح 29

حدیث - 275

امام صادق علیه السلام فرمودند:

الله فى عون المؤمن، مادام المؤمن فى عون أخيه؛

خداوند در پی یاری مومن است، تا وقتی که مومن در پی یاری برادر خویش است.

بحار الانوار، ج 74، ص 322

حدیث - 276

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

مَنْ عَیَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ لَمْ یَمُتْ حَتَّى یَعْمَلَهُ؛

هر کس برادر [دینی] خود را به گناهی سرزنش کند، نمیرد، مگر آن که مرتکب آن شود.

نهج الفصاحه، ح 2920

حدیث - 277

امام علی علیه السلام فرمودند:

لا تَصْفُو الْخِلَّةَ مَعَ غَیْرِ أَدِيبٍ؛

دوستی با شخص بی ادب، صمیمانه نخواهد شد.

بحار الأنوار، ج 75، ص 8، ح 63.

حدیث - 278

پیامبر اعظم ﷺ فرمودند:

اِذَا رَأَيْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَلَاثَ خِصَالٍ فَارْجُهُ: الْحَيَاءُ وَالْأَمَانَةُ وَالصِّدْقُ؛

هر گاه در برادر دینی خود سه صفت دیدی به او امیدوار باش: حیا،

امانتداری و راستگویی .

نهج الفصاحه، ح 205

حدیث - 279

امام علی علیه السلام فرمودند:

جَمْعُ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فِي كِتْمَانِ السِّرِّ وَ مُصَادَقَةِ الْأَخْيَارِ، وَ جَمْعُ الشَّرِّ فِي

الْإِذَاعَةِ وَ مُوَاخَاةِ الْأَشْرَارِ؛

همه خیر دنیا و آخرت در رازداری و هم‌نشینی با نیکان است و همه شر در

افشای اسرار و دوستی با اشرار است.

بحار الأنوار، ج 74 ، ص 178، ح 17

حدیث - 280

امام صادق علیه السلام فرمودند:

مَنْ أَحْسَنَ خُلُقَهُ أَحَبَّهُ الْأَخْيَارُ وَ جَانَبَهُ الْفُجَّارُ؛

انسان خوش اخلاق، از دوستی مردمان خوب برخوردار است و از تعرّض

آدم‌های نابکار در امان است .

حدیث - 281

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

أَحِبُّوْا الْمَعْرُوفَ وَ أَهْلَهُ فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ الْبَرَكَهَ وَالْعَافِيَةَ مَعَهُمَا
نیکی و نیکوکاران را دوست بدارید. سوگند به آن که جانم به دست اوست،
برکت و تندرستی، با نیکی و نیکوکاران است.
کنز العمال، ح 15974

حدیث - 282

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:

اخْتَبِرُوا النَّاسَ بِاِخْدَانِهِمْ فَإِنَّ الرَّجُلَ يَخَادِنُ مَنْ يَعِجِبُهُ
مردم را از دوستانشان بشناسید، زیرا انسان با کسی رفاقت می کند که او را
می پسندد.

تحف العقول، ص 214

حدیث - 283

امام صادق علیه السلام فرمودند:

إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيْسَكُنْ إِلَى الْمُؤْمِنِ كَمَا يَسْكُنُ الظَّمَانُ إِلَى الْمَاءِ الْبَارِدِ.
به راستی که مؤمن با برادر مؤمنش آرامش پیدا می کند، چنان که تشنه، با
آب خنک آرامش می یابد.

کافی، ج 2، ص 247

حدیث - 284

امام علی علیه السلام فرمودند:

جَلِيسُ الْخَيْرِ نِعْمَةٌ، جَلِيسُ الشَّرِّ نِقْمَةٌ

همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است.

غررالحکم، ح 4719 و 4720

حدیث - 285

أَوْشَكَ دَعْوَةً وَأَسْرَعُ إِجَابَةً دُعَاءُ الْمَرْءِ لِإِخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ.

دعایی که بیشتر امید اجابت آن می رود و زودتر به اجابت می رسد، دعا

برای برادر دینی است در پشت سر او.

اصول کافی، ج 1، ص 52

حدیث - 286

حضرت امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

هر کس به برادران و خانواده ی خود نیکی کند، عمرش دراز شود.

بحارالانوار، ج 78، ص 53.

حدیث - 287

رسول اکرم ﷺ می فرمایند:

بهترین برادر تو کسی است که در راه اطاعت خدا یاریت رساند و از نافرمانی های او بازت دارد و به خشنودی او فرمانت دهد.
تنبيه الخواطر، ج 2، ص 123.

حدیث - 288

حضرت امام علی ؑ می فرمایند:

پیش از انتخاب برادران، آنها را بیازمای؛ زیرا آزمایش معیاری است که نیکان را از بدان جدا می کند.
غررالحکم، ح 6801.

حدیث - 289

حضرت امام علی ؑ می فرمایند:

از کسی که دوستیش برای خدا نباشد پرهیز؛ زیرا دوستی او پستی است و همنشینی با او شوم و بی برکت.
غررالحکم، ح 8978.

حدیث - 290

حضرت امام باقر علیه السلام می فرمایند:

هر کس برای جلب رضای خدا، بر پایه ی ایمان به او و وفاداری به برادری، برادری خدایی و دینی به دست آورد پرتوی از نور خدا را به دست آورده است. تحف العقول، ح 295.

حدیث - 291

حضرت امام صادق علیه السلام می فرمایند:

برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر به کار بندند، دوستی بیاید و گرنه از یکدیگر جدا شوند و دشمن هم گردند، آن سه چیز این هاست: انصاف با یکدیگر، مهربانی با یکدیگر و حسد نبردن نسبت به هم. تحف العقول، ح 322.

حدیث - 292

حضرت امام علی علیه السلام می فرمایند:

برادری کردن به خاطر خدا، محبت را خالص می گرداند. غررالحکم، ح 9828.

حدیث - 293

حضرت امام حسن علیه السلام می فرمایند:

با هیچ کس رفت و آمد مکن تا بدانی کجاها رفت و آمد می کند، چون از حالش به خوبی آگاه شدی و معاشرتش را پسندیدی، بر پایه ی گذشت از لغزشها و کمک و همیاری در سختی ها با او برادری کن.
تحف العقول، ح 233.

حدیث - 294

حضرت امام رضا علیه السلام می فرمایند:

هر کس به خاطر خداوند برادری به دست آورد، خانه ای در بهشت به دست آورده است.
ثواب الاعمال، ص 182.

حدیث - 295

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند:

هر که به دیدن برادر خود در خانه اش رود، خدای عزوجل به او می فرماید:
تو مهمان و زائر منی، پذیرایی از تو به عهده ی من است و من به پاداش محبت تو به او، بهشت را بر تو واجب کردم.
بحار الانوار، ج 74، ص 345.

حدیث - 296

امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

هیچ چیز به اندازه ی دیدار برادران از یکدیگر به خاطر خدا، ابلیس و سپاه او را درهم نمی کوید.
اصول کافی، ج 2، ص 188.

حدیث - 297

امام صادق علیه السلام می فرمایند:

هر که در راه خدا و برای خدا به دیدن برادر خود رود، در روز قیامت میان جامه هایی از نور می خرامد و بر هر چه می گذرد، آن را روشن می کند.
بحارالانوار، ج 74، ص 374.

حدیث - 298

حضرت امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

هر کس به برادران و خانواده ی خود نیکی کند، عمرش دراز شود.
بحارالانوار، ج 78، ص 53.

حدیث - 299

امام علی علیه السلام می فرمایند:
اخلاق نیکو، روزی ها را زیاد می کند و میان دوستان انس و الفت به وجود
می آورد.
غررالحکم، ح 4856.

حدیث - 300

امام کاظم علیه السلام می فرمایند:
من قصد الیه رجل من إخوانه مستجیرا به فی بعض أحواله فلم یجره، بعد أن
یقدر علیه فقد قطع ولایة الله تبارک و تعالی؛
کسی که برادرش برای رفع گرفتاری یا حاجتی به او پناه ببرد و او بتواند
پناهِش دهد مشکل او را حل نماید اما ندهد، بی گمان پیوند ولایت خدای
تبارک و تعالی را بریده است.
بحارالانوار، ج 74، ص 314.

حدیث - 301

امام صادق علیه السلام می فرمایند:
احب إخوانی الی من اهدی عیوبی الی؛
دوست داشتنی ترین برادرم کسی است که عیبهایم را به من هدیه کند.
بحارالانوار، ج 74، ص 282.

حدیث - 302

امام باقر علیه السلام می فرمایند:

من استفاد أخا فی الله علی ایمان بالله و وفاءً بإخائه، طلباً لمرضاة الله فقد استفاد شعاعاً من نور الله؛
هر کس برای جلب رضای خدا، بر پایه ی ایمان به او و وفاداری به برادری،
برادری خدایی و دینی به دست آورد پرتوی از نور خدا را به دست آورده است.
تحف العقول، ح 295.

حدیث - 303

قال الامام علی علیه السلام :

من لم تکن مودته فی الله فاحذره، فإن مودته لثیمة و صحبته مشومة؛
از کسی که دوستیش برای خدا نباشد بپرهیز؛ زیرا دوستی او پستی است و
همنشینی با او شوم و بی برکت.
غررالحکم، ح 8978.

حدیث - 304

قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم :

إذا أحب أحدکم اخاه فلیعلمه؛
هرگاه یکی از شما، برادر خود را دوست داشته باشد، آن را به او اظهار کند.
میزان الحکم، ج 1، ص 72.

حدیث - 305

حضرت امام سجاد علیه السلام می فرمایند:
زبان را نگهدار تا برادرت را صاحب شوی.
بحار الانوار، ج 74، ص 156.

حدیث - 306

حضرت امام علی علیه السلام می فرمایند:
پیش از انتخاب برادران، آنها را بیازمای؛ زیرا آزمایش معیاری است که
نیکان را از بدان جدا می کند.
غرر الحکم، ح 6801.

حدیث - 307

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:
بهترین برادر تو کسی است که در راه اطاعت خدا یاریت رساند و از نافرمانی
های او بازت دارد و به خشنودی او فرمانت دهد.
تنبيه الخواطر، ج 2، ص 123.

حدیث - 308

رسول اکرم ﷺ می فرمایند:
وقتی پندی برای برادران در ذهن خویش می یابید، به او ارزانی اش کنید.
نهج الفصاحه/ح 245.

حدیث - 309

رسول اکرم ﷺ می فرمایند:
الجلس الصالح خير من الوحدة و الوحدة خير من جليس السوء؛
همنشین خوب بهتر از تنهایی است و تنهایی بهتر از همنشین بد.
بحار الانوار/ج 74/ص 84.

حدیث - 310

رسول اکرم ﷺ می فرمایند:
من ستر علی اخیه ستره الله فی الدنيا و الآخرة.
هر که پرده پوش برادر خویش در دنیا باشد، خدا در دنیا و آخرت پرده
پوش او می شود.
نهج الفصاحه/ح 2764.

حدیث - 311

حضرت علی علیه السلام می فرمایند:
مواساة الأخ فی الله عزوجل تزید فی الرزق
کمک مالی به برادر دینی، روزی را زیاد می کند.
بحارالانوار، ج 74، ص 359.

حدیث - 312

رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:
مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا رَزَقَهُ اللَّهُ خَلِيلًا صَالِحًا
هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد
نمود.

نهج الفصاحه، ح 3064

حدیث - 313

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:
من وعظ أخاه سرا فقد زانه ، و من وعظه علانية فقد شانه؛
هر که نهانی برادر خود را پند دهد او را آراسته و زیور بسته ، و هر که در
برابر دیگرانش پند دهد زشتش کرده .
تحف العقول ، ص 520

حدیث - 314

امام علی علیه السلام فرمودند:

جَلِيسُ الْخَيْرِ نِعْمَةٌ، جَلِيسُ الشَّرِّ نِقْمَةٌ

همنشین خوب نعمت و همنشین بد، بلا و مصیبت است.

غررالحکم، ح 4719 و 4720

حدیث - 315

رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

مَنْ أَرَادَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا رَزَقَهُ اللَّهُ خَلِيلًا صَالِحًا

هر کس که خداوند برای او خیر بخواهد، دوستی شایسته نصیب وی خواهد

نمود.

نهج الفصاحه، ح 3064

حدیث - 316

امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:

من وعظ أخاه سرا فقد زانه ، و من وعظه علانية فقد شانه؛

هر که نهانی برادر خود را پند دهد او را آراسته و زیور بسته، و هر که در

برابر دیگرانش پند دهد زشتش کرده .

تحف العقول ، ص 520

حدیث - 317

قال علی عليه السلام

أَعَجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الْإِخْوَانِ، وَأَعَجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ

حضرت علی عليه السلام می فرمایند:

عاجز ترین مردم کسی است که از بدست آوردن دوست عاجز بماند و از او عاجزتر کسی است که دوستان بدست آورده را از دست بدهد.

الامالی ص 110

حدیث - 318

امام باقر عليه السلام فرمودند:

مَا حَسَنَةُ الدُّنْيَا إِلَّا صِلَةُ الْإِخْوَانِ وَالْمَعَارِفِ؛

خوبی دنیا جز در پیوند با برادران و آشنایان نیست.

بحار الأنوار، ج 46، ص 291

حدیث - 319

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند:

أَسَدُّ الْأَعْمَالِ ثَلَاثَةٌ ذَكَرُ اللَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَالْإِنْصَافُ مِنْ نَفْسِكَ وَ مُوَاسَاةُ الْآخِ

فی المال؛

استوارترین کارها سه چیز است: یاد خداوند در همه حال، و رعایت انصاف
به ضرر خویش و تقسیم مال با برادر دینی.
نهج الفصاحه ، ص 57 ، ح 290

حدیث - 320

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند:
مَا حَسَنَةُ الدُّنْيَا إِلَّا صَلَةُ الْإِخْوَانِ وَالْمَعَارِفِ؛
خوبی دنیا جز در پیوند با برادران و آشنایان نیست.
بحار الأنوار، ج 46، ص 291

حدیث - 321

امام محمد باقر علیه السلام فرمودند:
أَوْشَكُ دَعْوَةٍ وَأَسْرَعُ إِجَابَةٍ دُعَاءُ الْمَرْءِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ؛
دعای انسان پشت سر برادر دینی اش ، نزدیکترین و سریعترین دعا به
اجابت است .
کافی ، ج 2 ، ص 507

حدیث - 322

امام علی علیه السلام فرمودند:
لَا يَكُونُ الصَّدِيقُ صَدِيقًا حَتَّى يَحْفَظَ أَخَاهُ فِي ثَلَاثٍ: فِي نَكَبَتِهِ وَغَيْبَتِهِ وَوَفَاتِهِ.

دوست اگر در سه مورد دوستش را حمایت نکند دوست نیست: در شدت و گرفتاری او ، در غیبت وی و پس از مرگش.
نهج البلاغه

حدیث - 323

امام صادق علیه السلام فرمودند:
ما عذب الله أمة الا عند إستهانتهم بحقوق فقرا إخوانهم
خداوند امتی را عذاب نخواهد کرد، مگر در وقتی که نسبت به حقوق برادران نیازمند خود سستی نمایند.
مستدرک، ج 12، ص 413

حدیث - 324

امام جواد علیه السلام فرمودند:
إياك و مصاحبة الشرير ، فإنه كالسيف المسلول يحسن منظره و يقيح أثره
از همراهی و رفاقت با آدم شرور پرهیز، زیرا که او مانند شمشیر برهنه است
که ظاهرش نیکو و اثرش زشت است.
مسند الامام الجواد، ص 243

حدیث - 325

امام علی علیه السلام فرمودند:

أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنِ اكْتِسَابِ الْإِخْوَانِ، وَأَعْجَزُ مِنْهُ مَنْ ضَيَّعَ مَنْ ظَفَرَ بِهِ مِنْهُمْ

عاجز ترین مردم کسی است که از بدست آوردن دوست عاجز بماند و از او عاجزتر کسی است که دوستان بدست آورده را از دست بدهد
الامالی ص 110

حدیث - 326

امام علی علیه السلام فرمودند:
إِذَا خَتَشَمَ الْمُؤْمِنُ أَخَاهُ فَقَدْ فَارَقَهُ
به خشم درآوردن و شرمنده ساختن دوست، مقدمه جدایی از اوست.
محاضرات ج 2 ص 28

حدیث - 327

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:
افضاء سرأخیک خیانة ما جتنب ذلک؛
فاش کردن راز برادرت خیانت است؛ پس از این کار دوری کن.
بحارالانوار، ج 77، ص 91.

حدیث - 328

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:
من عرض لأخیه المسلم المتکلم فی حدیث - ه فکانما خدش وجهه؛

هر که در میان سخن برادر مسلماننش بدود، چنان است که چهره ی او را بخرشد.

اصول کافی، ج 2، ص 660.

حدیث - 329

قال الامام علی عليه السلام :

قلوب الرجال و خشية فمن تألفها اقبلت عليه؛

دل‌های مردم گریزان است، به کسی روی می آورند که خوش رویی کند.

نهج البلاغه حکمت 50.

حدیث - 330

قال الامام الكاظم عليه السلام :

ليس شيء أنكى لإبليس و جنوده من زيارة الإخوان في الله بعضهم لبعض؛

هیچ چیز به اندازه ی دیدار برادران از یکدیگر به خاطر خدا، ابلیس و سپاه

او را درهم نمی کوبد.

اصول کافی، ج 2، ص 188.

حدیث - 331

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم :

من زار أخاه في بيته قال الله عزوجل له: انت ضيفي و زائري، على قراک و قد

أوجبت لك الجنة بحبك إياه؛

هر که به دیدن برادر خود در خانه اش رود، خدای عزوجل به او می فرماید:
تو مهمان و زائر منی، پذیرایی از تو به عهده ی من است و من به پاداش محبت
تو به او، بهشت را بر تو واجب کردم.
بحارالانوار، ج 74، ص 345.

حدیث - 332

حضرت امام رضا علیه السلام می فرمایند:
هر کس به خاطر خداوند برادری به دست آورد، خانه ای در بهشت به دست
آورده است.
ثواب الاعمال، ص 182.

حدیث - 333

حضرت امام حسن علیه السلام می فرمایند:
با هیچ کس رفت و آمد مکن تا بدانی کجاها رفت و آمد می کند، چون از
حالش به خوبی آگاه شدی و معاشرتت را پسندیدی، بر پایه ی گذشت از
لغزشها و کمک و همیاری در سختی ها با او برادری کن.
تحف العقول، ح 233.

حدیث - 334

حضرت امام علی علیه السلام می فرمایند:
برادری کردن به خاطر خدا، محبت را خالص می گرداند.
غررالحکم، ج 9828.

حدیث - 335

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:
مؤمن آئینه ی برادر مؤمن خویش است. در غیابش خیرخواهی او می کند و
در حضورش، امور ناخوشایند را از او دور می کند.
بحارالانوار، ج 74، ص 233.

حدیث - 336

قال الامام الصادق علیه السلام :
المؤمن أخوا المؤمن عینه و دلیله و لا یخونه لا یظلمه و لا یغشه، و لا یعده
عدة فیخلفه؛
مؤمن برادر مؤمن است، چشم او را راهنمای اوست. به او خیانت و ستم نمی
کند، فریبش نمی دهد و وعده ای به او نمی دهد که به آن عمل نکند.
اصول کافی، ج 2، ص 166.

حدیث - 337

قال الامام علی عليه السلام :

ينبغي للمسلم أن يتجنب مواخاة: الماجن الفاجر، والأحق، و الكذاب؛
مسلمان باید از برادری کردن با سه گروه دوری کنند: شوخ بی حیا، احمق و
دروغگو.

اصول کافی، ج 2، ص 639.

حدیث - 338

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم :

النظر إلى الاخ توده في الله عزوجل عبادة؛
نگاه کردن به برادر دینی و دوستی کردن با او به خاطر خداوند بزرگ، عبادت
است.

بحار الانوار، ج 74، ص 279.

حدیث - 339

قال الامام الصادق عليه السلام :

تحتاج الإخوة فيما إلى ثلاثة أشياء فإن استعملوها و إلا تباينوا و تباغضوا و
هی: التناصف و التراحم و نفی الحسد؛

برادران در میان خود به سه چیز نیازمندند که اگر به کار بندند، دوستی بیاید و گرنه از یکدیگر جدا شوند و دشمن هم گردند، آن سه چیز این هاست: انصاف با یکدیگر، مهربانی با یکدیگر و حسد نبردن نسبت به هم.

تحف العقول، ح 322.

حدیث - 340

قال الامام الباقر عليه السلام :
لاتقارن و لاتواخ اربعة: الاحق و البخیل و الجبان و اکذاب؛
با چهار کس هم نشینی و برادری مکن: احمق، بخیل، ترسو و دروغگو.
خصال شیخ صدوق ص 244.

حدیث - 341

قال الامام علی عليه السلام :
من اتخذ أخا بعد حسن الإختبار دامت صحبته و تأكدت مودته. من اتخذ أخا
من غیر اختبار ألجأ الإفطار الى مرافقه الأسرار؛
هر که بعد از آزمایش درست، برادری انتخاب کند، رفاقتش بیاید و دوستیش
استوار گردد و هر که بدون آزمایش برادری را انتخاب کند، به همنشینی با بدان
دچار خواهد شد.

غررالحکم، ح 8921.

حدیث - 342

قال الإمام علی علیه السلام :

عود لسانک لین الکلام و بذل السلام، یکنثر محبوب و یقل مبغضوک.

امام علی علیه السلام فرمودند:

زبان‌ت را به نرم گویی و سلام کردن به دیگران عادت ده، تا دوست دارانت

زیاد شوند و بدخواهانت اندک.

«غررالحکم، ح 6231»

همسایه

حدیث - 1

امام صادق علیه السلام :

ثَلَاثَةٌ تُكَدِّرُ الْعَيْشَ : السُّلْطَانُ الْجَائِرُ ، وَالْجَارُ السَّوُّءُ ، وَالْمَرْأَةُ الْبَدِيَّةُ ؛

سه چیز زندگی را تیره می کند : فرمانروای ستمگر ، همسایه بد و زن بدزبان و وقیح .

تحف العقول : 320 منتخب میزان الحکمة : 422

حدیث - 2

امام علی علیه السلام :

أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ نَدْفِنَ مَوْتَانَا وَسَطَ قَوْمٍ صَالِحِينَ ؛ فَإِنَّ الْمَوْتَى يَتَأَذَّوْنَ بِجَارِ السَّوِّءِ كَمَا يَتَأَذَّى بِهِ الْأَحْيَاءُ ؛

رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به ما دستور داد مردگانمان را در میان مردمانی صالح به خاک بسپاریم ؛ زیرا مردگان نیز همچون زندگان از همسایه بد رنج می برند .

کنز العمال : 42916 منتخب میزان الحکمة : 522

حدیث - 3

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بِوَأْتِقَهُ؛

کسی که همسایه از شرش در امان نباشد به بهشت نمی رود.

نهج الفصاحه، ح 2532

حدیث - 4

امام علی علیه السلام فرمودند:

مِنْ حُسْنِ الْجَوَارِ تَفَقُّدُ الْجَارِ؛

از نشانه‌های حُسن همسایگی جویا شدن از احوال همسایه است .

تحف العقول : 85 و منتخب میزان الحکمه : 124

حدیث - 5

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ تَطَّلَعَ عَلَى أَسْرَارِ جَارِهِ انْهَتَكَتْ أَسْتَارُهُ؛

هر که در پی آگاهی از اسرار همسایه‌اش باشد ، پرده‌اش دریده می‌شود .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 8798

حدیث - 6

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَنْ أَحْسَنَ إِلَى جِيرَانِهِ كَثُرَ خَدْمُهُ؛

هر کس به همسایگانش نیکی کند ، خادمانش زیاد شوند .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 7967

حدیث - 7

امام علی علیه السلام فرمودند:

سَلْ عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ؛

پیش از [خرید] خانه ، درباره همسایه پرس و جو کن .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 5598

حدیث - 8

امام علی علیه السلام فرمودند:

جَاوِرٌ مَنْ تَأَمَّنُ شَرَّهُ، وَلَا يَعْدُوكَ خَيْرُهُ؛

با کسی که از بدی اش ایمن باشی و خیرش از تو نگذرد ، همسایگی کن .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 4737

حدیث - 9

امام علی علیه السلام فرمودند:

مَا عَزَّ مَنْ ذَلَّ جِيرَانُهُ؛

عزت نیافت آن که همسایه‌اش را خوار کرد .

غرر الحکم و درر الکلم، حدیث - 9486

حدیث - 10

امام صادق علیه السلام فرمودند:

مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا اسْتَعْفَافاً عَنِ النَّاسِ وَ سَعياً عَلَى أَهْلِهِ وَ تَعَطُّفاً عَلَى جَارِهِ لَقِيَ
اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ وَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ؛

هرکس دنیا را طلب کند به قصد این که آبروی خود را از مردم حفظ، رفاه
خانواده‌اش را تأمین و به همسایه‌اش کمک کند، وقتی با خدا دیدار کند،
چهره‌اش همانند ماه شب بدر می‌درخشد.

وسائل الشیعه، ج 17، ص 21

حدیث - 11

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمایند:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنِ إِلَى جَارِهِ وَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ وَ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقِلْ خَيْراً أَوْ
لَيْسَ كَت؛

هر که به خدا و روز جزا ایمان دارد با همسایه خویش نکوئی کند هر که به خدا و روز جزا ایمان دارد مهمان خویش را گرمی دارد هر که به خدا و روز جزا ایمان دارد سخن به خیر گوید یا خاموش ماند.

نهج الفصاحه

حدیث - 12

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

ما آمن بی من بات شبعان و جاره جائع إلى جنبه و هو يعلم به؛

هر که سیر بخوابد و همسایه او پهلویش گرسنه باشد و او بداند به من ایمان ندارد.

نهج الفصاحه

حدیث - 13

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

ليس المؤمن الذي يشبع و جاره جائع إلى جنبه؛

هر که سیر باشد و همسایه اش پهلوی وی گرسنه باشد، مؤمن نیست.

نهج الفصاحه

حدیث - 14

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

لأن يزني الرجل بعشره نسوة خير له من أن يزني بامرأه جاره، ولأن يسرق الرجل من عشره أبيات أيسر له من أن يسرق من بيت جاره؛
این که مرد با ده زن زنا کند گناه آن کمتر است تا با زن همسایه خویش زنا کند و این که مرد از ده خانه دزدی کند برای وی آسان است تا از خانه همسایه خویش بدزدد.

نهج الفصاحه

حدیث - 15

صلوا قراباتکم و لا تجاوروهم فإن الجوار یورث بینکم الضغائن؛
با خویشان دوستی کنید و همسایه ایشان مشوید که همسایگی میان شما کینه ها پدید آرد.

نهج الفصاحه

حدیث - 16

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

صله الرحم و حسن الخلق و حسن الجوار یعمران الدیار و یزدن فی الأعمار؛
پیوند خویشان و نیک خویی و خوش همسایگی شهرها را آباد کند و عمرها را فزونی دهد.

نهج الفصاحه

حدیث - 17

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

الزَّانِي بِحُلِيلِهِ جَارُهُ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَزْكِيهِ وَيَقُولُ لَهُ: ادْخُلِ النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ؛

آن که با زن همسایه خود زنا کند روز قیامت خدا به او ننگرد و او را پاک نکند و بدو گوید با جهنمیان به جهنم برو.

نهج الفصاحه

حدیث - 18

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ وَخَيْرُ الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لَجَارِهِ؛

بهترین رفیقان پیش خدا کسی است که برای رفیق خود بهتر باشد و بهترین همسایگان کسی است که برای همسایه خود بهتر باشد.

نهج الفصاحه

حدیث - 19

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

حقّ الجار إن مرض عدته و إن مات شيعته و إن استقرضك أقرضته و إن أصابه خير هنأته و إن أصابته مصيبه عزّيته و لا ترفع بناءك فوق بناءه فتسدّ عليه الرّيح؛

حق همسایه آن است که اگر مریض شد، عیادتش کنی و اگر مرد همراه جنازه اش بروی و اگر از تو قرض خواست بدهی و اگر حادثه خوشی بر او رخ داد بدو تهنیت گویی و اگر مصیبتی رخ داد تعزیتش گویی و بنای خود را از بنای او فراتر نبری و جریان باد را بر او نبندی.

نهج الفصاحه

حدیث - 20

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

حرمة الجار علی الجار کحرمة دمه؛

حرمت همسایه بر همسایه چون حرمت خون او است.

نهج الفصاحه

حدیث - 21

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

الجار قبل الدّار و الرّفیق قبل الطّریق و الزّاد قبل الرّحیل؛

همسایه را پیش از خانه و رفیق را پیش از راه و توشه را پیش از سفر باید

جست.

نهج الفصاحه

حدیث - 22

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

الجار أحقّ بشفعه جاره ينتظر بها و إن كان غائباً إذا كان طريقهما واحداً؛
در معامله سهم همسایه مقدم است اگر راه آنها یکی است باید منتظر او بماند
اگر چه غایب باشد.

نهج الفصاحه

حدیث - 23

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

جار الدار أحقّ بدار الجار؛
همسایه خانه در خرید خانه همسایه مقدم است.

نهج الفصاحه

حدیث - 24

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

تعوذوا بالله من ثلاث فواقر: جار سوء إن رأى خيراً كتمه و إن رأى شراً
أذاعه و زوجه سوء إن دخلت عليها لستك و إن غبت عنها خانتك و إمام سوء
إن أحسنت لم يقبل و إن أسأت لم يغفر؛

از سه چیز به خدا پناه ببرید که کمر شکن است: همسایه بد که اگر خیری
ببیند مستور دارد و اگر بدی ببیند منتشر سازد و همسر بدی که اگر پیش وی

باشی بد زبانی کند و اگر پیش وی نباشی به تو خیانت کند و پیشوای بدی که
اگر نیکی کنی نپذیرد و اگر بدی کنی نبخشد.

نهج الفصاحه

حدیث - 25

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أوصیکم بالجار؛

شما را در باره همسایه سفارش می کنم.

نهج الفصاحه

حدیث - 26

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إنَّ اللهَ تعالى لیدفع بالمسلم الصَّالح عن مائه أهل بیت من جیرانه البلاء.

خداوند به خاطر مسلمان پارسا بلا را از صد خانه همسایه او دفع می کند.

نهج الفصاحه

حدیث - 27

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

إنَّ أحببتهم أن یحبَّکم الله و رسوله فادُّوا إذا ائتمنتم و اصدقوا إذا حدَّثتم و

أحسنوا جوار من جاورکم؛

اگر می خواهید که خدا و پیغمبر شما را دوست بدارند وقتی امانتی به شما
سپردند رد کنید و همین که سخن می گوئید راست گوئید و با همسایگان خود به
نیکی رفتار کنید.
نهج الفصاحه

حدیث - 28

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
إِذَا أَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يَبِيعَ عَقَارَهُ فَلْيَعْرِضْهُ عَلَى جَارِهِ؛
وقتی کسی بخواهد خانه یا ملک خویش را بفروشد باید نخست به همسایه
خویش پیشنهاد کند.
نهج الفصاحه

حدیث - 29

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:
إِذَا أَتْنِي عَلَيْكَ جِيرَانُكَ أَنْتَ مُحْسِنٌ فَأَنْتَ مُحْسِنٌ وَإِذَا أَتْنِي عَلَيْكَ جِيرَانُكَ
أَنْتَ مُسِيءٌ فَأَنْتَ مُسِيءٌ؛
اگر همسایگان تو را نیکوکار دانستند، نیکوکاری و اگر همسایه گانت تو را
بدکار شمردند، بدکاری.
نهج الفصاحه

حدیث - 30

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

اثنان لا ينظر الله إليهم يوم القيامة قاطع الرحم و جار السوء؛
دو کس را خداوند روز قیامت به نظر رحمت نمی نگرد، آنکه با خویشان
ببرد و آنکه با همسایه بدی کند.
نهج الفصاحه

حدیث - 31

امام حسن عسکری علیہ السلام می فرمایند:

من الفواقر التي تقصم الظهر جار إن رأى حسنة أطفالها و إن رأى سيئة
أفشاها؛
از بلاهای کمر شکن ، همسایه ای است که اگر کردار خوبی را ببیند نهانش
سازد ، و اگر بد کرداری ببیند آن را فاش کند .
تحف العقول ، ص 517

حدیث - 32

قال الإمامُ علي عليه السلام :

في وصيته للحسن عليه السلام : سل عن الرفيق قبل الطريق، وعن الجار قبل الدار ؛
امام علی علیہ السلام ضمن سفارشی به فرزندش امام حسن علیہ السلام فرمودند:

پیش از آن که بخواهی مسافرت بروی، رفیق مناسب راه را جویا باش، و پیش از آن که منزلی را تهیه کنی همسایگان را بررسی کن که چگونه هستند.

بحارالأنوار، ج 76، ص 155، ح 36

حدیث - 33

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

حَسُّنُوا أَخْلَاقَكُمْ، وَاطْفُوا جِيرَانَكُمْ، وَاکْرُمُوا نِسَائَكُمْ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ؛

رسول خدا ﷺ وسلم فرمودند:

رفتار و اخلاق خود را نیکو سازید، نسبت به همسایگان با ملاطفت و محبت برخورد نمائید، زنان و همسران خود را گرامی دارید تا بدون حساب وارد بهشت گردید.

اعیان الشیعة، ج 1، ص 301

حدیث - 34

پیامبر اکرم ﷺ می فرمایند:

أَرْبَعٌ تَزِيدُ الرِّزْقَ: حُسْنُ الْخُلُقِ وَ حُسْنُ الْجَوَارِ وَ كَفُّ الْأَذَى وَ قِلَّةُ الضَّجْرِ؛
چهار چیز روزی را زیاد می کند: خوش اخلاقی، خوش رفتاری با همسایه،
اذیت نکردن و کم کردن بی تابی.

معادن الجواهر، ص 39.

حدیث - 35

امام علی علیه السلام می فرمایند :
زَكَاةُ الْيَسَارِ بُرُّ الْجِيرَانِ وَ صَلََةُ الْأَرْحَامِ؛
زکاتِ رفاه، نیکی با همسایگان و صله رحم است.
غررالحکم، ح 5453 .

حدیث - 36

امام علی علیه السلام می فرمایند:
عزیز و بزرگ نخواهد شد کسی که همسایگان خود را خوار گرداند.
غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 37

امام علی علیه السلام می فرمایند:
بد همسایگی از نشانه های پستی است.
غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 38

امام علی علیه السلام می فرمایند:

رسیدگی به همسایگان و سر و سامان دادن به حال و وضع آنان از
جوانمردی است.

غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 39

امام علی علیه السلام می فرمایند:
کسی که نیکی و احسان کند به همسایگان خود خدمتکارانش بسیار شوند.
غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 40

امام علی علیه السلام می فرمایند:
بد همسایگی و بد کرداری نسبت به نیکان از بزرگترین پستی هاست.
غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 41

امام علی علیه السلام می فرمایند:
نخست از همسایه پرسش کن سپس از خانه.
غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 42

امام علی علیه السلام می فرمایند:

مجاورت و همسایگی کن با کسی که از شرش در امان باشی و خیر او از تو نگذرد.

غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 43

امام علی علیه السلام می فرمایند:

همسایه بد ، بزرگترین، سختی و سخت ترین گرفتاری است.

غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 44

امام علی علیه السلام می فرمایند:

بد همسایه ای است همسایه بد.

غرر الحکم ، باب همسایگی

حدیث - 45

إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا أَتَمَنْتُمْ وَأَصْدُقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ
وَأَحْسِنُوا جَوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ؛

اگر می‌خواهید که خدا و پیغمبر شما را دوست بدارند وقتی امانتی به شما
سپردند به سلامت برگردانید و چون سخن گویند راست گویند و با همسایگان
خود به نیکی رفتار نمایید.
نهج الفصاحه، ح 554.

حدیث - 46

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:
الْتَمِسُوا الْجَارَ قَبْلَ شِرَاءِ الدَّارِ وَالرَّفِيقَ قَبْلَ الطَّرِيقِ؛
پیش از خرید خانه، از همسایه ، و پیش از راهی شدن، از همراه پرس و جو
کنید

مستدرک الوسائل ، ج 8 ، ص 431

حدیث - 47

پیامبر اکرم ﷺ فرمودند:
لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَبْدٌ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بِوَأَيْقَهُ؛
بنده ای که همسایه اش از شر او در امان نباشد، وارد بهشت نمی شود.
مستدرک الوسائل، ج 8، ص 425

حدیث - 48

امام کاظم علیه السلام می فرمایند:

حسن همسایگی، این نیست که آزار نرسانی، بلکه حسن همسایگی این است که در برابر آزار و اذیت همسایه، شکیبیا باشی.
تحف العقول، ح 409.

حدیث - 49

امام علی علیه السلام می فرمایند:

از نشانه های حسن همسایگی، جویا شدن از احوال همسایه است.
تحف العقول، ح 85.

حدیث - 50

رسول اکرم صلی الله علیه و آله می فرمایند:

احترام همسایه بر انسان، همانند احترام مادرش می باشد.
مکارم الخلاق، ج 1، ص 274.

حدیث - 51

حضرت امام رضا علیه السلام می فرمایند:

لیس منا لم یأمن جاره توائقه.

از ما نیست کسی که همسایه اش از شر او در امان نباشد.

عیون الاخبار الرضا، ج 2، ص 24.

حدیث - 52

قال الإمام العسکری عليه السلام : قال رجلٌ لرسول الله صلى الله عليه وآله وسلم : فلانٌ ينظرُ إلى حرمٍ جارِهِ وإن أمكنَهُ مُواقعةَ حرامٍ لم يضقْ عنه فغضبَ رسولُ الله صلى الله عليه وآله وسلم و ...

امام حسن عسگری عليه السلام فرمودند: مردی به پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله وسلم گفت: فلان کس به حرم همسر همسایه خود چشم می دوزد و اگر امکان عمل نامشروع دست دهد، کوتاهی نمی کند، پیامبر اکرم صلى الله عليه وآله وسلم غضبناک شد و فرمودند: او را حاضر کنید، مردی که در کنار پیامبر بود گفت: یا رسول الله او از پیروان شما است و به علی عليه السلام عشق می ورزد و از دشمنان ما بیزاری می جوید، پیامبر صلى الله عليه وآله وسلم فرمودند: نگو که چنین کسی از شیعیان ما است، او دروغگو است زیرا شیعیان ما آن هایی هستند که همگام با ما و پیرو ما در اعمال باشند.

«لثالی الاخبار، ج 5، ص 157»

طبیعت و محیط زیست

حدیث - 1

قال الامام علی علیه السلام للاشتر نخعی: وَلَیْکُنْ نَظْرُکَ فِی عِمَارَةِ الْأَرْضِ أَبْلَغَ مِنْ نَظْرِکَ فِی اسْتِجْلَابِ الْخَرَاجِ لِأَنَّ ذَٰلِكَ لَا یُدْرِکُ إِلَّا بِالْعِمَارَةِ.
امام علی علیه السلام به مالک اشتر فرمودند: باید توجه تو به آباد کردن زمین بیش از توجه به گرفتن خراج باشد؛ زیرا آن خراج جز در نتیجه آبادانی فراهم نمی آید.

«نهج البلاغه، نامه 53»

حدیث - 2

قال الامام علی علیه السلام : لَا تُؤْوُوا التُّرَابَ خَلْفَ الْبَابِ فَإِنَّهُ مَأْوَى الشَّیَاطِینِ.
امام علی علیه السلام فرمودند: خاکروبه را پشت در منزل نریزید؛ زیرا جایگاه شیاطین است.

«علل الشرائع، ج 2، ص 583»

حدیث - 3

قال الامام الصادق علیه السلام : اِزْرَعُوا وَاغْرِسُوا وَاللَّهِ مَا عَمِلَ النَّاسُ عَمَلًا أَجَلَ وَ لَا أَطِيبَ مِنْهُ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: زراعت کنید و درخت بکارید؛ به خدا قسم آدمیان کاری برتر و پاک‌تر از این نکرده‌اند.
«بحار الأنوار، ج 103، ص 68»

حدیث - 4

قال الامام الصادق علیه السلام : لا تَطِيبُ السُّكْنَى إِلَّا بِثَلَاثٍ: الْهَوَاءِ الطَّيِّبِ وَ الْمَاءِ الْغَزِيرِ الْعَذْبِ وَ الْأَرْضِ الْخَوَّارَةِ.
امام صادق علیه السلام فرمودند: زندگی جز با سه چیز خوش نمی‌شود: هوای پاک، آب فراوان گوارا و زمین نرم و سست آماده زراعت.
«تحف العقول، ص 320»

حدیث - 5

قال الامام علی علیه السلام : النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ نُشْرَةٌ.
امام علی علیه السلام فرمودند: نگاه کردن به سبزه، موجب شادابی است.
«نهج البلاغه، حکمت 400»

حدیث - 6

قال الامام الصادق علیه السلام : النَّشْوَةُ فِي عَشْرَةِ أَشْيَاءَ: الْمَشْيُ وَ الرُّكُوبُ وَ الْإِرْتِمَاسُ فِي الْمَاءِ وَ النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ ...
امام صادق علیه السلام فرمودند: شادابی در ده چیز است: پیاده روی، اسب سواری، آب تنی شنا و نگاه کردن به سبزه ...

«الخصال، ص 443»

حدیث - 7

قال الامام الصادق عليه السلام : لَا تُفْسِدُ عَلَى الْقَوْمِ مَاءَهُمْ .
امام صادق عليه السلام فرمودند: آب مورد نیاز مردم را آلوده نکن.
«الكافي، ج 3، ص 65»

حدیث - 8

قال الامام الصادق عليه السلام : لَقَدْ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ - عليه السلام - يَمُرُّ عَلَى الْمَدَرَةِ
فِي وَسْطِ الطَّرِيقِ فَيَنْزِلُ عَنْ دَابَّتِهِ حَتَّى يُنَحِّيَهَا بِيَدِهِ عَنِ الطَّرِيقِ .
امام صادق عليه السلام فرمودند: امام سجّاد عليه السلام هرگاه در میان راه به کلوخی بر
می خورد، از مرکب پیاده می شد و با دستش آن را از راه دور می کرد.
«بحار الأنوار، ج 75، ص 50»

حدیث - 9

قال الامام الصادق عليه السلام : لَا تَقْطَعُوا الشَّارَ فَيَبْعَثَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ الْعَذَابَ صَبًّا .
امام صادق عليه السلام فرمودند: درختان میوه را قطع نکنید که خداوند بر شما
عذاب فرو می ریزد.
«الكافي، ج 5، ص 294»

حدیث - 10

قال الامام الصادق عليه السلام : الكيمياءُ الاكبرُ الزّراعةُ.
امام صادق عليه السلام فرمودند: بزرگ‌ترین کیمیا، کشاورزی است.
«الکافی، ج 5، ص 261»

حدیث - 11

قال الامام الصادق عليه السلام : ما في الأعمالِ شَيْءٌ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ
الزّراعةِ.
امام صادق عليه السلام فرمودند: در میان کارها، کاری محبوب‌تر از کشاورزی، در
نزد خدای متعال نیست.
«مستدرک الوسائل، ج 13، ص 461»

حدیث - 12

قال الامام الصادق عليه السلام : الزّارعونَ كُنُوزُ الأَنامِ.
امام صادق عليه السلام فرمودند: کشاورزان گنج‌های مردمان‌اند.
«الکافی، ج 5، ص 261»

حدیث - 13

قال رسول الله ﷺ : أَطْلُبُوا الرِّزْقَ فِي خَبَايا الأَرْضِ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: روزی را از آنچه در زمین پنهان است، بجویید.
«کنز العمال، ح 9302»

حدیث - 14

قال رسول الله ﷺ : ما من رجلٍ يغرسُ غرساً إلا كتبَ اللهُ له من الأجرِ قدرَ ما يخرجُ من ثمرِ ذلكَ الغرسِ.
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که نهالی بکارد، خداوند به مقدار میوه‌ای که از آن درخت به دست می‌آید، در نامه اعمال او پاداش می‌نویسد.
«کنز العمال، ح 9057»

حدیث - 15

قال رسول الله ﷺ : إن قامتِ السَّاعَةُ و في يدٍ أحدِكُم فسيلةٌ، فإن استطاعَ أن لا يقومَ حتَّى يغرسَهَا، فليغرسَهَا.
رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر قیامت فرا رسد و در دست یکی از شما نهالی باشد، چنانچه بتواند قبل از برخواستن آن را بکارد، باید آن را بکارد.
«کنز العمال، ح 9056»

حدیث - 16

قال رسول الله ﷺ : ما من مُسلمٍ يغرسُ غرساً أو يزرعُ زرعاً، فيأكلُ منه إنسانٌ أو طيرٌ أو بهيمةٌ إلا كانت له به صدقةٌ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر مسلمانی درختی بنشانند یا کشته‌ای بکارد و انسان یا پرنده یا چارپایی از آن بخورد، برای او صدقه محسوب می‌شود.

«مستدرک الوسائل، ج 13، ص 460»

حدیث - 17

قال رسول الله ﷺ : مَنْ نَصَبَ شَجَرَةً وَ صَبَرَ عَلَى حِفْظِهَا وَالْقِيَامِ عَلَيْهَا حَتَّى تُثْمَرَ كَانَ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ يُصَابُ مِنْ ثَمَرِهَا صَدَقَةٌ عِنْدَ اللَّهِ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس درختی بکارد و در نگهداری آن بکوشد تا میوه دهد، در برابر هرچه از آن میوه به دست آید، پاداشی نزد خدا خواهد داشت.

«میزان الحکمه، ح 9143»

حدیث - 18

قال رسول الله ﷺ : مَنْ أَمَاطَ عَنْ طَرِيقِ الْمُسْلِمِينَ مَا يُؤْذِيهِمْ، كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَجْرَ قِرَاءَةِ أَرْبَعِ مِائَةِ آيَةٍ كُلِّ حَرْفٍ مِنْهَا بَعَشْرُ حَسَنَاتٍ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس چیزی آزار دهنده‌ای را از راه مسلمانان بردارد، خداوند پاداش قرائت چهارصد آیه را که برای هر آیه ده حسنه است، در نامه اعمال او می‌نویسد.

«بحار الأنوار، ج 75، ص 50»

حدیث - 19

قال رسول الله ﷺ : لَا تُحْرِقُوا النَّخْلَ وَلَا تُغْرِقُوهُ بِالْمَاءِ وَلَا تَقْطَعُوا شَجَرَةً مُثْمِرَةً وَلَا تُحْرِقُوا زَرْعاً لِأَنَّكُمْ لَا تَدْرُونَ لَعَلَّكُمْ تَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: نخل را نسوزانید و آن را در آب غرق نکنید. درخت بارور را قطع نکنید و زراعت را به آتش نکشید؛ زیرا شما نمی‌دانید، شاید در آینده به آن نیازمند شوید.

«الكافی، ج 5، ص 29»

حدیث - 20

قال رسول الله ﷺ : النَّظَرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءٍ عِبَادَةٌ: النَّظَرُ فِي وَجْهِ الْوَالِدَيْنِ وَفِي الْمُصْحَفِ وَفِي الْبَحْرِ.

رسول خدا ﷺ فرمودند: نگاه کردن به سه چیز عبادت است: به صورت پدر و مادر، به قرآن و به دریا.

«بحار الأنوار، ج 10، ص 368»

حدیث - 21

امام علی علیه السلام :

اتَّقُوا اللَّهَ فِي عِبَادِهِ وَبِلَادِهِ فَإِنَّكُمْ مَسْئُولُونَ حَتَّى عَنِ الْبَقَاعِ وَالْبَهَائِمِ؛

تقوای الهی را درباره بندگان خدا و شهرهای او رعایت کنید؛ زیرا حتی از اماکن و حیوانات از شما سؤال خواهد شد.

نهج البلاغه، از خطبه 166 .

حدیث - 22

امام صادق علیه السلام می فرمایند:

گنج‌های الهی در زمین نهفته است و هیچ کاری نزد خداوند، محبوب‌تر از زراعت و کشاورزی نیست. تمام پیامبران خدا کشاورز بودند، جز ادريس که کارش دوزندگی بود.

الحدیث - ، ص 6.

حدیث - 23

قال الامام الباقر علیه السلام : خَيْرُ الْأَعْمَالِ الْحَرْثُ.

امام باقر علیه السلام فرمودند: بهترین کارها کشاورزی است.

«میزان الحکمه، ح 7545»

مسافرت و آداب آن

حدیث - 1

قال الامام الرضا عليه السلام :

إِذَا خَرَجْتَ مِنْ مَنْزِلِكَ فِي سَفَرٍ أَوْ حَضَرَ، فَقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ، آمَنْتُ بِاللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، مَا شَاءَ اللَّهُ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

امام رضا عليه السلام فرمودند:

هر گاه برای سفر یا غیر آن از منزل خارج شدی، بگو: به نام خدا، ایمان آوردم به خدا، توکل کردم به او، هر چه خدا بخواهد، همان می شود، و هیچ قدرت و نیرویی غیر از خدا نیست.
«اصول کافی، ج 2، ص 543».

حدیث - 2

كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِذَا أَرَادَ سَفَرًا جَمَعَ عِيَالَهُ فِي بَيْتٍ ثُمَّ قَالَ: اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْتَوْدِعُكَ دِيْنِيْ وَنَفْسِيْ وَمَالِيْ وَاهْلِيْ وَوَلَدِيْ وَجِيرَانِيْ.

امام باقر عليه السلام زمانی که می خواستند مسافرت کنند، عیال و فرزندان را در خانه ای جمع کرده، دعا می نمودند و می فرمودند: خدایا دین، نفس، مال، اهل، فرزندان و همسایگان خود را به تو می سپارم.
«وسائل الشیعه، ج 5، ص 276».

حدیث - 3

قال الامام الباقر عليه السلام :

اِذَا ارَدْتَ سَفْرًا فَاشْتَرِ سَلَامَتَكَ مِنْ رَبِّكَ بِمَا طَابَتْ بِهِ نَفْسُكَ.

امام باقر عليه السلام فرمودند:

هر گاه عزم سفر کردی، سلامت خود را با دادن صدقه ای که دلت به آن
خشنود است از خداوند بخواه.
«مکارم الاخلاق، ص 257».

حدیث - 4

لَمَّا شَيَّعَ امِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَبَا ذَرٍّ، شَيَّعَهُ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَقِيلُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَ
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ وَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ، قَالَ امِيرُ الْمُؤْمِنِينَ: وَدَّعُوا أَخَاكُمْ فَإِنَّهُ لَا بُدَّ
لِلشَّأْخِصِ أَنْ يُمَضَى وَ لِلْمُشَيِّعِ أَنْ يَرْجِعَ.

زمانی که حضرت علی عليه السلام ابوذر را در ماجرای تبعید او به ریزه بدرقه می
کردند، امام حسن عليه السلام و امام حسین عليه السلام و عقیل و عبدالله بن جعفر و عمار بن
یاسر نیز او را بدرقه کردند، حضرت علی عليه السلام فرمودند: برادران را وداع کنید
که مسافر، باید برود و بدرقه کننده برگردد.
«من لایحضره الفقیه، ج 2، ص 275».

حدیث - 5

قال الامام الصادق عليه السلام :

إِذَا قَدِمَ الرَّجُلُ مِنَ السَّفَرِ وَدَخَلَ مَنْزِلَهُ يَنْبَغِي أَنْ لَا يَشْتَغَلَ بِشَيْءٍ حَتَّى يَصُبَّ عَلَى نَفْسِهِ الْمَاءَ وَيُصَلِّيَ رُكْعَتَيْنِ وَيَسْجُدَ وَيَشْكُرَ اللَّهَ مِائَةَ مَرَّةٍ.

امام صادق عليه السلام فرمودند:

وقتی کسی از مسافرت برگشت و داخل خانه اش شد، سزاوار است قبل از هر چیز حمام کرده و دو رکعت نماز مستحبی گزارد و سجده کند و صد مرتبه خدا را شکر نماید.

«مکارم اخلاق، ص 276».

حدیث - 6

قال الامام الصادق عليه السلام :

كَانَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ يُصَافِحُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا، فَإِذَا قَدِمَ الْوَاحِدُ مِنْهُمْ فِي سَفَرِهِ فَلَقِيَ أَخَاهُ عَانَقَهُ.

امام صادق عليه السلام فرمودند:

اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله موقع بازگشت از حبشه با هم مصافحه کردند دست دادند و هر گاه یکی از آنها از سفر باز می گشت و برادرش را ملاقات می کرد با او معانقه دست در گردن انداختن و دیده بوسی می کرد.

«مکارم اخلاق، ص 276».

حدیث - 7

قال الامام الصادق عليه السلام :

التَّوَّاصِلُ بَيْنَ الْإِخْوَانِ فِي الْحَضَرِ التَّزَاوُرُ وَ فِي السَّفَرِ التَّكَاتُبُ.

امام صادق عليه السلام فرمودند:

ارتباط با برادران در حضر وطن به وسیله دید و بازدید انجام می گیرد و در مسافرت با نامه.

«وسائل الشیعه، ج 8، ص 494».

حدیث - 8

قال الامام الصادق عليه السلام :

إِنَّ أَبِي كَانَ يَقُولُ: مِنْ قُوَّةِ الْمُسَافِرِ حِفْظُ نَفَقَتِهِ.

امام صادق عليه السلام فرمودند:

پدرم امام باقر عليه السلام می فرمودند: نگهداری و حفظ آذوقه در طول سفر موجب قدرت و توانایی مسافر می شود.

«فروع کافی، ج 4، ص 363».

حدیث - 9

قال الامام الصادق عليه السلام :

يَكْرَهُ السَّفَرُ وَ السَّعْيُ فِي الْحَوَائِجِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ بُكْرَةً مِنْ أَجْلِ الصَّلَاةِ فَأَمَّا بَعْدَ

الصَّلَاةِ فَجَائِزٌ يُتَبَرَّكُ بِهِ.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

سفر و تلاش برای برآوردن حاجات خود در صبح جمعه، به خاطر نماز جمعه مکروه است، اما بعد از نماز جمعه جائز و پر برکت می باشد.

«بحارالانوار، ج 76، ص 224».

حدیث - 10

كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا أَرَادَ سَفَرًا، قَالَ: اَللّٰهُمَّ خَلِّ سَبِيلَنَا، وَ اَحْسِنْ تَسْيِيرَنَا، وَ اَعْظِمْ عَافِيَتَنَا.

امام صادق علیه السلام وقتی اراده سفر می کردند، می فرمودند: خدایا راه را بر ما بگشا، و سفر ما را نیکو قرار بده، و سلامت و عافیت ما را زیاد گردان.

«من لا يحضره الفقيه، ج 2، ص 271».

حدیث - 11

قَالَ الْإِمَامُ الصَّادِقُ عليه السلام :

إِفْتَتَحْ سَفْرَكَ بِالصَّدَقَةِ، وَ اقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ إِذَا بَدَأَ لَكَ.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

سفرت را با صدقه آغاز کن و هر گاه برایت مشکلی پیش آمد، آیه الکرسی را بخوان.

«فروع کافی، ج 4، ص 283».

حدیث - 12

قال رسول الله ﷺ :

حَقُّ عَلَى الْمُسْلِمِ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَنْ يُعْلِمَ إِخْوَانَهُ وَحَقُّ عَلَى إِخْوَانِهِ إِذَا قَدِمَ أَنْ يَأْتُوهُ.

پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

شایسته است مسلمان، هنگام مسافرت برادرانش را مطلع گرداند و برادرانش نیز هنگام بازگشت، به استقبال او بروند.
«وسائل الشیعه، ج 5، ص 329».

حدیث - 13

قال رسول الله ﷺ :

مِنَ السُّنَّةِ إِذَا خَرَجَ الْقَوْمُ فِي سَفَرٍ أَنْ يُخْرِجُوا نَفَقَتَهُمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ أَطْيَبُ لَأَنْفُسِهِمْ، وَأَحْسَنُ لِأَخْلَاقِهِمْ.

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

از کارهای نیک این است که وقتی گروهی به مسافرت می روند، خرج سفرشان را با خود بردارند که این کار موجب آرامش خاطر و خوش اخلاقی آنان خواهد بود.

«من لایحضره الفقیه، ج 2، ص 287».

حدیث - 14

كان رسول الله ﷺ يُسَافِرُ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَ قَالَ: يَوْمُ الْخَمِيسِ يَوْمٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ مَلَائِكَتُهُ.

پیامبر ﷺ در روز پنج شنبه مسافرت می کردند و می فرمودند: پنجشنبه روزی است که خدا و رسولش و ملائکه آن را دوست دارند.
«بحار الانوار، ج 76، ص 226».

حدیث - 15

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
عَلَيْكُمْ بِالسَّيْرِ فِي اللَّيْلِ فَإِنَّ الْأَرْضَ تَطُوسُ بِاللَّيْلِ.
پیامبر خدا ﷺ فرمودند:

شبانه سفر کنید که زمین به وسیله شب پوشیده می شود.
«روضة کافی، ج 8، ص 314».

حدیث - 16

كان رسول الله ﷺ إِذَا ودَّعَ الْمُؤْمِنَ، قَالَ: رَحِمَكُمُ اللَّهُ وَ زَوَّدَكُمُ التَّقْوَى وَ وَجَّهَكُمُ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ.

پیامبر ﷺ وقتی مؤمنی را وداع می کردند، می فرمودند: خدا تو را رحمت کند و به تقوایت بیافزاید و تو را به هر خیری برساند.
«من لا يحضره الفقيه، ج 2، ص 276».

حدیث - 17

فی وصیة رسول الله ﷺ لعلى - عليا - : يا على لا تخرج في سفر وحدك،
در وصیت حضرت پیامبر ﷺ به علی علیا آمده است: یا علی تنها
مسافرت نکن.

«روضة کافی، ج 8، ص 303».

حدیث - 18

قال رسول الله ﷺ :
إذا كان ثلاثة في سفر فليؤمروا أحدهم.
رسول اکرم ﷺ فرمودند:
هرگاه سه نفر همسفر باشند، باید یکی را از میانشان سرپرست خود نمایند.
«میزان الحکمه، ج 4، ص 471».

حدیث - 19

قال رسول الله ﷺ :
سيّد القوم خادمهم في السفر.
رسول خدا ﷺ فرمودند:
بزرگ قوم، خادم آنها در سفر است.
«مکارم اخلاق، ص 265».

حدیث - 20

قالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

مَنْ أَعَانَ مُؤْمِنًا مُسَافِرًا، نَفَسَ اللَّهُ عَنْهُ ثَلَاثًا وَ سَبْعِينَ كُرْبَةً.

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

هر کس مسافر مؤمنی را کمک کند، خداوند از او هفتاد و سه گرفتاری رادفع می کند.

«من لا يحضره الفقيه، ج 2، ص 293».

حدیث - 21

قالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

... إِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ سَفَرَهُ فَلْيَسْرِعِ الْإِيَابَ إِلَى أَهْلِهِ.

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

... زمانی که یکی از شما سفرش را تمام کرد زود به نزد اهلش برگردد.

«من لا يحضره الفقيه، ج 2، ص 300».

حدیث - 22

قالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

إِذَا خَرَجَ أَحَدُكُمْ إِلَى سَفَرٍ ثُمَّ قَدِمَ عَلَى أَهْلِهِ فَلْيُهِدِهِمْ.

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

هرگاه کسی از شما به سفر برود و سپس به خانه اش باز گردد، برای اهل خانه هدیه ای بیاورد.

«بحارالانوار، ج 76، ص 283».

حدیث - 23

قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :

إِذَا خَرَجَ أَحَدُكُمْ إِلَى سَفَرٍ فَلْيُودِّعْ إِخْوَانَهُ فَإِنَّ اللَّهَ جَاعِلٌ لَهُ فِي دُعَائِهِمُ الْبَرَكَاتِ.

رسول اکرم ﷺ فرمودند:

هر گاه کسی به سفری می رود، با برادرانش وداع کند که خداوند در دعای آنها برای او برکت قرار می دهد.

«کنز العمال، ح 17473».

حدیث - 24

قال رسول الله ﷺ :

إِذَا كَانَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ فِي سَفَرٍ فَلْيُؤَمِّمُهُمْ أَقْرَبُهُمْ وَ إِنْ كَانَ أَصْغَرُهُمْ سِنًا فَإِذَا أَمَّهُمْ فَهُوَ أَمِيرُهُمْ.

پیامبر اسلام ﷺ فرمودند:

هر گاه در سفر سه نفر شد، باید آنکه آگاه تر است، سرپرست باشد، اگر چه از نظر سن کوچکتر از دیگران باشد و آنکه سرپرستی دیگران را پذیرفت او رهبر و امیر آنهاست.

«کنز العمال، ح 17548».

حدیث - 25

قال الامام علی علیه السلام :
لَا يَخْرُجُ فِي سَفَرٍ يُخَافُ فِيهِ عَلَى دِينِهِ وَصَلَاتِهِ.
علی علیه السلام فرمودند:
به سفری که در آن بیم خطر بر دین و نماز هست، نروید.
«بحارالانوار، ج 10، ص 108».

حدیث - 26

قال الامام علی علیه السلام :
أَمَّا مَرْوَةُ السَّفَرِ، فَبَذْلُ الزَّادِ وَقِلَّةُ الْخِلَافِ عَلَى مَنْ صَحَبَكَ وَكَثْرَةُ ذِكْرِ اللَّهِ -
عَزَّوَجَلَّ فِي كُلِّ مَصْعَدٍ وَمَهْبِطٍ وَقِيَامٍ وَقُعُودٍ.
حضرت علی علیه السلام فرمودند:
اما مردانگی در سفر، عبارت است از: بخشش مال، کمی اختلاف سازگاری با
همسفران، و زیادی ذکر خدای عزوجل در هر پستی و بلندی و نشست و
برخاستی در هر یک از منازل سفر.
«بحارالانوار، ج 76، ص 266».

حدیث - 27

قال الامام الصادق عليه السلام: الْمَرْؤَةُ فِي السَّفَرِ كَثْرَةُ الزَّادِ وَطَيِّبُهُ وَبَذْلُهُ لِمَنْ كَانَ مَعَكَ، وَكُتْمَانُكَ عَلَى الْقَوْمِ أَمْرُهُمْ بَعْدَ مُفَارَقَتِكَ إِيَّاهُمْ، وَكَثْرَةُ الْمَزَاحِ فِي غَيْرِ مَا يُسَخِّطُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ.

امام صادق عليه السلام فرمودند: جوانمردی در مسافرت برگرفتن توشه زیاد است و باکمال رغبت بخشیدن آن به همراهانت است و اینکه هر وقت از آنها جدا شدی امر آنها را پنهان داری و بسیار شوخی کنی در آنچه که خدا را به خشم نمی آورد.

«مکارم الأخلاق، ج 1، ص 541»

مهمانی و ضیافت

حدیث - 1

قال الإمام علی عليه السلام : من آتاه الله مالاً فليصل به القَربة و ليُحسن منه الضیافة.

امام علی عليه السلام فرمودند: هر که خداوند به او ثروتی دهد، باید با آن به خویشانش رسیدگی کرده و مهمانداری نماید.
«نهج البلاغه، خطبه 141»

حدیث - 2

قال الإمام علی عليه السلام لعلاء بن زیاد، لما رأى سعة داره: ما كنت تصنع بسعة هذه الدار فى الدنيا و أنت إليها فى الآخرة كنت أحوج؟ و بلى إن شئت
امام علی عليه السلام وقتی خانه وسیع علاء بن زیاد را دید به او فرمودند: این خانه وسیع در دنیا به چه کار تو می آید، وقتی در آخرت به آن محتاج تری؟ آری، اگر بخواهی می توانی به وسیله چنین خانه ای به آخرت دست یابی به شرط آن که در این خانه از میهمان پذیرایی کنی، به خویشاوندان رسیدگی کنی و حقوق آن را بگذاری، در این صورت به وسیله این خانه به آخرت دست یافته ای.
«نهج البلاغه، خطبه 209»

حدیث - 3

قال الإمام علي عليه السلام لما رئي حزينا فسئل عن علته: لسبع أتت لم يصف إلينا ضيف.

روزی امام علی علیه السلام را غمگین یافتند، از سبب ناراحتی ایشان پرسیدند، حضرت فرمودند: هفت روز است که مهمانی بر ما وارد نشده است. «بحار الانوار، ج 41، ص 28»

حدیث - 4

قال الإمام علي عليه السلام مما كتب إلى ابن حنيفة عامله على البصرة: يابن حنيف! فقد بلغني أن رجلا من فتية أهل البصرة دعاك إلى مأدبة،

امام علی علیه السلام در نامه ای به ابن حنیف، کارگزار خود در بصره، چنین نوشت: ای پسر حنیف! به من خبر رسیده که مردی از جوانان بصره تو را به میهمانی دعوت کرده و تو با شتاب به آن مجلس رفته ای و خوراک های رنگارنگ و کاسه های بزرگ نوشیدنی در برابرت نهاده اند. گمان نمی کردم تو به میهمانی جماعتی روی که نیازمندان آن ها رانده شده اند و توانگران شان دعوت شده.

«نهج البلاغه، نامه 45»

حدیث - 5

قال الإمام الصادق عليه السلام: من الحقوق الواجبات للمؤمن على المؤمن أن يجيب دعوته.

امام صادق عليه السلام فرمودند: یکی از حقوق واجب مؤمن بر مؤمن، این است که دعوت او را بپذیرد.

«المحاسن، ج 2، ص 180»

حدیث - 6

قال الإمام على عليه السلام: لذة الكرام في الإطعام، و لذة اللثام في الطعام.

امام علی عليه السلام فرمودند: لذت کریمان، در خوراندن است و لذت لئیمان انسان های پست، در خوردن.

«غرر الحکم، ح 7638»

حدیث - 7

قال الإمام الصادق عليه السلام: هلك لامرئٍ احتقر لأخيه ما حضره، هلك لامرئٍ احتقر من أخيه ما قدم إليه.

امام صادق عليه السلام فرمودند: هلاک باد مردی که آن چه را پیش برادرش می گذارد، ناچیز شمارد و هلاک باد مردی که آن چه را برادرش جلو او می گذارد، ناچیز شمارد.

«المحاسن، ج 2، ص 186»

حدیث - 8

قال الإمام الرضا عليه السلام: دعا رجل أمير المؤمنين عليه السلام فقال له: قد أجبتك على أن تضمن لي ثلاث خصال، قال: وما هي يا أمير المؤمنين؟ ...
امام رضا عليه السلام فرمودند: مردی امیرالمؤمنین عليه السلام را به میهمانی دعوت کرد. حضرت علی عليه السلام فرمودند: می پذیرم به شرط این که سه قول به من بدهی. آن شخص پرسید آن ها چیستند؟ حضرت فرمودند: از بیرون چیزی برای من تهیه نکنی، حاضری خانه ات را از من دریغ نکنی و به زن و فرزندان اجحاف ننمایی. مرد گفت هر چه شما بفرمایید. پس علی بن ابی طالب عليه السلام دعوت او را پذیرفت.

«عیون أخبار الرضا - عليه السلام -، ج 2، ص 42، ح 138»

حدیث - 9

إن الحارث الأعور أتى أمير المؤمنين عليه السلام - فقال: يا أمير المؤمنين جعلني الله فداك! أحب أن تكرمني بأن تأكل عندي ...
حارث اعور خدمت امیرالمؤمنین عليه السلام آمد و عرض کرد: ای امیرالمؤمنین خداوند مرا فدای تو کند! دوست دارم به من افتخار دهی و نزد من غذا بخوری. حضرت فرمودند: به شرط این که خودت را به زحمت نیندازی و آن گاه وارد خانه او شد.

«المحاسن، ج 2، ص 187»

حدیث - 10

قال الإمام علی عليه السلام : قوت الأجساد الطعام و قوت الأرواح الإطعام.
امام علی عليه السلام فرمودند: خوراک بدن‌ها، غذاست و خوراک جان‌ها، اطعام کردن.
«مشكاة الأنوار، ح 325»

حدیث - 11

قال الإمام الصادق عليه السلام : إذا أتاك أخوك فأتته بما عندك وإذا دعوته فتكلف له.
امام صادق عليه السلام فرمودند: هرگاه برادر دینی ات ناخوانده بر تو وارد شد، همان غذایی که در خانه داری برایش بیاور و هرگاه او را دعوت کردی در پذیرایی از او زحمت بکش.
«المحاسن، ج 2، ص 179»

حدیث - 12

قال الإمام الصادق عليه السلام : إذا دخل عليك أخوك فأعرض عليه الطعام، فإن لم يأكل فأعرض عليه الماء، فإن لم يشرب فأعرض عليه الوضوء.
امام صادق عليه السلام فرمودند: هرگاه برادرت به خانه تو وارد شد به او غذا تعارف کن، اگر نخورد به او آب تعارف کن، اگر آب ننوشید به او وضو گرفتن پیشنهاد کن.
«المحاسن، ج 2، ص 190»

حدیث - 13

قال ابن أبي يعفور: رأيت عند أبي عبد الله - عليه السلام - ضيفا، فقام يوما في بعض الحوائج، فنهاه عن ذلك، و قام بنفسه إلى تلك الحاجة، و قال: نهى رسول الله ﷺ عن أن يستخدم الضيف.

ابن ابی یعفور می گوید: در خانه امام صادق علیه السلام میهمانی دیدم. روزی آن شخص مشغول انجام بعضی از کارها شد. در این هنگام حضرت او را از انجام آن ها نهی کرد و خود به انجام آن ها مشغول شد و فرمودند: رسول خدا ﷺ از به کار گرفتن میهمان، نهی فرموده است.

«الكافي، ج 6، ص 283»

حدیث - 14

قال الإمام الباقر عليه السلام: إذا دخل أحدكم على أخيه في رحله فليقعد حيث يأمر صاحب الرحل، فإن صاحب الرحل أعرف بعورة بيته من الداخل عليه.

امام باقر علیه السلام فرمودند: هرگاه یکی از شما به خانه برادرش وارد شد، هر جا صاحب خانه گفت همان جا بنشیند، زیرا صاحب خانه به وضع اتاق خود از میهمان آشنا تر است.

«بحار الانوار، ج 75، ص 451»

حدیث - 15

قال رسول الله ﷺ: لا يتكلفن أحد لضيفه ما لا يقدر.
رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ کس نباید بیش از توانش، خود را برای
میهمان به زحمت اندازد.
«کنز العمال، ح 25876»

حدیث - 16

قال رسول الله ﷺ في وصيته لعلی: يا علی! لا وليمة إلا في خمس: في
عرس، أو خرس، أو عذار، أو وکار، أو رکاز: فالعرس التزويج، و الخرس النفاس
بالولد، و العذار الختان، و الوکار في بناء الدار و شرائها، و الركاز الرجل يقدم من
مكة.
رسول خدا ﷺ در سفارشی به علی علیه السلام فرمودند: ای علی! ولیمه جز در
پنج مورد نباشد: برای ازدواج، برای تولد فرزند، برای ختنه کردن، برای ساختن
یا خرید خانه و برای بازگشت از مکه.
«من لا يحضره الفقيه، ج 4، ص 356، ح 5762»

حدیث - 17

قال رسول الله ﷺ : الوليمة أول يوم حق، والثاني معروف، وما زاد رياء وسمعة.

رسول خدا ﷺ فرمودند: ولیمه دادن روز اول حق است و روز دوم احسان، از دو روز که گذشت خودنمایی و شهرت طلبی است.
«الكافي، ج 6، ص 283»

حدیث - 18

قال رسول الله ﷺ : الضيافة أول يوم و الثاني و الثالث، و ما بعد ذلك فإنها صدقة تصدق بها عليه.

رسول خدا ﷺ فرمودند: میهمانی یک روز و دو روز و سه روز است. بعد از آن، آن چه به او داده می شود، صدقه است.
«الكافي، ج 6، ص 283»

حدیث - 19

قال رسول الله ﷺ : الضيف يلفظ ليلتين، فإذا كانت الليلة الثالثة فهو من أهل البيت يأكل ما أدرك.

رسول خدا ﷺ فرمودند: میهمان تا دو شب پذیرایی شود و از شب سوم جزو اهل خانه به شمار می آید و هر چه رسید بخورد.
«الكافي، ج 6، ص 283»

حدیث - 20

قال رسول الله ﷺ : إذا دعى أحدكم إلى طعام فلا يستتبعن ولده، فإنه إن فعل ذلك كان حراما و دخل عاصيا.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هرگاه یکی از شما بدون فرزند به میهمانی دعوت شد، فرزندش را هم به دنبال خود راه نیندازد که اگر چنین کند، کار حرامی کرده و با نافرمانی وارد خانه میزبان شده است.

«المحاسن، ج 2، ص 181»

حدیث - 21

قال رسول الله ﷺ : من أكل طعامه مع ضيفه فليس له حجاب دون الرب.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس غذای خود را با میهمانش بخورد، میان او و پروردگار هیچ حجابی نباشد.

«تنبيه الخواطر، ج 2، ص 116»

حدیث - 22

قال رسول الله ﷺ : من أحب أن يحبه الله و رسوله فليأكل مع ضيفه.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر کس دوست دارد که خدا و رسولش او را دوست داشته باشند، با میهمانان خود غذا بخورد.

«تنبيه الخواطر، ج 2، ص 116»

حدیث - 23

قال رسول الله ﷺ : كفى بالمرء إثماً أن يستقل ما يقرب الى إخوانه، و كفى بالقوم إثماً أن يستقلوا ما يقربه إليهم أخوهم.

رسول خدا ﷺ فرمودند: مرد میزبان را همین گناه بس که غذایی را که پیش برادران خود می گذارد، کم شمارد و میهمانان را همین گناه بس که آن چه را برادرشان در برابرشان می گذارد، کم شمارند.

«المحاسن، ج 2، ص 186»

حدیث - 24

قال رسول الله ﷺ : أبى الله لى زاد المشركين و المنافقين و طعامهم.

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند ابا دارد که من از توشه و غذای مشرکان و منافقان، استفاده کنم.

«المحاسن، ج 2، ص 180»

حدیث - 25

قال رسول الله ﷺ : لو أن مؤمناً دعانى إلى طعام ذراع شاة لأجبتة، و كان ذلك من الدين.

رسول خدا ﷺ فرمودند: اگر مؤمنی مرا به خوردن حتی پاچه گوسفندی دعوت کند، می پذیرم، که این کار جزو دین است.

«المحاسن، ج 2، ص 180»

حدیث - 26

قال رسول الله ﷺ : من الجفاء ... أن يدعى الرجل إلى طعام فلا يجيب أو يجيب فلا يأكل.

رسول خدا ﷺ فرمودند: از ادب به دور است که مردی به مهمانی دعوت شود و نپذیرد یا بپذیرد و از غذای آن نخورد.
«قرب الإسناد، ص 160، ح 583»

حدیث - 27

قال رسول الله ﷺ : أوصى الشاهد من امتى و الغائب أن يجيب دعوة المسلم و لو على خمسة أميال، فإن ذلك من الدين.

رسول خدا ﷺ فرمودند: به حاضران و غایبان امت خود سفارش می کنم که دعوت مسلمان را، گر چه از فاصله پنج میل باشد بپذیرند، هر میل حدود سه فرسخ می باشد زیرا این کار جزو دین است.
«المحاسن، ج 2، ص 180»

حدیث - 28

قال رسول الله ﷺ : لأبى ذر و هو يعظه: لا تصاحب إلا مؤمنا، و لا يأكل طعامك إلا تقي.

رسول خدا ﷺ در اندرزی به ابوذر فرمودند: با کسی جز مؤمن، همنشینى مکن و کسی جز انسان پرهیزگار، غذای تو را نخورد.

«بحار الانوار، ج 77، ص 85»

حدیث - 29

قال رسول الله ﷺ لأبي ذر و هو يعظه: أطمع طعامك من تحبه في الله، و كل طعام من يحبك في الله عزوجل.

رسول خدا ﷺ در اندرزی به ابوذر فرمودند: کسی را که به خاطر خدا دوستش داری از غذای خود بخوران و از غذای کسی که تو را به خاطر خدای عزوجل دوست دارد، بخور.

«بحار الانوار، ج 77، ص 85»

حدیث - 30

قال رسول الله ﷺ: يكره إجابة من يشهد وليمته الأغنياء دون الفقراء.

رسول خدا ﷺ فرمودند: پذیرفتن دعوت کسی که ثروتمندان در دعوت او هستند و فقیران حضور ندارند ناپسند است.

«الدعوات، ص 141، ح 358»

حدیث - 31

قال رسول الله ﷺ: كل بيت لا يدخل فيه الضيف لا تدخله الملائكة.

رسول خدا ﷺ فرمودند: هر خانه ای که مهمان به آن وارد نشود، فرشتگان واردش نمی شوند.

«جامع الأخبار، ص 378، ح 1058»

حدیث - 32

قال رسول الله ﷺ : البيت الذي يمتار منه الخير و البركة أسرع إليه من الشفرة في سنام البعير.

رسول خدا ﷺ فرمودند: خیر و برکت به خانه ای که در آن اطعام می شود، سریعتر از سرعت فرو رفتن تیغ در کوهان شتر می رسد.

«المحاسن، ج 2، ص 147»

حدیث - 33

قال رسول الله ﷺ : الرزق أسرع إلى من يطعم الطعام من السكين في السنام.

رسول خدا ﷺ فرمودند: کسی که اطعام می کند، روزی به او سریعتر از سرعت فرو رفتن کارد در کوهان شتر، می رسد.

«المحاسن، ج 2، ص 147»

حدیث - 34

قال رسول الله ﷺ : الضيف ينزل برزقه، و يرتحل بذنوب أهل البيت.

رسول خدا ﷺ فرمودند: مهمان، روزی خود را می آورد و گناهان اهل خانه را می برد.

«بحار الانوار، ج 75، ص 461»

حدیث - 35

قال رسول الله ﷺ : من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليكرم ضيفه.
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که به خدا و روز واپسین ایمان دارد، باید
میهمانش را گرامی بدارد.
«جامع الأخبار، ص 377، ح 1053»

حدیث - 36

قال الإمام الصادق عليه السلام : المكارم عشرة، فإن استطعت أن تكون فيك فلتكن:
... إقراء الضيف.
امام صادق عليه السلام فرمودند: مکارم اخلاق ده تاست، اگر توانی آن ها را داشته
باشی، چنان باش: یکی از آنها مهمان نوازی است.
«الخصال، ص 431، ح 11»

حوادث و بلايا

حديث - 1

قال امير المؤمنين عليه السلام : فَإِنْ اتَّكُمُ اللَّهُ بِعَاقِبَةٍ فَاقْبَلُوا، وَإِنْ أُبْتَلِئْتُمْ فَاصْبِرُوا.
اميرمؤمنان عليه السلام فرمودند: اگر خداوند به شما عاقبت و سلامتی داد
قدرشناس باشید و اگر به بلاء و گرفتاری مبتلا کرد صبور باشید.
«نهج البلاغه، خطبه 98»

حديث - 2

قال امير المؤمنين عليه السلام : ادْفَعُوا امْوَاجُ الْبَلَاءِ بِالْدُّعَاءِ.
اميرمؤمنان عليه السلام فرمودند: موجهای بلا را با دعا از خود دور کنید.
«نهج البلاغه، خطبه 146»

حديث - 3

قال امير المؤمنين عليه السلام : عِنْدَ تَنَاهِي الْبَلَاءِ يَكُونُ الْفَرَجُ.
اميرمؤمنان عليه السلام فرمودند: پایان هر بلا، گشایش است.
«بحار الانوار، ج 78، ص 12»

حدیث - 4

قال الامام علی علیه السلام : فی تقلّبِ الأحوال، عُلِمَ جواهرُ الرجال.
امام علی علیه السلام فرمودند: چهره واقعی انسانها در تحولات و گرفتاریها
مشخص می گردد.
«بحار الانوار، ج 77، ص 286»

حدیث - 5

قال الامام الباقر علیه السلام : المؤمنُ یبتلی بکلّ بلیّةٍ و یموتُ بکلّ مِیتةٍ اِلّا اَنَّهُ لَا
یَقْتُلُ نَفْسُهُ.
امام باقر علیه السلام فرمودند: مؤمن به هر گرفتاری و بلا مبتلا می گردد به به هر
نوع مرگ می میرد، اما دست به خودکشی نمی زند.
«بحار الانوار، ج 81، ص 196»

حدیث - 6

قال امیرالمؤمنین علیه السلام : مَا الْمُبْتَلَى الَّذِی قَدْ اِسْتَدَّ بِهِ الْبَلَاءُ بِأَحْوَجَ اِلَى الدُّعَاءِ
الَّذِی لَا یَأْمَنُ الْبَلَاءُ.
امیرمؤمنان علیه السلام فرمودند: کسی که سخت گرفتار بلا شده است، از کسی که
از بلا در امان نیست هنوز بلا به او نرسیده، نیازش به دعا بیشتر نمی باشد.
«نهج البلاغه، حکمت 302»

حدیث - 7

قال رسول الله ﷺ : يَقُولُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: يَا دُنْيَا تَحَرَّرِي عَلَى عَبْدِ الْمُؤْمِنِ بِأَنْوَاعِ الْبَلَاءِ

رسول اکرم ﷺ فرمودند: خداوند می فرماید: ای دنیا، با انواع بلا و گرفتاری بر بنده مؤمن گردش کن، و از نظر معیشت بر او سخت گیر، تا اینکه بار اقامت به سوی ما بسته و قصد ماندن در دنیا را نکند.

«بحار الانوار، ج 72، ص 52»

حدیث - 8

قال رسول الله ﷺ : إِذَا غَضَبَ اللَّهُ عَلَى أُمَّةٍ وَلَمْ يَنْزِلْ بِهَا الْعَذَابَ

رسول اکرم ﷺ فرمودند: هرگاه خدا بر امتی غضب کند و عذاب بر آنها نفرستد، آنها را به چند بلا مبتلا می کند: ارزانی را از آنها گرفته و عمرهایشان را کوتاه و بازارگانانشان را بی سود، درختهایشان را بی ثمر، نهرها را بی آب، بارانها را بی موقع و انسانی بداخلاق را بر آنها حاکم می کند.

«خصال صدوق، ج 2، ص 415»

حدیث - 9

قال رسول الله ﷺ : إِذَا عَمِلْتُ أُمَّتِي خَمْسَ عَشْرَةَ خِصْلَةً حَلَّ بِهَا الْبَلَاءُ... .
رسول اکرم ﷺ فرمودند: هرگاه امت من پانزده کار را مرتکب شوند گرفتار بلا میگردند: امانت را غنیمت بدانند و زکات دادن را زیان شمارند، به خاطر رضایت همسر از مادر نافرمانی کنند، با دوست خوش رفتار و با پدر بد رفتار باشند. پست ترین افراد بر آنها ریاست کنند در حالی که مردم از ترس احترامشان کنند، آوازه‌های نامشروع در مساجد بلند شود
«خصال صدوق، ج 2، ص 594»

حدیث - 10

قال رسول الله ﷺ : مَا زِلْتُ أَنَا وَ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ قَبْلِي وَ الْمُؤْمِنِينَ، مَبْتَلِينَ بِمَنْ يُؤْذِينَا... .
رسول اکرم ﷺ فرمودند: زمانی بر من و انبیاء پیشین و همچنین مؤمنان نگذشت، مگر اینکه ما را آزار رسانده اند و مؤمن اگر در قله کوه هم باشد آزار می بیند، برای اینکه مستحق پاداش خداوند شود.
«بحار الانوار، ج 64، ص 228»

حدیث - 11

قال رسول الله ﷺ : قال الله تعالى: يا داوود قل لعبادي، يا عبادي... .
رسول اکرم ﷺ فرمودند: خداوند به حضرت داود علیہ السلام خطاب کرد: ای داود! به بندگانم بگو، ای بندگان من اگر راضی به قضا و شاکر بر نعمتها و صابر در برابر بلاهایم نیستید، بدنبال پروردگاری غیر از من بروید.
«بحار الانوار، ج 64، ص 236»

حدیث - 12

قال رسول الله ﷺ : فَإِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا، ابْتَلَاءَ بِعَظِيمِ الْبَلَاءِ.
رسول خدا ﷺ فرمودند: هرگاه خداوند بنده ای را دوست داشته باشد او را به بلایی بزرگ گرفتار می کند.
«اصول کافی، ج 3، ص 377»

حدیث - 13

قال الامام الصادق علیہ السلام : مَا بَلَى اللَّهُ الْعِبَادَ شَيْءٌ أَشَدَّ عَلَيْهِمْ مِنْ إِخْرَاجِ الدَّرَاهِمِ.
امام صادق علیہ السلام فرمودند: خداوند هیچ بلایی امتحانی را برای بندگان، همانند گرفتاری و امتحان ثروتمند شدن قرار نداده است.
«بحار الانوار، ج 73، ص 139»

حدیث - 14

قال الامام على بن الحسين عليه السلام : إِنِّي لَأَكْرَهُ أَنْ يُعَافَى الرَّجُلُ فِي الدُّنْيَا، وَلَا يُصِيبَهُ شَيْءٌ مِنَ الْمَصَائِبِ.

امام زین العابدین علیه السلام فرمودند: کراحت دارم از مردی که در دنیا به عافیت بسر برد و هیچ مصیبتی از مصائب دنیا به او نرسد.
«بحار الانوار، ج 81، ص 176»

حدیث - 15

قال الامام الصادق عليه السلام : لَنْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ حَتَّى تَعُدُّوا الْبَلَاءَ نِعْمَةً وَالرِّخَاءَ مُصِيبَةً.

امام صادق علیه السلام فرمودند: تا بلا را نعمت و آسایش را مصیبت ندانید، مؤمن نیستید.

«تحف العقول، ص 441»

حدیث - 16

قال الامام الصادق عليه السلام : يَنْبَغِي لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَكُونَ فِيهِ خِصَالٌ... .

امام صادق علیه السلام فرمودند: سزاوار است که مؤمن دارای خصلتهایی باشد: در بحرانها و حوادث ثابت قدم و در بلاها صابر و در گشایش شاکر و به رزق خود قانع باشد.

«تحف العقول، ص 419»

حدیث - 17

قال الامام الصادق عليه السلام : إِذَا أَضِيفَ الْبَلَاءُ إِلَى الْبَلَاءِ، كَانَ مِنَ الْبَلَاءِ عَافِيَةً.
امام صادق عليه السلام فرمودند: وقتی بلا بر بلا افزوده شد، گرفتاری مؤمن زیاد گردید، پس از آن دوران عافیت و نجات از بلا فرا می رسد.
«تحف العقول، ص 414»

حدیث - 18

قال الامام الصادق عليه السلام : إِنَّ أَيُّوبَ عليه السلام مَعَ جَمِيعِ مَا يُبْتَلَى بِهِ لَمْ يَسْتَنْ لَهُ رَاحَةً
امام صادق عليه السلام فرمودند: ایوب عليه السلام با آن همه گرفتاری که داشت، بوی بدی از او پیدا نشد. و زشت رو نگردید. و کسی که به نزدش آمد و شد داشت از او وحشت نکرد، اما کناره گیری مردم از او به خاطر تنگدستی بود.
«خصال صدوق، ج 2، ص 262»

حدیث - 19

قال الامام الصادق عليه السلام : ابْتُلِيَ أَيُّوبَ عليه السلام سَبْعَ سَنِينَ بِبَلَاءٍ ذَنْبٍ.
امام صادق عليه السلام فرمودند: حضرت ایوب عليه السلام هفت سال به بلا مبتلا بود و حال آنکه گناهی نداشت.
«خصال صدوق، ج 2، ص 46»

حدیث - 20

قال الامام الصادق عليه السلام : انّ فيما ناجى الله به موسى بن عمران إنّ يا موسى عليه السلام ...

امام صادق عليه السلام فرمودند: در نجوایی که خداوند با حضرت موسی عليه السلام داشت، فرمودند: ای موسی! مخلوقی را خلق نکردم که از بنده ای مؤمن نزد من محبوب تر باشد. هرگاه مبتلا به گرفتاری شده، آنگاه بر بلایم صابر و در برابر نعمتهایم سپاس گذار و به قضایم راضی بوده است. این بنده از جمله صدیقین در نزد من است.

«بحار الانوار، ج 64، ص 235»

حدیث - 21

قال الامام الصادق عليه السلام : إنّ اهل الحق لم يزلوا منذ كانوا في شِدَّةٍ، امّا انّ ذالک الى مدّة قليلة و عافية طويلة.

امام صادق عليه السلام فرمودند: زمانی بر اهل حق نمی گذرد، مگر اینکه مدتی را در شدت و سختی باشند. اما این مدت کوتاه عافیت طولانی را بدنبال دارد.

«بحار الانوار، ج 67، ص 214»

حدیث - 22

قال الامام الصادق عليه السلام : إنّما المؤمن بمنزلة كَفّة الميزان، كلّما زيد في إيمانه زيد في بلائه.

امام صادق علیه السلام فرمودند: مؤمن به منزله کفه ی ترازو است، هر چه بر ایمانش افزوده گردد، بر بلایش نیز افزوده می شود.
«بحار الانوار، ج 67، ص 210»

حدیث - 23

قال الامام الصادق علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يُبْتَلَى الْمُؤْمِنَ بِكُلِّ بَلِيَّةٍ، يُمِيتُهُ بِكُلِّ مَيْتَةٍ، وَلَا يُبْتَلَى بِذِهَابِ عَقْلِهِ.
امام صادق علیه السلام فرمودند: خداوند مؤمن را به هر بلائی گرفتار می کند و به هر مرگی می میراند اما هرگز به بی خردی و دیوانگی گرفتار نمی کند.
«اصول کافی، ج 5، ص 91»

حدیث - 24

قال الامام الصادق علیه السلام : آلَ الْمُؤْمِنِ لَا يَمْضِي عَلَيْهِ أَرْبَعُونَ لَيْلَةً، إِلَّا عَرَضَ لَهُ أَمْرٌ يَحْزَنُهُ، يُذَكِّرُ بِهِ.
امام صادق علیه السلام فرمودند: بر هیچ مؤمنی چهل شب نگذرد، مگر اینکه امری بر او عارض شده و او را اندوهگین کند و با این عمل متوجه خدا شود.
«اصول کافی، ج 5، ص 84»

حدیث - 25

قال الامام الصادق علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَحَبَّ عَبْدًا، غَتَّهُ بِالْبَلَاءِ غَتًّا.

امام صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه خداوند بنده ای را دوست بدارد، او را در گرداب بلا فرو می برد.
«اصول کافی، ج 5، ص 82»

حدیث - 26

قال الامام الصادق علیه السلام : إِنَّ لِلَّهِ عَزَّوَجَلَّ عِبَاداً فِي الْأَرْضِ مِنْ خَالِصِ عِبَادِهِ...

امام صادق علیه السلام فرمودند: برای خداوند در زمین بنده هایی است که بنده های خالص اویند، اما هیچ نعمتی از آسمان فرود نمی آید مگر اینکه آنها را از آن منصرف نموده و بدست دیگران اندازد و هیچ بلائی فرود نیاید، مگر این که آنان از آن بهره مند شوند.
«اصول کافی، ج 5، ص 82»

حدیث - 27

قال الامام الصادق علیه السلام : إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ، جَعَلَ وَلِيَّهُ فِي الدُّنْيَا غَرَضاً لِعَدُوِّهِ.
امام صادق علیه السلام فرمودند: خداوند در دنیا، دوستان خود را هدف دشمن قرار می دهد.
«اصول کافی، ج 5، ص 74»

حدیث - 28

قال الامام الصادق عليه السلام : إِنَّ عَظِيمَ الْأَجْرِ لَمَعَ عَظِيمُ الْبَلَاءِ .
امام صادق عليه السلام فرمودند: اجر و ثواب بزرگ همراه با بلای بزرگ است.
«اصول کافی، ج 3، ص 376»

حدیث - 29

قال الامام الصادق عليه السلام : إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ .
امام صادق عليه السلام فرمودند: گرفتارترین مردم پیامبران و سپس آنهايي هستند
که از حيث فضيلت بعد از آنان قرار دارند.
«بحار الانوار، ج 15، ص 53»

حدیث - 30

قال الامام الصادق عليه السلام : لَمْ يُوْمِنْهُ اللَّهُ مُؤْمِنٌ مِنْ هَازِئِ الدُّنْيَا، وَلَكِنَّهُ آمَنَهُ مِنْ
الْعُمَى فِيهَا وَالشَّقَاءِ فِي الْآخِرَةِ .
امام صادق عليه السلام فرمودند: خداوند مؤمن را از فتنه ها و حوادث دنیا در امان
قرار نداد، ولی از گمراهی در دنیا و بدبختی در آخرت نجات بخشید.
«اصول کافی، ج 5، ص 89»

حدیث - 31

قال امیرالمؤمنین علیه السلام : إِنَّ الْبَلَاءَ لَظَالِمٌ أَدَبٌ، وَلِلْمُؤْمِنِ امْتِحَانٌ، وَلِلنَّبِيِّاءِ
درجۃٌ، وَلِلْأَوْلِيَاءِ كِرَامَةٌ.

امیرمؤمنان علیه السلام فرمودند: بلا برای ظالم ادب، برای مؤمن آزمون، برای
پیامبران مقام و برای اولیاء کرامت و بزرگواری است.

«بحار الانوار، ج 64، ص 235»

مشورت

حدیث - 1

قال الإمام الباقر عليه السلام : اتبع من يبيك وهو لك ناصح، ولا تتبع من يضحك وهو لك غاش.

امام باقر عليه السلام فرمودند: از کسی که تو را می گریاند، اما خیرخواه توست پیروی کن و از کسی که تو را می خنداند، اما با تو یکرنگ نیست، پیروی مکن.
«محاسن، ج 2، ص 440»

حدیث - 2

قال الإمام الصادق عليه السلام : لا تشاور أحمق، ولا تستعن بكذاب، ولا تشق بمودة ملول، فإن الكذاب يقرب لك البعيد ويبعد لك القريب والأحمق يجهد لك نفسه ولا يبلغ ما تريد والملول أوثق ما كنت به خذلك ...

امام صادق عليه السلام فرمودند: با احمق مشورت مکن و از دروغگو کمک مگیر و به دوستی آدم دل مرده تکیه مکن، زیرا دروغگو دور را نزدیک و نزدیک را دور در نظرت جلوه می دهد و احمق خودش را برای تو خسته می کند اما به آنچه می خواهی نمی رساند و آدم دل مرده در زمانی که کاملاً به او اعتماد داری، تنهایت می گذارد و در اوج ارتباط با او، از تو می برد.
«تحف العقول، ص 316»

حدیث - 3

قال الإمام الصادق عليه السلام: لا تكونن أول مشير وإياك والرأى الفطير و تجنب ارتجال الكلام و لا تشر على مستبد برأيه و لا على وغد و لا على متلون و لا على لجوج و خف الله فى موافقة هوى المستشير ...

امام صادق عليه السلام فرمودند: در مشورت نخستین کسی مباش که نظر می دهد و از اظهار رأی خام و ناپخته پرهیز و از ناسنجیده گویی دوری کن و طرف مشورت آدم خود رأی و سست اندیش و دمدمی مزاج و لجوج قرار مگیر و از خدا بترس و سعی نکن در مشورت مطابق میل و هوس مشورت کننده نظر دهی، زیرا که سعی در جلب رضایت او پستی است.

«بحار الأنوار، ج 72، ص 104»

حدیث - 4

قال الإمام الصادق عليه السلام: إذا أردت أمرا فلا تشاور فيه أحدا حتى تشاور ربك، قال: قلت له: وكيف اشاور ربي؟ قال: تقول: أستخير الله مائة مرة، ثم تشاور الناس، فإن الله يجرى لك الخيرة على لسان من أحب.

امام صادق عليه السلام فرمودند: هر گاه اراده کاری کردی، پیش از مشورت با پروردگارت با هیچ کس مشورت مکن. راوی می گوید: عرض کردم: چگونه با پروردگارم مشورت کنم؟ فرمودند: صد مرتبه می گویی: از خدا خیر و راه درست را می طلبم سپس با مردم مشورت می کنی در این صورت خداوند خیر و صلاح تو را بر زبان هر که دوست داشته باشد، جاری می سازد.

«مکارم الأخلاق، ج 2، ص 98»

حدیث - 5

قال الإمام الرضا عليه السلام لما ذكر عنده أبوه: كان عقله لا توازي به العقول و ربما شاور الاسود من سودانه، فقليل له: تشاور مثل هذا؟! فقال: إن الله تبارك وتعالى ربما فتح على لسانه.

امام رضا عليه السلام هنگامی که در حضور پدر بزرگوارش سخن به میان آمد، فرمودند: هیچ خردی با خرد آن حضرت برابری نمی کرد با این حال گاه با یکی از غلامان سیاه خود مشورت می کرد به ایشان عرض شد: با چنین کسی مشورت می کنی؟ فرمودند: چه بسا که خدا تبارک و تعالی نظر درست را بر زبان او جاری کند.

«مکارم الأخلاق، ج 2، ص 99»

حدیث - 6

قال الإمام الحسن عليه السلام : ما تشاور قوم إلا هدوا إلى رشدهم.
امام حسن عليه السلام فرمودند: هیچ مردمی با هم مشورت نکردند مگر آن که راه درست حل مشکلات خود را پیدا کردند.
«تحف العقول، ص 233»

حدیث - 7

قال الإمام الصادق عليه السلام : إن المشورة لا تكون إلا بحدودها الأربعة ... فأولها أن يكون الذى تشاوره عاقلا، والثانية أن يكون حرا متدينا، والثالثة أن يكون صديقا مواخيا

امام صادق عليه السلام فرمودند: مشورت جز با حدود چهارگانه آن تحقق نپذیرد، نخستین حد آن این است که کسی که با او مشورت می کنی خردمند باشد، دوم این که آزاده و متدین باشد، سوم این که دوست و برادروار باشد و چهارم اینکه راز خود را به او بگویی و او به اندازه خودت از آن راز آگاه باشد، اما آن را بیوشاند و به کسی نگوید.

«مكارم الأخلاق، ج 2، ص 98»

حدیث - 8

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم : لن يهلك امرؤ عن مشورة. رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم فرمودند: هیچ انسانی از مشورت کردن نابود نمی شود. «محاسن، ج 2، ص 436»

حدیث - 9

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم : الحزم أن تستشير ذا رأى و تطيع أمره. رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم فرمودند: دوراندیشی آن است که با صاحب نظر مشورت کنی و به نظر او عمل نمایی.

«بحار الأنوار، ج 75، ص 105»

حدیث - 10

قال رسول الله ﷺ : لا مظاهرة أوثق من المشاورة.
رسول خدا ﷺ فرمودند: هیچ پشتیبانی قابل اعتمادتر از مشورت نیست.
«محاسن، ج 2، ص 435»

حدیث - 11

قال رسول الله ﷺ : من استشاره أخوه المؤمن فلم يحضه النصيحة سلبه الله لبه.
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که برادر مؤمنش با وی مشورت کند و او صادقانه راهنمایی نکند، خداوند عقلش را از او بگیرد.
«بحار الأنوار، ج 75، ص 104»

حدیث - 12

قال رسول الله ﷺ : مشاورة العاقل الناصح رشد ويمن وتوفيق من الله، فإذا أشار عليك الناصح العاقل فإياك والخلاف، فإن في ذلك العطب.
رسول خدا ﷺ فرمودند: مشورت کردن با خردمند خیرخواه، مایه هدایت و میمنت است و توفیقی است از جانب خداوند، پس هر گاه خیرخواه خردمند تو را راهنمایی کرد، مبدا مخالفت کنی که موجب نابودی می شود.
«محاسن، ج 2، ص 438»

حدیث - 13

قال رسول الله ﷺ : تصدقوا على أخيكم بعلم يرشده ورأى يسدده.
رسول خدا ﷺ فرمودند: با دانشی که برادر شما را راهنمایی می کند و با
نظری که راه درست را به او نشان می دهد، به وی صدقه بدهید.
«بحار الأنوار، ج 75، ص 105»

حدیث - 14

قال رسول الله ﷺ : من غش المسلمين في مشورة فقد برئت منه.
رسول خدا ﷺ فرمودند: هر که به مسلمانان در مشورتی خیانت کند، من
از او بیزارم.
«عیون أخبار الرضا - ع - ج 2، ص 66»

حدیث - 15

قال الإمام علي عليه السلام : استشر عدوك العاقل، واحذر رأي صديقك الجاهل.
امام علی علیه السلام فرمودند: با دشمن دانای خود مشورت کن و از نظر دوست
نادان خود پرهیز.
«غرر الحکم، ح 2471»

حدیث - 16

قال الإمام علی علیه السلام : لا تستشر الکذاب، فإنه کالسراب یقرب علیک البعید ویبعد علیک القریب.

امام علی علیه السلام فرمودند: با دروغگو مشورت مکن، چون دروغگو، مانند سراب، دور را در نظرت نزدیک نشان می دهد و نزدیک را دور. «غرر الحکم، ح 10351»

حدیث - 17

قال الإمام علی علیه السلام : لا تشرکن فی رأیک جبانا، یضعفک عن الأمر و یعظم علیک ما لیس بعظیم.

امام علی علیه السلام فرمودند: هرگز در اندیشه خود ترسو را شریک مگردان، که اراده تو را در انجام کارها به ضعف می کشاند و آنچه را که بزرگ نیست در نظرت بزرگ می نمایاند. «غرر الحکم، ح 10349»

حدیث - 18

قال الإمام علی علیه السلام : لا تدخلن فی مشورتک بخيلا، فیعدل بک عن القصد و یعدک الفقر.

امام علی علیه السلام فرمودند: در مشورت خود بخیل را داخل مگردان که تو را از حق و میانه روی باز می دارد و از فقر می ترساند.

«غرر الحكم، ح 10348»

حدیث - 19

قال الإمام علي عليه السلام: خيانة المستسلم والمستشير من أفضع الأمور، وأعظم الشرور، و موجب عذاب السعير.

امام علی علیه السلام فرمودند: خیانت کردن به فرد تسلیم شده و مشورت کننده، از شنيع ترین کارها و بزرگترین بدیها است و موجب عذاب آتش افروخته می شود.

«غرر الحكم، ح 5075»

حدیث - 20

قال الإمام علي عليه السلام: لا يستغنى العاقل عن المشاورة.

امام علی علیه السلام فرمودند: خردمند، از مشورت کردن بی نیاز نیست.

«غرر الحكم، ح 10693»

حدیث - 21

قال الإمام علي عليه السلام: إذا أنكرت من عقلك شيئاً فافتد برأى عاقل يزيل ما أنكرته.

امام علی علیه السلام فرمودند: هر گاه با فکر خود به جایی نرسیدی، از اندیشه خردمندی که مشکل تو را حل می کند پیروی کن.

«غرر الحكم، ح 4156»

حدیث - 22

قال الإمام علي عليه السلام : ظلم المستشير ظلم و خيانة .
امام علی علیه السلام فرمودند: ستم کردن به مشورت کننده، هم ظلم است و هم خیانت .
«غرر الحکم، ح 6037»

حدیث - 23

قال الإمام علي عليه السلام : الاستشارة عين الهداية، وقد خاطر من استغنى برأيه .
امام علی علیه السلام فرمودند: مشورت کردن، دیده راهیابی است و کسی که به رأی و نظر خویش اکتفا کند، خود را به خطر افکنده است .
«نهج البلاغه، حکمت 211»

حدیث - 24

قال الإمام علي عليه السلام : المشاورة راحة لك وتعب لغيرك .
امام علی علیه السلام فرمودند: مشورت کردن، مایه راحتی تو و زحمت دیگری است .
«غرر الحکم، ح 1857»

حدیث - 25

قال الإمام علي عليه السلام: المستشار على طرف النجاح.
امام علی علیه السلام فرمودند: مشورت کننده، بر لبه پیروزی است.
«غرر الحکم، ح 1217»

حدیث - 26

قال الإمام علي عليه السلام: المستشار متحصن من السقط.
امام علی علیه السلام فرمودند: کسی که مشورت کند، از لغزیدن در خطاها مصون می ماند.
«غرر الحکم، ح 1207»

حدیث - 27

قال الإمام علي عليه السلام: المشورة تجلب لك صواب غيرك.
امام علی علیه السلام فرمودند: مشورت کردن، اندیشه های درست دیگران را برای تو کسب می کند.
«غرر الحکم، ح 1509»

حدیث - 28

قال الإمام علي عليه السلام: بعثني رسول الله ﷺ علي اليمن، فقال و هو يوصيني: يا علي ما حار من استخار و لا ندم من استشار.
امام علی علیه السلام فرمودند: رسول خدا ﷺ مرا به امارت یمن فرستاد و به من سفارش کرد: ای علی! کسی که از خدا طلب خیر کرد، سرگردان نشد و کسی که مشورت نمود، پشیمان نگشت.
«أمالی شیخ طوسی، ص 136»

حدیث - 29

قال الإمام علي عليه السلام: شاور في امورك الذين يخشون الله ترشد.
امام علی علیه السلام فرمودند: در کارهای خود با افراد خدا ترس مشورت کن، تا راه درست را بیابی.
«غرر الحكم، ح 5756»

حدیث - 30

قال الإمام علي عليه السلام: شاور ذوي العقول، تأمن الزلل والندم.
امام علی علیه السلام فرمودند: با خردمندان مشورت کن، تا از لغزش و پشیمانی در امان مانی.
«غرر الحكم، ح 5755»

حدیث - 31

قال الإمام زين العابدين عليه السلام : حق المستشار إن علمت أن له رأياً أشرت عليه، وإن لم تعلم أرشدته إلى من يعلم.

امام سجاد عليه السلام فرمودند: حق مشورت کننده این است، که اگر برای راهنمایی او نظری داری، راهنمایی کنی و اگر اطلاعی نداشته باشی او را به کسی که در آن زمینه آگاهی دارد، راهنمایی کنی.

«الخصال، ص 570»

فهرست مطالب

3		مصالح اجتماعی
3		حدیث - 1
3		حدیث - 2
4		حدیث - 3
4		حدیث - 4
5		حدیث - 5
5		حدیث - 6
5		حدیث - 7
6		حدیث - 8
6		حدیث - 9
6		حدیث - 10
7		حدیث - 11
7		حدیث - 12
7		حدیث - 13
8		حدیث - 14
8		حدیث - 15
9		حدیث - 17
9		حدیث - 18
9		حدیث - 19
10		حدیث - 20
10		حدیث - 21

11	22 - حدیث
11	23 - حدیث
12	24 - حدیث
12	25 - حدیث
12	26 - حدیث
13	27 - حدیث
13	28 - حدیث
13	29 - حدیث
14	30 - حدیث
14	31 - حدیث
15	32 - حدیث
15	33 - حدیث
15	34 - حدیث
16	35 - حدیث
16	36 - حدیث
16	37 - حدیث
17	38 - حدیث
17	39 - حدیث
18	40 - حدیث
18	41 - حدیث
18	42 - حدیث
19	43 - حدیث
19	44 - حدیث
19	45 - حدیث

20	حدیث - 46
20	حدیث - 47
21	حدیث - 48
21	حدیث - 49
21	حدیث - 50
22	حدیث - 51
22	حدیث - 52
22	حدیث - 53
23	حدیث - 54
23	حدیث - 55
23	حدیث - 56
24	حدیث - 57
24	حدیث - 58
24	حدیث - 59
25	حدیث - 60
25	حدیث - 61
25	حدیث - 62
26	حدیث - 63
26	حدیث - 64
26	حدیث - 65
27	حدیث - 66
27	حدیث - 67
27	حدیث - 68
28	حدیث - 69

28	حدیث - 70
28	حدیث - 71
29	حدیث - 72
29	حدیث - 73
29	حدیث - 74
30	حدیث - 75
30	حدیث - 76
30	حدیث - 77
31	حدیث - 78
31	حدیث - 79
31	حدیث - 80
32	حدیث - 81
32	حدیث - 82
33	حدیث - 83
33	حدیث - 84
33	حدیث - 85
34	حدیث - 86
34	حدیث - 87
34	حدیث - 88
35	حدیث - 89
35	حدیث - 90
36	حدیث - 91
36	حدیث - 92
37	حدیث - 93

37	حدیث - 94
38	حدیث - 95
38	حدیث - 96
39	حدیث - 97
39	حدیث - 98
40	حدیث - 99
40	حدیث - 100
41	حدیث - 101
41	حدیث - 102
42	حدیث - 103
42	حدیث - 104
42	حدیث - 105
43	حدیث - 106
43	حدیث - 107
43	حدیث - 108
44	حدیث - 109
44	حدیث - 110
45	حدیث - 111
45	حدیث - 112
45	حدیث - 113
46	حدیث - 114
46	حدیث - 115
47	حدیث - 116
47	حدیث - 117

47	حدیث - 118
48	حدیث - 119
48	حدیث - 120
48	حدیث - 121
49	حدیث - 122
49	حدیث - 123
50	حدیث - 124
50	حدیث - 125
50	حدیث - 126
51	حدیث - 127
52	حدیث - 129
52	حدیث - 130
52	حدیث - 131
53	حدیث - 132
53	حدیث - 133
53	حدیث - 134
54	حدیث - 135
54	حدیث - 136
55	حدیث - 138
55	حدیث - 139
56	حدیث - 140
56	حدیث - 141
56	حدیث - 142
57	حدیث - 143

57	حدیث - 144
57	حدیث - 145
58	حدیث - 146
58	حدیث - 147
58	حدیث - 148
59	حدیث - 149
59	حدیث - 150
60	حدیث - 151
60	حدیث - 152
60	حدیث - 153
61	حدیث - 154
61	حدیث - 155
61	حدیث - 156
62	حدیث - 157
62	حدیث - 158
62	حدیث - 159
63	حدیث - 160
63	حدیث - 161
63	حدیث - 162
64	حدیث - 163
64	حدیث - 164
65	حدیث - 165
65	حدیث - 166
65	حدیث - 167

66	حدیث - 168
66	حدیث - 169
66	حدیث - 170
67	حدیث - 171
67	حدیث - 172
67	حدیث - 173
68	حدیث - 174
68	حدیث - 175
68	حدیث - 176
69	حدیث - 177
69	حدیث - 178
69	حدیث - 179
70	حدیث - 180
70	حدیث - 181
70	حدیث - 182
71	حدیث - 183
71	حدیث - 184
72	حدیث - 185
72	حدیث - 186
73	حدیث - 187
73	حدیث - 188
73	حدیث - 189
74	حدیث - 190
74	حدیث - 191

75	حدیث - 192
75	حدیث - 193
75	حدیث - 194
76	حدیث - 195
76	حدیث - 196
77	حدیث - 198
77	حدیث - 199
78	حدیث - 200
78	حدیث - 201
78	حدیث - 202
79	حدیث - 203
79	حدیث - 204
80	حدیث - 205
80	حدیث - 206
81	حدیث - 207
82	مفاسد اجتماعی
82	حدیث - 1
82	حدیث - 2
82	حدیث - 3
83	حدیث - 4
83	حدیث - 5
83	حدیث - 6
84	حدیث - 7
84	حدیث - 8

84	حدیث - 9
85	حدیث - 10
85	حدیث - 11
85	حدیث - 12
86	حدیث - 13
86	حدیث - 14
86	حدیث - 15
87	حدیث - 16
87	حدیث - 17
87	حدیث - 18
88	حدیث - 19
88	حدیث - 20
88	حدیث - 21
89	حدیث - 22
89	حدیث - 23
89	حدیث - 24
90	حدیث - 25
90	حدیث - 26
90	حدیث - 27
91	حدیث - 28
91	حدیث - 29
91	حدیث - 30
92	حدیث - 31
92	حدیث - 32

92	حدیث - 33
93	حدیث - 34
94	حدیث - 35
94	حدیث - 36
94	حدیث - 37
95	حدیث - 38
95	حدیث - 39
95	حدیث - 40
96	حدیث - 41
96	حدیث - 42
96	حدیث - 43
97	حدیث - 44
97	حدیث - 45
97	حدیث - 46
98	حدیث - 47
98	حدیث - 48
98	حدیث - 49
99	حدیث - 50
99	حدیث - 51
99	حدیث - 52
99	حدیث - 53
100	حدیث - 54
100	حدیث - 55
100	حدیث - 56

101.....	حدیث - 57
101.....	حدیث - 58
101.....	حدیث - 59
102.....	حدیث - 60
102.....	حدیث - 61
102.....	حدیث - 62
103.....	حدیث - 63
103.....	حدیث - 64
103.....	حدیث - 65
104.....	حدیث - 66
105.....	دوست و دوست یابی
105.....	حدیث - 1
105.....	حدیث - 2
106.....	حدیث - 3
106.....	حدیث - 4
106.....	حدیث - 5
107.....	حدیث - 6
107.....	حدیث - 7
107.....	حدیث - 8
108.....	حدیث - 9
108.....	حدیث - 10
108.....	حدیث - 11
109.....	حدیث - 12
109.....	حدیث - 13

110	حدیث - 14
110	حدیث - 15
110	حدیث - 16
111	حدیث - 17
111	حدیث - 18
111	حدیث - 19
112	حدیث - 20
112	حدیث - 21
113	حدیث - 22
113	حدیث - 23
113	حدیث - 24
114	حدیث - 25
114	حدیث - 26
114	حدیث - 27
115	حدیث - 28
115	حدیث - 29
115	حدیث - 30
116	حدیث - 31
116	حدیث - 32
116	حدیث - 33
117	حدیث - 34
117	حدیث - 35
117	حدیث - 36
118	حدیث - 37

118.....	حدیث - 38
119.....	حدیث - 39
119.....	حدیث - 40
119.....	حدیث - 41
120.....	حدیث - 42
120.....	حدیث - 43
121.....	حدیث - 44
121.....	حدیث - 45
121.....	حدیث - 46
122.....	حدیث - 47
122.....	حدیث - 48
122.....	حدیث - 49
123.....	حدیث - 50
123.....	حدیث - 51
123.....	حدیث - 52
124.....	حدیث - 53
124.....	حدیث - 54
124.....	حدیث - 55
125.....	حدیث - 56
125.....	حدیث - 57
125.....	حدیث - 58
126.....	حدیث - 59
126.....	حدیث - 60
126.....	حدیث - 61

127	حدیث - 62
127	حدیث - 63
127	حدیث - 64
128	حدیث - 65
128	حدیث - 66
128	حدیث - 67
129	حدیث - 68
129	حدیث - 69
129	حدیث - 70
129	حدیث - 71
130	حدیث - 72
130	حدیث - 73
130	حدیث - 74
131	حدیث - 75
131	حدیث - 76
131	حدیث - 77
132	حدیث - 78
132	حدیث - 79
132	حدیث - 80
133	حدیث - 81
133	حدیث - 82
133	حدیث - 83
134	حدیث - 84
134	حدیث - 85

134	86 - حدیث
135	87 - حدیث
135	88 - حدیث
135	89 - حدیث
136	90 - حدیث
136	91 - حدیث
136	92 - حدیث
137	93 - حدیث
137	94 - حدیث
137	95 - حدیث
138	96 - حدیث
138	97 - حدیث
138	98 - حدیث
139	99 - حدیث
139	100 - حدیث
139	101 - حدیث
140	102 - حدیث
140	103 - حدیث
140	104 - حدیث
141	105 - حدیث
141	106 - حدیث
142	107 - حدیث
142	108 - حدیث
142	109 - حدیث

143	حدیث - 110
143	حدیث - 111
144	حدیث - 112
144	حدیث - 113
145	حدیث - 114
145	حدیث - 115
146	حدیث - 117
146	حدیث - 118
147	حدیث - 119
147	حدیث - 120
147	حدیث - 121
147	حدیث - 122
148	حدیث - 123
148	حدیث - 124
148	حدیث - 125
149	حدیث - 126
149	حدیث - 127
149	حدیث - 128
150	حدیث - 129
150	حدیث - 130
150	حدیث - 131
151	حدیث - 132
151	حدیث - 133
151	حدیث - 134

152	حدیث - 135
152	حدیث - 136
152	حدیث - 137
153	حدیث - 138
153	حدیث - 139
153	حدیث - 140
154	حدیث - 141
154	حدیث - 142
154	حدیث - 143
155	حدیث - 144
155	حدیث - 145
155	حدیث - 146
156	حدیث - 147
156	حدیث - 149
157	حدیث - 150
157	حدیث - 151
157	حدیث - 152
158	حدیث - 153
158	حدیث - 154
158	حدیث - 155
159	حدیث - 156
159	حدیث - 157
159	حدیث - 158
160	حدیث - 159

160	حدیث - 160
161	حدیث - 162
161	حدیث - 163
161	حدیث - 164
162	حدیث - 165
162	حدیث - 166
163	حدیث - 167
163	حدیث - 168
163	حدیث - 169
164	حدیث - 170
164	حدیث - 171
164	حدیث - 172
165	حدیث - 173
165	حدیث - 174
165	حدیث - 175
166	حدیث - 176
166	حدیث - 177
166	حدیث - 178
167	حدیث - 179
167	حدیث - 180
167	حدیث - 181
168	حدیث - 182
168	حدیث - 183
168	حدیث - 184

168	حدیث - 185
169	حدیث - 186
169	حدیث - 187
170	حدیث - 188
170	حدیث - 189
171	حدیث - 190
171	حدیث - 191
171	حدیث - 192
172	حدیث - 193
172	حدیث - 194
173	حدیث - 195
173	حدیث - 196
174	حدیث - 197
174	حدیث - 198
174	حدیث - 199
175	حدیث - 200
175	حدیث - 201
175	حدیث - 202
176	حدیث - 203
176	حدیث - 204
176	حدیث - 205
177	حدیث - 206
177	حدیث - 207
177	حدیث - 208

177	حدیث - 209
178	حدیث - 210
178	حدیث - 211
178	حدیث - 212
179	حدیث - 213
179	حدیث - 214
179	حدیث - 215
180	حدیث - 216
180	حدیث - 217
180	حدیث - 218
180	حدیث - 219
181	حدیث - 220
181	حدیث - 221
181	حدیث - 222
182	حدیث - 223
182	حدیث - 224
182	حدیث - 225
183	حدیث - 226
183	حدیث - 227
183	حدیث - 228
183	حدیث - 229
184	حدیث - 230
184	حدیث - 231
184	حدیث - 232

184	حدیث - 233
185	حدیث - 234
185	حدیث - 235
185	حدیث - 236
186	حدیث - 237
186	حدیث - 238
186	حدیث - 239
186	حدیث - 240
187	حدیث - 241
187	حدیث - 242
187	حدیث - 243
188	حدیث - 244
188	حدیث - 245
188	حدیث - 246
188	حدیث - 247
189	حدیث - 248
189	حدیث - 249
189	حدیث - 250
190	حدیث - 251
190	حدیث - 252
190	حدیث - 253
190	حدیث - 254
191	حدیث - 255
191	حدیث - 256

192	حدیث - 257
192	حدیث - 258
192	حدیث - 259
193	حدیث - 260
193	حدیث - 261
193	حدیث - 262
194	حدیث - 263
194	حدیث - 264
194	حدیث - 265
195	حدیث - 266
195	حدیث - 267
195	حدیث - 268
196	حدیث - 269
196	حدیث - 270
196	حدیث - 271
197	حدیث - 272
197	حدیث - 273
197	حدیث - 274
198	حدیث - 275
198	حدیث - 276
198	حدیث - 277
199	حدیث - 278
199	حدیث - 279
199	حدیث - 280

200	حدیث - 281
200	حدیث - 282
200	حدیث - 283
201	حدیث - 284
201	حدیث - 285
201	حدیث - 286
202	حدیث - 287
202	حدیث - 288
202	حدیث - 289
203	حدیث - 290
203	حدیث - 291
203	حدیث - 292
204	حدیث - 293
204	حدیث - 294
204	حدیث - 295
205	حدیث - 296
205	حدیث - 297
205	حدیث - 298
206	حدیث - 299
206	حدیث - 300
206	حدیث - 301
207	حدیث - 302
207	حدیث - 303
207	حدیث - 304

208	حدیث - 305
208	حدیث - 306
208	حدیث - 307
209	حدیث - 308
209	حدیث - 309
209	حدیث - 310
210	حدیث - 311
210	حدیث - 312
210	حدیث - 313
211	حدیث - 314
211	حدیث - 315
211	حدیث - 316
212	حدیث - 317
212	حدیث - 318
212	حدیث - 319
213	حدیث - 320
213	حدیث - 321
213	حدیث - 322
214	حدیث - 323
214	حدیث - 324
214	حدیث - 325
215	حدیث - 326
215	حدیث - 327
215	حدیث - 328

216	حدیث - 329
216	حدیث - 330
216	حدیث - 331
217	حدیث - 332
217	حدیث - 333
218	حدیث - 334
218	حدیث - 335
218	حدیث - 336
219	حدیث - 337
219	حدیث - 338
219	حدیث - 339
220	حدیث - 340
220	حدیث - 341
221	حدیث - 342
222	همسایه
222	حدیث - 1
222	حدیث - 2
223	حدیث - 3
223	حدیث - 4
223	حدیث - 5
224	حدیث - 6
224	حدیث - 7
224	حدیث - 8
225	حدیث - 9

225	حدیث - 10
225	حدیث - 11
226	حدیث - 13
227	حدیث - 14
227	حدیث - 15
227	حدیث - 16
228	حدیث - 17
228	حدیث - 18
228	حدیث - 19
229	حدیث - 20
229	حدیث - 21
230	حدیث - 22
230	حدیث - 23
230	حدیث - 24
231	حدیث - 25
231	حدیث - 26
231	حدیث - 27
232	حدیث - 28
232	حدیث - 29
233	حدیث - 30
233	حدیث - 31
233	حدیث - 32
234	حدیث - 33
234	حدیث - 34

235	حدیث - 35
235	حدیث - 36
235	حدیث - 37
235	حدیث - 38
236	حدیث - 39
236	حدیث - 40
236	حدیث - 41
237	حدیث - 42
237	حدیث - 43
237	حدیث - 44
238	حدیث - 45
238	حدیث - 46
238	حدیث - 47
239	حدیث - 48
239	حدیث - 49
239	حدیث - 50
239	حدیث - 51
240	حدیث - 52
241	طبیعت و محیط زیست
241	حدیث - 1
241	حدیث - 2
241	حدیث - 3
242	حدیث - 4
242	حدیث - 5

242	حدیث - 6
243	حدیث - 7
243	حدیث - 8
243	حدیث - 9
244	حدیث - 10
244	حدیث - 11
244	حدیث - 12
244	حدیث - 13
245	حدیث - 14
245	حدیث - 15
245	حدیث - 16
246	حدیث - 17
246	حدیث - 18
247	حدیث - 19
247	حدیث - 20
247	حدیث - 21
248	حدیث - 22
248	حدیث - 23
249	مسافرت و آداب آن
249	حدیث - 1
249	حدیث - 2
250	حدیث - 3
250	حدیث - 4
251	حدیث - 5

251	حدیث - 6
252	حدیث - 7
252	حدیث - 8
252	حدیث - 9
253	حدیث - 10
253	حدیث - 11
254	حدیث - 12
254	حدیث - 13
255	حدیث - 14
255	حدیث - 15
255	حدیث - 16
256	حدیث - 17
256	حدیث - 18
256	حدیث - 19
257	حدیث - 20
257	حدیث - 21
257	حدیث - 22
258	حدیث - 23
258	حدیث - 24
259	حدیث - 25
259	حدیث - 26
260	حدیث - 27
261	مهمانی و ضیافت
261	حدیث - 1

261	حدیث - 2
262	حدیث - 3
262	حدیث - 4
263	حدیث - 5
263	حدیث - 6
263	حدیث - 7
264	حدیث - 8
264	حدیث - 9
265	حدیث - 10
265	حدیث - 11
265	حدیث - 12
266	حدیث - 13
266	حدیث - 14
267	حدیث - 15
267	حدیث - 16
268	حدیث - 17
268	حدیث - 18
268	حدیث - 19
269	حدیث - 20
269	حدیث - 21
269	حدیث - 22
270	حدیث - 23
270	حدیث - 24
270	حدیث - 25

271.....	حدیث - 26
271.....	حدیث - 27
271.....	حدیث - 28
272.....	حدیث - 29
272.....	حدیث - 30
272.....	حدیث - 31
273.....	حدیث - 32
273.....	حدیث - 33
273.....	حدیث - 34
274.....	حدیث - 35
274.....	حدیث - 36
275.....	حوادث و بلايا
275.....	حدیث - 1
275.....	حدیث - 2
275.....	حدیث - 3
276.....	حدیث - 4
276.....	حدیث - 5
276.....	حدیث - 6
277.....	حدیث - 7
277.....	حدیث - 8
278.....	حدیث - 9
278.....	حدیث - 10
279.....	حدیث - 11
279.....	حدیث - 12

279	حدیث - 13
280	حدیث - 14
280	حدیث - 15
280	حدیث - 16
281	حدیث - 17
281	حدیث - 18
281	حدیث - 19
282	حدیث - 20
282	حدیث - 21
282	حدیث - 22
283	حدیث - 23
283	حدیث - 24
283	حدیث - 25
284	حدیث - 26
284	حدیث - 27
285	حدیث - 28
285	حدیث - 29
285	حدیث - 30
286	حدیث - 31
287	مشورت
287	حدیث - 1
287	حدیث - 2
288	حدیث - 3
288	حدیث - 4

289	حدیث - 5
289	حدیث - 6
290	حدیث - 7
290	حدیث - 9
291	حدیث - 10
291	حدیث - 11
291	حدیث - 12
292	حدیث - 13
292	حدیث - 14
292	حدیث - 15
293	حدیث - 16
293	حدیث - 17
294	حدیث - 19
294	حدیث - 20
294	حدیث - 21
295	حدیث - 22
295	حدیث - 23
295	حدیث - 24
296	حدیث - 25
296	حدیث - 26
296	حدیث - 27
297	حدیث - 28
297	حدیث - 29
297	حدیث - 30

298	حدیث - 31
299	فہرست مطالب